

tractū ad māz specialē: ita etiā nō ptinet ad nālem
 aliqd dicere z refellere de eo qd nunc dī. s. q. nihil
 oīno moueat. Est enī pncipiū suppositū in phicis
 q nā est pncipiū mot^o: sic dixit i scōo libro huius
 scie. Pertinet igit h^o in q̄ situe ex cōib^o refellere ad
 logicā q̄ ad oīa methadōz pncipia viā hz: aut per
 certitudinē ptinet hoc ad phicū p̄mū q ex cōitate
 sui subiecti z suoz pncipioz aliaruz sciarū pncipia
 habet probare z determinare. Sere autē tm falsuz
 est dictuz ei^o q̄ dicit oīa cōtinue moueri z semp: sic
 dicit Eracit^o. est enī in re ipsa tātm falsū vnū q̄tm
 aliud: sed i mō qdē in phicis dictū ei^o q̄ dicit mo
 ueri ē min^o falsū: eo q̄ ē fm sciam nālē: z nō p̄ p̄n
 cipia eius. Suppositū est enī q̄ oib^o phicis in
 est nā q̄ est pncipiū mot^o z quietis: z iō dicēs mo
 tū nō negat pncipiū qd est nā: z ē pncipiū phicoz.
 Similiter autē vna de passionib^o rerū nālū est mo
 tus. Passio autē ppria ē etiā quoddā pncipiū in
 cōplexū in scia in q̄ passio illa pbat subiecto inesse.
 Dicens ergo oīa moueri min^o mētū q̄ dicēs oīa
 quiescere. **Tex. z cō. xxij.** **Q**uidā autē dicūt
 ut dixim^o q̄ oīa q̄ sūt cōtinue z semp mouent: z q̄
 nō est talis diuisio in entib^o q̄ alia qdē moueant
 z alia nō moueant: sed oīa moueant z semp. Sed
 dicūt q̄ motus quozdā latet nos fm nfm sensuz
 qz paulatī mouent: z nō p̄cipit mot^o eoz nisi post
 etates multoz hōinū: z p̄ hoc nō ē difficile dīce
 re: p̄cipue cū ipsi nō distinguāt q̄li motu moueant
 semp et cōtinue oīa q̄ sūt: sed pot^o q̄ videant dice
 re q̄ oib^o motib^o moueant oīa. Dicim^o ergo p̄ ta
 les q̄ nō ē possibile ut aliqd augeat uel minuatur
 cōtinue: sed pot^o est manifestū tps inē statū au
 gmētū z diuinitūis icceptionē. Probauim^o. n. in
 vi. libro q̄ neqz augmētū uel diuinitūis: neqz ali
 motus ē cōtinū tpe infinito: qz cū augmētū sit fi
 nitū fm mēsurā distātie q̄ est inē p̄fectionē in quā
 titate: z inē imp̄fectionē contingētē q̄ finitū moue
 re tpe infinito si auget aliqd p̄tinētē tpe infinito
 z idē est de diuinitūis: z hoc qdē demonstratū est
 esse ip̄ossible i. vi. superiorū libroz. Nec iterū pōt
 dici q̄ res moueat ita cōtinue q̄ mutatio sit ad mu
 tationē cōtinuā: qz tā in. v. libroz supioz demon
 stratū est hoc eē ip̄ossible: possibile tm ē q̄ accidē
 talit^o mot^o iminēt ad motū: s. h^o nō iducit necitatē:
 qz hoc qd p̄ accidēs ē hoc cōuenit iesse et nō iesse:
 o. z ergo mediū tps status inē augmētū z diminu
 tionē eē: z hoc ē status rei anteqz incipiat dimini
 sic nos tēpus infātie z iuuetutis dam^o augmētō: z
 tps etatis viril^o dam^o statui: tps senectuz z senij ut i
 plurib^o dam^o diuinitūis: ita q̄ in senectute sit di
 minutio vtutis: z nō substātie. In senio autē dimi
 nutio substātie simul cū vtute. Est autē de augmē

to z alteratiōe rerū rō silis rōni hui^o q̄ est de eo qd
 est guttā p̄terere: z p̄forare lapidē: z alia q̄ sūt apta
 nata cōteri: uel ei etiā qd est lignū scindere lapidē
 q̄n plātat sub lapide: sicut enī dixisse nos memini
 mus in. vij. superiorū libroz: nō ē necessariū si gut
 ta in aliquo toto tpe tm effodit de lapide: vbi grā
 in trib^o annis. uel si plāta tm p̄forat de lapide i tri
 bus annis q̄ medietatē illi^o foue faciat in medie
 tate illi^o tps: z tertiā in tertia: z millesimā in mille
 sima: qz sic p̄tingeret cū diuisio vadat in infinitū
 in foue quātitate tps qd in qlibet minia aliqd
 affoderet: z hoc nō est verū: qz hui^o ptes nō sūt ni
 si in potētia in cōtinuo z in tpe: sic dixim^o in. vij. su
 perioz libroz. Sed pot^o h^o est sic de tractu nauis
 p̄ter hoc solū q̄ gutte cadētes z rodētes ptes lapi
 dis nō sunt simul: sed trahētes nauim sūt simul: z
 iō nō sequit^o q̄ tot gutte quot i toto tpe foue cade
 re p̄nt moueant p̄te lapidis ut sepe a lapide z fiat
 fouea q̄ ps illaz guttaz etiā vel aliquota in tertia
 parte tēporis aliquota reddat partem foue: quia
 forte ps i nullo tpe aliqd radit de lapide: ut fouea
 fieri possit: uel ps foue: qz licz qd de lapide remo
 tū est sit quātitas q̄ diuidi pōt in plurima z infinita
 cū nulla earū partiū seorsū z diuisim remota ē a p
 te guttarū p̄cedētū: sed pot^o p̄cedētes disposue
 rūt z fecerūt simul aliqd sepabile quod ad vltimā
 guttā que i actu ē respectu p̄cedētū totū simul sep
 atū est: z hui^o p̄fectā rōnē reddim^o in. vij. **A** simili
 igit dicim^o fieri i diuinitūis: z iō si aliqd dimina
 tur nō ē necessariū q̄ in toto tpe diuinitūis sue
 aliqd cōtinue abeat ab ipso in qlibet pte tps: sed
 pot^o p̄ ptes tps disponit: z tunc aliqui q̄n vltimē
 dispositū est totū simul abit ab ipso qd est diuisi
 bile: alit^o enī oportē t q̄ i iūnitū diuideret cū ptes
 tps potētie sint infinite sine qlibet pte: z tps pte
 tps p̄tinue diminuere uel auget. Similit^o autē
 est in alteratiōe fm quālibet specierū alterationis.
Nō enī sequitur q̄ si ptibile ē infinitū id qd alterat
 q̄ p̄t h^o etiā ipsa alteratio fm p̄tē: z p̄tē in ptib^o
 tps in iūnitū diuisibil^o introducat: sed fit alteratio
 multotiēs valde velocit^o i mult^o ptib^o alteratū simul
 qz alterās aū disposuit id qd alteratū: z cū vltimē di
 spositū ē tūc i plurib^o ptib^o velocit^o itroducit altera
 tio: sic eē videm^o i dēlatiōe p̄gelatōis z coagulatio
 nis i q̄ dēlatiā p̄mū disponit: z postea velocit^o dē
 lat^o id qd coagulādū ē. **D**ia at h^o iō dicunt ut scia
 mus q̄ nō ē necesse aliqd cōtinue augeri: uel dimi
 nui: uel alterari. Si enī ptes quātitatis q̄s addit
 augmētū referant ad ptes tps in quo sit augmētū
 sequitur duo icōueniētia: quoz vnū ē q̄ eadē rō ē
 de oib^o ptib^o quātitas addite: z de oib^o ptib^o tps:
 g^o uel i oib^o ptib^o tps sit ps augmētū: uel i nulla: s. z

nō in nulla ut dicit aduersari⁹: g^o in oib⁹: sic ergo dat dicitur ps quātitatē addite: ita dabitur hōre ps proportionali sibi: et sicut medietati hōre: et sicut infinitū: g^o p^o infinitas ptes tps facta ē quātitas addita per augmētū: s; infinita nō puenit p^otrāsire qm actu accipiunt: g^o nunq̄ fuit deuenire ad quātitatez additā illi p^o augmētū. Accipit enim hec rō ptes infinitas actu diuerfas i cōtinuo. Aliud autē ē incōueniens q^o si i qualibet pte augetur aliqd fm pte pportio / nale pti tps: tūc o; q^o id qd auget sp sit eqliter dispositū ad augmētū: et q^o semp i p^o tps eqlib⁹ fm eqlē quātitatē auget: et hoc ē s^o sensū: q; nos videm⁹ q^o infās i vtero mris plus augmētū accipit in .ix. mētib⁹ q̄ postea addat ei in plurib⁹ annis: et q^o infra p^omū septēniū plus auget q̄ infra secūdū: et ita fm septēniū plus auget q̄ infra tertiu: et hui⁹ cā spectat ad libri aialū sciaz. Eadē autē rō ē de diminutione et alteratione: ut patet ex dictis. Ampli⁹ cū aliqd s^o firmat et mouet de infirmitate ad sanitatē necesse ē determinatū eē tps i quo sanabit: et nō pōt illud tps diuidi ad ptes indiuiduas: ita q^o ps sanitatis fiat in vno indiuisibili: et alia ps i alio indiuisibili tēporis: sicut dixit zeno: sed poti⁹ sanitas ei⁹ p^oficat in tpe postq̄ disposit⁹ ē ad sanitatē: et nō diuidit fm tps diuisione sic dixim⁹ a⁹. Nō autē pōt dici q^o iō moueat p^otinue ille q^o sanat: q; licz finita sit mutatio ei⁹ ad sanitatē: tū cū puenit ad sanitatē non quiescit ibi: sed mouet ad aliud: et iō p^otinue et sp mouet q; hoc nos destruxim⁹ in p^obitis q^o nō est mutatio mutationis: nec mot⁹ ē ad motū: q̄re dicere q^o oēs cōtinue alterant fm ptes oēs tps ē ambigere in his q̄ multū sūt ad sēsū manifesta. Dixim⁹ autē iā ante q^o alteratio ē ad suū s^oriū: et quiescit i illo: et videm⁹ etiā q^o a multis gnationib⁹ lapidis nihil videt durior fieri neq; mollior. **Tex. et cō. xxiiij.** **E**t illud idē incōueniens ē etiā in eo qd fert fm locum motuz: q; si dicat aliqd p^otinue ferri qd fert: tūc mirabile ē q^o latet nos suus mot⁹ deorsū q^o p^otinue est et sp: q; nos videm⁹ eū q̄scere cū puenit ad centrū: et iō si latuit nos suū motū qn ē i tra: et q̄ qui escere v^o: b^o ē mirabile. Ampli⁹ nos videm⁹ q^o tra et quodlibet simplex corp⁹ de nūero alioz pmanēt necessario et q̄scūt qn sūt i pprijs locis: et a locis illi nō mouent nisi p violentiā. Ex his igit necio cōcludit q^o qdā ipoz sūt i pprijs locis: et q^o i eis nō mouent fm locū: g^o nō oia mouēt p^otinue et sp fm locū: g^o aliqs pōt de facili scire ex his q̄ h^o dicta sūt et alijs silib⁹ ill⁹ q^o vtraq; positio impossibil sit: et illa. s. q̄ dicit oia moueri: et illa q̄ dicit oia q̄scē. **Tex. et com. xxiiij.** **E**t vō de facili oñdit tertiu mēbz sup⁹ dicte diuisionis eē falsū: q; s. entiu qdā p^otinue moueant: et qdā p^otinue q̄scāt: et nihil sit de oib⁹ q^o

aliqui moueat: et aliqui aliq̄scat. **Dicēdū.** n. ē ad h^o q^o illud sit impossibile p easdē rōnes qb⁹ pbatū ē q^o sup⁹ ip^orobata mēbra sūt impossibilia. Nos eni videm⁹ ad oculū in eisdē reb⁹ fieri oēs mutationes: et ille mutationes necio stāt in finib⁹ suis: g^o talia et mouent qnq; et qnq; quiescūt. **E**t adhuc dicem⁹ ad h^o qm circa h^o dubitās oppugnat his que sūt manifesta: fm eni dictū suū nō erit aliqd augmētū: cū supra pbatū sit q^o augmētū nō sit cōtinue et semp in tēpore: et etiā nihil mouebit violēter: quia ppter hoc aliqd dicit violēter moueri: q; expellit a loco suo in quo quēuit nālter. **H**ec etiā rō remouet ab entib⁹ gnationē et corruptionē: quia nihil generat infinite: cum fminoz gnationis et corruptionis nō sit aliqd mediū. **F**ere autē positio talis destruit totū motū vlt⁹ et moneri: q; mot⁹ alterationis finis ē gnatio: et mot⁹ local⁹ cāt alterationē. **S**icut autē opinio cōis ē: q^o i oī motu sit fieri quoddā: et gnari quoddā: et quoddā corūpi: q; sic dixim⁹ in tertio: mot⁹ est gnatio forme post formā: uel vbi post vbi: et ei⁹ qd abicit corruptio: et iō illud qd mutat sit p^otinue durate motu h^o in qd mutat sit: sic albū uel nigrū uel alia forma ad quā mutatio ē: aut si non ē mot⁹ ad formā: sed ad vbi: tūc hoc qd mouet sit i h^o vbi ad qd mouet: et corūpit ab eo ex quo ē mot⁹: et si hec ē forma tūc corūpit h^o qd ē albū uel nigrū qd mouet: aut corūpit ab ipso si mot⁹ ē fm locū: q; locus nō sit id qd mouet in loco. **E**t autē mot⁹ ē ad formā tūc id qd mouet sit fm aliqd eē suū: et iō hō sit sanus: q; sicut dixim⁹ in quinto id qd mouet d^o denominatiue fieri h^o ad qd est mot⁹. **Tex. et cō. xxv.** **Q**uare ex dictis manifestuz est q^o entium quedā aliqui mouent: et aliqui quiescūt.

Capitulum .ij. in quo p sēsus expimētū ostēdit q^o nō oia semp mouent: nec oia semp q̄scūt: nec qdā semp mouent: nec qdā sēp q̄scūt: ita q^o nihil aliqui mouet: et aliqui q̄scūt: sed poti⁹ est q^o aliqui mouent et aliqui quiescūt.

Martuz autē mēbrū dicebat q^o vlt⁹ oia q^o aliqui mouent et aliqui quiescūt: et q^o nihil est qd cōtinue et semp moueat et sēp quiescat: sic dicebat **Anaxa.** et **Empe.** copulādū ē ad rōnes quas antiq⁹ antiqui adduxerūt cōtra hoc qdē attingi nos oportet. Nos eni in .v. et .vi. et .vij. libroz ostēdim⁹ q^o oīs mot⁹ aliqui pueniet ad finē si rect⁹ est: et illud valebit nobis ad declarandū q^o aliquid est qd aliqui q̄scit et aliqui mouet. **S**ed tū adhuc alit⁹ ordiari volētes qdē pncipiū hui⁹ disputatiōis adhuc iterato sumem⁹ ab his q̄ nūc determinata sūt: hoc est eandē diuisionē resumētes quā fecim⁹ in caplo pcedēti. **Tex. et cō. xxvi.** **D**icim⁹ igit sūmati q^o aut oia q̄scūt: aut oia mouent:

aut alia quiescunt: et alia mouentur: et si hoc tertium mem-
brum concedatur tunc hoc non potest esse nisi uno triplici modo
rursum: aut enim omnia simul aliqui quiescunt: aliqui mouentur:
sic fuit opinio Anaxa. et Empedo. aut ita quod sp
quiescunt: et nunquam mouentur. quodam autem sp mouentur et nunquam
quiescunt: et nihil omnium est quod idem numero quiescat: et
aliqui moueantur: aut ita est quod quedam entium aliqui quie-
scunt: aliqui autem mouentur: eadem numero existentia: et
nos non indigemus hic ut plures articulos repeta-
mus de superiorum diuisione. Ad quod quidem igitur non sit possi-
bile ut omnia quiescant: et nunquam moueantur: sic dixerunt
Melissus et Zeno omnium est pars: sed adhuc quodam
dicitur adtingere. Si enim sic se habet quod omnia quiescant: tunc
in rei veritate sic se habet sicut dicitur quodam: quod omne ens est in-
finitum et immobile: quod cum sit infinitum non habet quo mo-
ueatur. Infinitum enim secundum locum occupat omnem locum: et
infinitum secundum formam occupat omnem formam: sed tamen quod
omnia sint quiescentia non videtur esse verum secundum sensum: sed
multa entium que sunt finita secundum materiam videntur mo-
ueri. Et hoc etiam per varietatem probatur opinionis in
eo quod comparatur ad res. Si enim ponatur alia opinio esse
falsa: siue vltima aliquid opinio supponatur esse: tunc sequitur
necessario quod motus sit etiam: quod autem vna erit opinio
de eo quod est forte sedere: et non sedere: aut oportet esse
motum: quod cum opinio sit receptiua rationum: hoc est veri et
falsi nisi per mutationem rerum: oportet motum esse in rebus.
Idem autem sequitur si sit fantasia: illa enim est vera uel fal-
sa per eandem rerum mutationem: et idem sequitur generaliter quod
de reali quod aliqui sic videatur: et aliqui aliter apud sapien-
tes: quod hoc esse et fieri non potest per rerum mutationem. Fan-
tasia enim et opinio sic variate per res sunt motus quodam: sed
enim fantasia et opinio motus quodam sint a sensu secundum
actum facti. Ad autem nos diximus probari motum esse per
fantasia et opinionem: intelligimus de fantasia et opi-
nionem secundum comparationem ad res: quod sic omnia vera uel fal-
sa est: non in eo quod ipsa est susceptibilis rationum: sed in eo
quod suscipit rationes cuius ipsa omnia est signum: ita etiam fan-
tasia et opinio suscipiunt rationem. Non enim fantasia et
opinionem hic accipimus secundum quod sunt inopinata tamen
quod re uno modo se habente potest opinio esse vera et fal-
sa per deceptionem opinantium de ipsa: sicut est opinio
de quantitate solis et stellis: quod qui sequitur sensum et
deceptionem sensus dicitur sol esse monopetalus: et qui
sequitur demonstrationem dicitur ipsum maiorem quam sit ter-
ra uno modo se habente re ipsa. De intellectu autem
et scia non est eadem ratio: quod intellectus et scia sunt de
his que sunt uno modo et de necessitate inuariabilia.
Iste tamen omnes rationes quas hic induximus a diui-
sione superiorum posita logice sunt non habentes neces-
sitate: sed tamen in eis sunt propositiones premissae maio-
ris probabilitatis quam conclusio: et nos contra tales veri-
tatis aduersarios hic alijs rationibus non indigemus.

quia intendere et querere rationem de his habemus aliquid
dignum quam sit ratio ita quod sint nota per se ad sensum ad quem
omnis propositio vniuersalis certificatur: hoc est proprium et
qui indiget mente et ratione: eo quod ipse amens et mente
captus est: talis autem hominis proprium est male iudicare in-
ter melius et peius: et in credibile et non credibile: et in-
ter principium et non principium. omnia autem acceptio que fir-
matur a sensu melior est quam illa que sensui contradicit: et
conclusio que sensui contradicit est incredibilis. principium
autem quod experimentali cognitioni in sensu non con-
cordat: non est principium: sed potius contra principium. Sili-
ter autem per omnem modum impossibile est quod omnia moueantur
et siliiter adhuc impossibile est quod omnium entium quedam
que semper moueantur: et quedam que sp quiescant: et ni-
hil sit quod aliquando moueatur: et aliqui quiescant eo-
rum que sunt de numero entium. Ad omnia enim tria mem-
bra sufficiens est accipere vniuersalem acceptionis fidem. Vi-
demus enim ad sensum quedam aliquando moueri: et ali-
quando quiescere eadez numero existentia: licet enim
visus aliqui decipiat in quantitate visibilis: aut in eo
quod videtur aliqui moueri: ad quod non mouetur: tamen congre-
gatio sensuum de eodem non decipit: et ideo tripliciter se habet
iudicium sensuum. Aliqui enim decipit visus: sic qua-
do iudicatur ad visum de quantitate solis: uel motu
stellarum quod dicitur scintillatio. aliqui enim non decipit: si-
cut quod iudicium plurius sensuum est de eodem: sicut quod
aliquid aliqui mouetur: et aliqui quiescit: et ideo iudicium
est aliqui precise verum: et aliqui precise falsum: sicut per
batur in scia de fallacia visus. aliqui autem est dubium
donec feratur demonstratio que certificat alteram partem.
Sed etiam de hoc quod diximus aliquid aliqui moueri
et aliquando quiescere est precise verum: et ex illo testimo-
nio manifestum est quod impossibile est quod omnia sp quiescant
uel quod omnia semper et continue moueantur: uel quod entia
omnia sic se habeant quod quedam eorum semper moueantur: et
quedam semper quiescant: et nihil sit quod aliquando
moueatur: et aliquando quiescat. **Tex. et co. xxvij.**
Reliquum ergo membrum superioris diuisionis no-
bis considerandum est. vtrum. scilicet omnia entia sint possibi-
lia ad vtrumque: ad motum. scilicet et quietem: aut quedam sint
possibilia ad vtrumque horum: et quedam alia possibi-
lia semper mouentur: et quedam alia semper quiescunt.
Si enim hoc demonstrauerimus: sufficenter elucescet
omnia membra superioris diuisionis: hoc igitur de-
monstrandum est a nobis: hoc igitur conuenienter
facere non possumus nisi consideremus modos
eorum que mouentur duo inuestigando de ipsis:
quorum vnum est: quod omne quod mouetur habet motorem:
sicut etiam per modum aliquem minus sufficenter ostendi-
mus in principio. vij. Secundum est quod omne quod
mouetur secundum locum reducitur ad motorem qui non mo-
uetur omnino: et tamen est in eo quod mouetur secundum locum

et hoc est primum mouens: et primum mobile.

Capitulum iij. quod omne quod mouetur mouetur a motore distincto ab ipso: aut per eum et diffinitionem: aut per diffinitionem tantum: et non per se.

Accipiamus igitur inuestigando vtrumque
i quod mouetur habet motores ut perfecta sit doctrina quam incepimus in vij. superiorum librorum: et dicamus per ea que sunt determinata in principio generati. **T**extus et commentum xxvij. **Q**uod tam mouentium quam eorum que mouentur alia quidem secundum accidens mouentur: et secundum accidens mouentur: alia autem per se mouentur uel per se mouentur. secundum accidens autem mouentur: et secundum accidens mouentur. quecumque quidem dicuntur mouentia uel mota propter id quod sunt in his que mouentur uel mouentur: et hoc est duobus modis: aut enim sic sunt in mouentibus uel motis quod nullo modo possunt per se mouere uel moueri: sicut albedo uel musica dicitur mouere cum dicimus quod musicus percussit lapidem: uel musicus ambulat: aut ita quod possunt mouere per se si sepeatur ab eo cui inest: sicut dicitur quod manus percussit: uel manus mouetur: in eo quod percussit sonum: uel mouetur ambulando: et quod id quod est per accidens quo ad nos nocens est eo quod est per se ex abnegatione eius quod est per accidens tamen in mouente quam in eo quod mouetur: possumus cognoscere id quod mouet per se: et id quod mouetur. **Q**uod enim sic mouetur quod non dicitur mouere: quod insunt mouentibus ut accidentia ipsorum: uel ut partes ipsorum. **I**terum quod que dicuntur moueri non quo insunt motis altero dictorum modorum illa dicuntur mouere et moueri per se. **E**t hec omnia patet ligere ex his que in v. librorum superiorum sunt dicta: et ideo non oportet nos hic amplius explanare ista preter solum hoc quod patet ex dictis quod anima nunquam mouetur per se: nec potest moueri per se: cum ipsa non moueat nisi in corpore: et si sepeatur a corpore non erit mobilis motu physico cum sit indivisibilis secundum quantitatem. **A**lterius autem diuidendo ea que mouentur per se: et non secundum accidens dicimus quod eorum que mouentur per se: alia quidem mouentur a seipsis ita quod motorem habent indistinctum a seipsis secundum esse: alia uero mouentur ab alijs qui per eum distincta sunt ab ipsis per diffinitionem: et intelligimus distinctionem secundum esse: et diffinitionem quando mouens et mobile differunt ratione diffinitiuam: et etiam subiecto et loco: distinctionem autem secundum diffinitionem: et non secundum esse: quam diffinitio data per formam entis mouentis alia est a diffinitione que est a forma mobilis: sed non differunt subiecto et loco: eo quod mouens est quedam forma et perfectio eius quod mouetur. **A**d hoc autem ulterius diuidendo id quod mouetur dicimus quod eorum que mouentur: aliud mouetur a natura: et aliud mouetur a violentia et extra naturam. **Q**uecumque enim eorum que mouentur mouentur a seipsis ita quod principium sui motus est in eis: illa mouentur a natura: sicut constat per ea que diximus in ij. librorum superiorum: tamen diffiniendo

naturam dicimus quod natura est principium et causa motus et quietis in quo est primum per se: et non per accidens: hoc autem modo mouetur etiam quodlibet animalium: quod animal quodlibet quod mouetur a seipso: quod quorumcumque principium motus est in seipsis hoc dicimus moueri natura. **V**n considerando totum animal putamus componitur ex motore et mobili dicimus quod animal mouet seipsum: et naturaliter mouet: et naturaliter mouetur: quod anima que mouet est forma et natura totum: et corpus quod mouetur hoc modo est perfectum ab anima: et refertur ad animam mouentem ita quod ipsum naturaliter suscipit motum ab ipsa: cum motus quod est ab anima potentia sit in ipso corpore: et fiat in ipso actu quod mouetur secundum actum. **O**mne enim illud mobile quod potentia habet actum alicuius mouentis naturaliter mouetur ab illa sicut inferius declarabimus. **S**i autem consideret corpus animalis non in relatione ad animam: sed in relatione ad elementa ex partibus materialibus quibus componitur: conuenit ipsum naturaliter moueri: et quoniam non naturaliter: siue extra naturam: et ideo differentia magna est secundum quale motum eueniat motus corporis: et ex eodem elemento consistet: quia si moueat corpus ab anima habet eundem motum quo naturaliter mouetur corpus: sicut si moueat ipsum descendendo: quod est corpus terre et graue: tunc erit motus secundum naturam animalis et corporis materialis. **S**i autem moueat ipsum contra naturam corporis et elementum corpus palis quod dominatur in ipso corpore: tunc erit talis motus cum pena et lassitudine: et ideo erit naturalis animalis: sed tamen contra naturam corporis: sicut si homo uel aliud graue animal ascendant. **S**i autem corpus sit ex elemento quod non habet contrarium: ita quod motor nunc mouet ipsum contrario motu nature corporis elementum quod in ipso est: tunc ille motus non habebit penam et lassitudinem: et erit secundum naturam totum animalis et corporis eius: et per similitudinem ad istud est motus corporis celestis: sicut inferius ostendemus. **E**t ideo dicit **P**tholomeus in almagesti quod creator corporis celestis ita formauit ipsum quod obediret motori secundum naturam: ut omnis motus sui motoris perfici possit in ipso: hoc autem non perfecte hic: sed in li. de ce. et mu. habet declarari. **H**oc igitur nunc dimittes diuidendo alterum superiorum membrorum: quod eorum que mouentur ab alio distincto secundum diffinitionem et esse: quedam mouentur naturaliter et a natura: et quedam mouentur extra naturam. **E**xtra naturam quidem siue uolenter mouentur sicut terra mouetur sursum: et ignis deorsum. **A**mplius etiam partes animalium relate et compate ad elementa ex quibus consistunt materialiter quoniam mouentur extra naturam iuxta positiones diuersas in situ sursum et deorsum: et modos motus qui sunt ascensio uel descensio. **Q**uod autem sint illa que mouentur ab aliquo extrinseco sibi: et tamen mouetur a natura non statim potest determinari: sed manifestabit inferius: tamen igitur posita diuisione si probauerimus quod omne quod mouetur a se et a natura: et omne quod mouetur uolens: et quando mouetur naturaliter

habet motore a se distinctum per definitionem et esse: vel per definitionem tamen: probata erit sufficienter una propositionum dictarum superius que dicit quod omne quod mouetur habet motorem distinctum a se: aut secundum esse et secundum definitionem: aut secundum definitionem tamen. Declarantes igitur per inductionem omnium eorum que mouentur quod mouentur a motore distincto a se: incipimus a magis notis apud nos. **Tex. et cō. xxviii.** ¶ In his enim notis que mouentur violenti et extra naturam maxime quod ad nos manifestum est quod mouentur ab alio quod est eis extrinsecum: et distinctum ab eis per esse et definitionem quod manifestum est in talibus quod mouens ad sensum diuersum est ab ipsis: sicut quoniam lapis projicitur sursum: patet omnibus diuersum esse percipiens a proiecto: et ideo in talibus patet quod omne quod mouetur violenter mouetur ab aliquo distincto ab ipsis. Post autem illa que mouentur sic violenter et extra naturam magis est manifestum in his que a seipsis mouentur et naturaliter: sicut mouentur animalia. In animalibus vero non est manifestum verum ab alio mouentur vel non: quod omnes sciunt quod corpus quod mouetur per definitionem aliud est ab anima mouente eam sed forte immanifestum est qualiter est accipere diuersum mouens et id quod mouetur: verum. scilicet anima mouens et corpus motum distinguatur definitione solū et non esse: vel distinguatur ita quod sicut sepantur suis definitionibus ita etiam sint inseparabilia secundum esse: quod in rei veritate in animalibus brutis in quibus ultime perfectiones sunt anime sensibiles. Motor autem a mobili non distinguitur per esse: sed per definitionem: sed in anima rationali intellectuali secundum esse: que per esse et definitionem separatur: propter quod etiam tam **Alexander** quam **Themistius** eam equoque dicunt vocari animam cum vegetabili et sensibili: sed de his alibi erit locum inquirendum. Quod autem diximus quod non est immanifestum in omnibus animalibus motorem alium esse ab eo quod mouetur: probatur ex hoc quod videtur esse in animalibus quantum ad motorem: et id quod mouetur: sicut est in navibus et alijs artificialibus que non mouentur nisi ab artifice distincto ab ipsis: sed non subsistat per naturam: sed per artem. Ars enim naturam imitat: et percipit animam secundum quam ipsa est natura: et ideo sicut in artificialibus motor artifex diuisus est ab artificio: ita et est in animalibus et in omnibus que a seipsis mouentur et seipsa mouent: propter hoc solū quod artifex extrinsecus est ad artificiatum: et distinguitur ab ipso loco: et subiecto: et definitione. Anima autem non generaliter distinguitur a corpore quod mouetur secundum esse: sed secundum definitionem generaliter distinguitur ab ipso: et sic patet quod etiam illa que mouentur ipsa seipsa habent motorem per definitionem a se distinctum. Maxime autem dubitat de reliquo membro ultimo dicte diuisionis. Dictum est enim quod eorum que mouentur ab alio: quedam mouentur violenter: et quedam naturaliter: et non est dubium quin illa moueantur ab alio que violenter mouentur: sed illa que

mouentur naturaliter et non mouentur a seipsis ut animalia faciunt habent maximam dubitationem verum habeant aliquam motorem vel non habeant: et illa sunt que superius in ultima diuisione posuimus contra illa que mouentur ab alijs violenti: et ideo ista mouentur naturaliter. Et quod natura est principium intrinsecum eorum quorum est natura: ideo ista maximam afferunt dubitationem a quo moueantur: sicut leuia et gravia: hec enim ad opposita loca mouentur per violentiam: locus enim oppositus et contra naturam graui est sursum: et locus oppositus leui est deorsum et in illa loca mouentur violenti graue et leue. Impropria autem loca mouentur naturaliter: leue quod sursum: et graue quod deorsum. **Tex. et cō. xxix.** ¶ Sed non est manifestum a quo moueantur impropria loca: sicut manifestum est de eis a quo moueantur in locos oppositos sibi quando mouentur per violentiam et extra naturam: sed dicere ipsa moueri a se impropria loca: sicut a se mouentur animalia que naturaliter mouentur est impossibile. Moueri autem a seipsis animalium et aiatorum est proprium: et quecumque animalium mouentur a seipsis illa etiam possunt stare a seipsis. Omne enim animal quod est sibi causa ambulandi per principium coniunctum sibi: per idem etiam est sibi causa non ambulandi: quia sicut supra in primo huius libri tractatu diximus anima est principium motum et quietum plurium et non unum. In hoc enim differt a natura que est forma corporalis: sicut diximus in .ii. librorum superiorum: quare si dicatur in ipso igne per principium coniunctum sibi esse sursum ferri: sicut in animalibus est causa ambulandi: tunc etiam erit in igne causa standi: et causa quod fertur aliquando deorsum quando fuerit sibi appetitum descendendi: et hoc est falsum ergo non a seipso mouetur sursum ignis. Irrationabile enim est quod illa que mouent seipsa moueantur tamen secundum unum motum ut diximus prius. hoc autem melius in libro de motibus animalium habet declarari. **Tex. et cō. xxx.** ¶ Amplius quomodo posset esse quod continuum aliquod philosophicum siue naturale quod unam habeat in omnibus partibus rationem sicut elementa simplicia mouent seipsa: Secundum enim quod ipsum est unum in forma et continuum in toto et in partibus non est contactum: ergo non potest in ipso esse ratio diuersa mouentis: et eius quod mouetur et ideo vel quelibet pars mouet et nulla mouetur: vel quelibet pars mouetur et nulla mouetur: vel quelibet pars simul mouetur et mouetur: quia cum sint unius rationis non potest dici quod una moueat et altera moueatur. Et siquidem dicatur quod quelibet mouet et nulla mouetur: tunc ipsum erit mouens immobile: et tunc assignandum est quid ab eo quod mouetur: et hoc non fit et cum mouens immobile sit impartibile: sicut inferius probabitur: oportet quod continuum esset impartibile quod falsum est. Si autem quelibet mouetur et nulla mouetur: tamen habemus quod non mouetur a se: sed a quodam alio extrinseco sibi

impossibile autem est quod quilibet moueat et moueatur quia sic quilibet esset in potentia et in actu. Omne enim mouens est in actu: et omne quod mouetur est in potentia: et sic quilibet esse completa et incompleta: et educens se de potentia ad actum: que omnia sunt absurda: ergo impossibile est dicere quod moueantur a se talia simplicia et continua corpora: sicut graue et leue: et vltimum quattuor elementa: sed oportet secundum quod diuiditur et separatur vnum ad minus per definitionem: sicut vnum aptum nature est agere: et aliud pati: et vnum moueri: et alterum moueri. Nullum igitur horum simplicium continuorum ipsum seipsum mouet: et quod consita sunt sub forma continua habentia in omnibus partibus vnitatem: similiter etiam est in alijs partibus continuis que opposita sunt: ut ossa et pili. In quantum enim continua sunt non mouent ipsa seipsa: sed oportet quod in vnoquoque talium mouens diuidatur centrali diuisione diffinitionis: vel esse et diffinitionis ab eo quod mouet: sic videmus fieri in hijs que aiata sunt cum motu sit omnibus quod aliquid distinctum ab eo quod mouetur mouet ea. Sed obiicit nobis forte aliquis dicens quod sicut in animalibus distinguitur forma que est anima mouens a corpore quod est motus: ita etiam in elementis simplicibus forma specifica distinguitur ab essentia materie: et ideo essentia forme potest mouere intellectus: et materia moueri: sicut in animalibus anima mouet: et corpus mouet: et sic potest dici quod elementa a seipsis mouent: sed hoc non est conueniens. Nos enim ostendimus in v. librorum superiorum: quod materia secundum quod est in potentia ad esse non est aliquo modo mobilis. Et quod omne quod mobile sit actu quo ad esse licet sit in potentia secundum quod est motus. Materia enim elementorum distincta a forma non est actu aliquo modo: et ideo non potest eam mouere forma: propter quod talia corpora simplicia a se ipsis non sunt mobilia. Ita enim habemus oppositum quod probauimus: omne violentum motus: et omne quod mouetur ab anima: et omne quod mouetur naturaliter et non ab anima: et non violentum ab alio moueri: licet non adhuc probauerimus quod vel quale sit illud mouens quod mouet corpora simplicia naturaliter mota: et ad hoc consequenter ponemus considerationem.

Capitulum. iij. quod omne id quod mouetur natura: et non ab anima per se mouetur a suo generante: et per accidens ab eo quod remouet impedimentum sue actionis.

Text. et cor. xxxj.

¶ Igitur accidit id quod natura et non ab anima mouetur ab aliquo a se distincto per esse et diffinitionem ipsum moueri: fiet manifestum quoniam in per se: et per accidens secundum naturam et extra naturam fuerint cause diuerse que sunt magis eueniales motui quam sunt mobile et mouens: est etiam in mouentibus accipere ea que dicta sunt. Mouentia enim quodam mouent extra naturam: sic quod mouet violentum: et quodam mouent secundum naturam: sic quod mo-

uent naturaliter. Exemplum autem eorum que mouent contra naturam et violentum est in omnibus illis que non mouent ad hoc ut imprimant ei quod mouet formam suam secundum quam mouent: sicut vectis in machinis qui dicitur tur manganelli: vel tribuchi: vel blide: mouet lapidem: et sic corda arcus mouet sagittam: et sicut manus percussit lapidem: talia enim omnia non sunt natura sua propria mouentia graue: sed per impetum qui fit in eis aliunde mouent. Exemplum autem eorum que mouent naturaliter est in omnibus his que formam secundum quam sunt mouentia nituntur motu suo imprimere ei quod mouent: sicut actu calidum mouet potentia calidum: et sicut anima mouet corpus persequendo formam quam concepit. Similiter autem est in omnibus alijs huiusmodi et in consilibus istis. Hec autem eadem diuisio est de mobili secundum quod est mobile. Illud enim est dupliciter mobile: aliud enim mobile mouet secundum naturam: et aliud extra naturam et violentum. Et quod mouet secundum naturam est per se moueri. Et quod mouet violentum est per accidens. Illud autem quod absolute et simpliciter mouet naturaliter est illud quod habet in se susceptiuam et passiuam potentiam recipiendi formam secundum quam mouet motor suus per inchoationem ipsius forme in ipso: quoniam intendit ei suus motor imprimere per motum quod ipsum mouet: et habet in se tale principium per se: et non secundum accidens: sic potentia calida: vel potentia calidum vel frigidum efficit actu secundum quantitate illam informatiue ad quam fuit ordinata potentia eius: et similiter est de eo quod potentia quantum: aut potentia vbi. Dico autem absolute et simpliciter talia esse que mouent naturaliter: propter ea que mouent violentum. Illa enim aliqua nature habent in motu quo mouentur sed non absolute mouentur secundum naturam: sed secundum quod: et hoc de clarabitur in. iij. de ce. et m. Et voco principium passiuum receptum in quo inchoata est forma agentis huiusmodi motus quo dixi in his librorum: quod omnis forma mouentis inchoata est in materia: aliter enim non est materia propria: nec mobile propria motori suo potest esse aliter: omne enim quod mouentia in se ipsas passiones suis proprijs mobilibus: et agentia suis proprijs passiuis: et huiusmodi passiuum et mobile generale signum est quoniam in eo talis inuenitur potentia que non indiget nisi in vno determinato motore ut exeat in actum. Si enim plures exigeret motores tunc non esset per se approbata vni: et sic non esset alicuius agentis propria passiuum: sic figura hominis potentia est in semine hominis: et figura idoli potentia est in cupro eo modo quo cuprum est subiectum arti. Dico autem quod hec potentia insit illi passiuo per se: et non secundum accidens: quod aliquando idem numero mobile mouet et ad eamle et quantum: sed tunc alterum alteri accidit: et non est ei essentiale: sic quoniam calidum potentia fit actu calidum: tunc enim ideo quod calor est dissolvens et extensiuus fit etiam id quod fit calidum maioris quantitatis: hoc forte non fuit de intentione agentis: sed ideo fit: quia talis extensio accidit calori quoniam est in materia dissolubili et extensibili.

hoc autē qđ iam dixim⁹ vlt̄ dicim⁹ fieri in corporib⁹ simplicib⁹ qñ mouent̄ fm locū: illa enī ab alio mouent̄ ex nām̄ z violentiā: z ab alio mouent̄ fm nām̄ si ue nālitiā: sic ignis z ēra quoz vnū est leue simplicit̄ z aliud graue simplicit̄: z iō magis manifesti sūt in eis motus dicti qñ in elementis medijs. Mouentur autē nā cū act⁹ eoz quos impmūt eis sua p̄p̄a agētia sunt potentia ipoz: z in ellipsis eo mō quo dēz est. **Tex. z cō. xxxij.** **C**ā at̄ qđ nō manifestat̄ in talib⁹ qđ sūt ea mouēs ē: qđ potētia ponit̄ eē multiplici: z ideo non expresse scit̄ a quibusdaz a quo ignis moueat̄ sursum: z a qđ terra moueat̄ deorsum. Hoc autē demonstrabim⁹ in silis. Potentia enī passiuā qđ receptiuā ē actus z cōplēti dī duplici: qā nos dicim⁹ qđ h̄z aliū modū potētie receptiue ē potentia sciēs ille qđ adhuc addiscit̄ z eget vt doceatur z fm alium modū potētie est sciens ille qui iaz habet scientiam in habitu: sed non considerat h̄z actus prior enī qui eget doctrina nō habet potētiā in qđ sit complementū: nisi per inchoationē: qđ ē in potētia sua habitus confusus nō adunatus: qđ ē in p̄mis p̄ncipijs sciarū qđ hō scit̄ p̄ nām̄. Scdm̄ autē h̄z habitū z potest̄ agere actiōes hitus qñ voluerit nisi sit impedit⁹: z ideo p̄mū est per se potētia sciens: sed secūduus non est p̄ se potētia sciens in actu h̄z potius p̄ accūs impedit̄ ab ope scie: z gnale ē in vtroqz istoꝝ modoz qđ sp̄ sit actu id qđ ē potētia qñ sil̄ sunt actiuū z passiuū. Si. n. docēs fm suam doctrinā tangat̄ z informat̄ potētia sciētes qđ potētia scit̄ p̄ se efficit̄ actu doctus z sciens. Sil̄ cum mouens impedit̄ sil̄ sit cū sciēte non cōsiderante efficit̄ sciens actu cōsiderans: sic enīz adiscēs ex potētia esse ad discētes sit alterū aliquid a potētia: quia efficitur in actu. Cū autē sic h̄z actū sciēdi z nō sit aliqd̄ quod phibeat̄ ipm̄: tūc fm actum et complementū qđ recipit̄ opabit̄: hoc ē cōsiderabit̄ fm actum de scibilibus que iam didicit̄. Si enim ita non diceret̄: tūc sequerēt̄ necessario qđ post scientiam acceptam inesset̄ sibi adhuc ignorantia: qđ fm p̄tradictionem habet se ad scire: z sic siml̄ sciret̄ z nō sciret̄: quia non valens considerare cum non habeat̄ impedit̄ est ignorans: z hoc est̄ impossibile ḡ oꝝ dicere qđ h̄is sciam fm actū cōsiderat̄ si nō h̄z impedit̄. Si autem nos queramus quid moueat̄ eum ad considerandū inter duo mouentia. s. vtrū moueat̄ eum ad considerandum ille qui docet eum z generat̄ in eo scientiam: vel ille qui remouet ei impedit̄ postqđ doctus est: inuenimus qđ docens ipm̄ mouet eū p̄ se ad p̄siderandum: quia dat ei formā ad quā necessario consequit̄ p̄siderare si non impedit̄: sed remouens obstaculum mouet eum p̄ accūs: qđ motus eius non dat ei considera-

re nisi per accidens: eo qđ considerare inerat̄ ei p̄us si impedit̄ non habuiss̄. Si autē aliqis obijciens dicat qđ sciens seipm̄ mouet ad considerandū z sic non indiget motore remouēte impedit̄ quia impedit̄ cōsideratiōis sue non ē nisi voluntas sua: z iō qñ vult tunc considerabit̄. Dicem⁹ qđ hoc p̄ accidēs ē: sicut medicus sanat seipsum: et non inq̄ntum medicus efficitur sanus: sed inq̄ntū eger: ita z hic. Iste. n. remotor est impedit̄ sui non inq̄ntum est effectus de potētia considerante actu considerans: sed accidit̄ hoc ex illo qđ in potestate habet impedit̄ remouere. Est autē ad hoc intelligendum qđ considerare fm actum est a forma scientie quaz iste accipit̄ a sciēte: z ideo quādo docens dat ei scientiam: tunc cum scientia dat ei oē quod sequit̄ ad scientiā: z ideo docens p̄ se mouēs est in vtroqz motu: sicut supra diximus. Similiter autem per omnem modū se habet in phicis q̄ntū ad mouentia corpora simplicia: que sunt quatuor elementa. In talibus enim id quod est actu frigidū potētia est calidum anteq̄ generaret̄ z fiat h̄z actū calidū. Cum autem generatū est z accepit̄ formam calidi z sit ignis: tunc operabitur operationē calidi que est ardere: nisi habeat̄ aliquid quod ipm̄ impedit̄ ab operatiōe. vnde ab eo a quo accipit̄ formā ignis z caloris ab eodem accipit̄ omnem operationem z oēm p̄p̄etate que sequit̄ formā ignis z caloris. Similit̄ autē se habet z tunc graue z leue. Leue enim sit ex graui: per hoc qđ graue est leue in potētia: z tunc sit leue a generante ipm̄ a graui: sicut quando sit ex aqua aer vel ignis: vel quando sit ex terra alterum illorum. Graue enim p̄mū potētia est leue: z tali potētia quā vocamus p̄ se potētiā passiuā z receptiuā in qua per inchoationē solaz z forma leuis. Cum autē iam est leue fm complementum: tunc habebit̄ ab eodem generante omnia qđ se quantur leuitatem: qđ sunt motus ad superius: z locus superior: nisi aliqd̄ impedit̄. Actus enim consequens leuitatē est in aliquo vbi determinatū eē: et h̄ ē sursum: sed aliquando phibetur qñ detinet̄ in loco p̄rio: sicut qñ ignis vel aer claudit̄ in vase: vlt̄ retinetur in mā deorsum cadente: sicut est de igne in lignis: z sicut diximus de motu fm locum simplicium corporum: ita etiam se habet in quanto fm motū augmenti vel diminutiōis: z in quali h̄z motum alterationis. Signum autem huius est: quia nos videmus qđ quantū generans ei qđ gn̄at largit̄ de sua forma: tū largitur ei de suo loco: z de suo motu. Cum enim ignis agit in graue quod est terra p̄mū dissoluit̄ ipsum: et tunc eleuat̄ ipsum parum: z postea dissoluit̄ z rarificat̄ ipsum plus et plus: et cum omnino ipsum igniuerit tunc adiuuat̄

sibi id quod generauit in loco suo naturali: et ideo locus et motus datur a generante sic forma: sed forma datur principi et locus et motus dantur per consequens: sic ea que propria accidentia sunt forme date per generationem: et ideo ita sit ut dicitur est tamen propter hoc quod latet habet in corporibus simplicibus quod a Platone et a quibusdam alijs quere in suis proprijs locum mouentur grauius et leuius quam sunt extra ipsa: cum non videatur distinctus ab eis motor intrinsecus vel extrinsecus: sic in animalibus et in his que mouentur violentis distinctus motor inuenitur. Cuius autem quere mouentur in propria loca quam non sunt prohibita nulla alia est nisi quod ex forma accepta a generante ipsa apta nata sunt inesse: et non alibi ubi sunt sua generantia: et hoc est forma leuius et grauius. unde per essentiam est leue sursum et graue deorsum: et leui sursum moueri: et graue deorsum moueri sicut diximus. **Tex. et co. xxxij.** Sed potentia leue et potentia graue sunt multipliciter: sicut dicitur est de potentia sciente. **Ruz. n.** adhuc est sub forma aque et terre sed actus est graue: tunc quodammodo potentia est leue: quia materia sua susceptiua est forme leuius: et quando iam factus est aer vel ignis: et habet in se formam leuius: tunc aliquando conuenit ipsius esse potentia leue. Conuenit autem aliquando quod propter aliquod impedimentum neque sursum est neque sursum ascendere potest: sed continue quam ablatum fuerit impedimentum: tunc agit actus leuius: et tunc fit sursum per hoc quod ascendit. **Silr** autem est de quali quam de generatione deductum est ad formam qualitatis generate: tunc in actu imutat secundum illam: sicut superius diximus quod sciens mox considerat: nisi aliquid prohibeat ipsum. Similiter autem quod est actu factum quantum mox extenditur in maiorem locum: nisi aliquid prohibeat ipsum. Illud autem quod est mouens siue remouens id quod sustinet et prohibet generatum ne agat operationem sue forme: illud potest dici mouens et non mouens: sic ille qui diuellit columnas domus: aut qui deicit lapides qui iacuerunt super columnas: aut ille qui emit tit aquam contentam in vase. Ille enim secundum accens mouet sed per se non mouet. **Mouere** autem secundum accidens dicitur: sicut paries dicitur pilam sphericam mouere quam repercutitur percuta ad parietem: hanc enim percipiens per se mouet: sed per ipsum mouet ipsam paries: et similiter mouet ipsum generans dando ei formam dat ei omnia formam generantis consequentia. Sed afferens impedimentum mouet ipsum per accidens nihil dando sibi: sed tamen impediens id quod iam inest ea remouendo. Jam enim per formam sibi datam inest ei esse illud quod per se consequitur formam datam: sed impediatur ab exteriori. Ille tamen sermo quem hic fecimus de mouente sed sit generalis secundum omne genus motus complebitur specialiter de mouente secundum locum in tertio de ce. et m. ubi cum perscrutatione diligenti inquit

remus de motibus leuis et grauis. **Manifestum** igitur ex dictis est quod nihil horum simplicium corporum mouet seipsum: sicut antiqui opinati sunt. **Plato**: et post eum **Salienus**: et in processu temporis **Seneca**. Sed omnia talia sui motus in se habent principium non quidem mouendi se active et faciendi: sed patiendi et recipiendi hoc a generante ipsa et dante eis formam cuius est motus et locus ad quem mouentur

Tex. et co. xxxij. **Recolligam** igitur inductionem nostram dicentes quod omnia que mouentur aut natura mouentur: aut extra naturam: siue violentia: quod idem est. Quod autem extra naturam mouentur omnia: mouentur a quodam motore qui est extra ipsa per diffinitionem et esse. **Eorum** autem que natura mouentur: iterum quocumque mouentur a seipsis: sicut animalia mouentur a motore aliquo distincto ab eo quod mouet per diffinitionem et non per esse. Et similiter ea que non mouentur a seipsis et mouentur natura ut grauius et leuius mouentur: et ab aliquo motore qui distinctus est ab eis per esse: quod aut mouentur a generate et faciente leue et graue in forma leuis et grauis: aut ab eo quod soluit et remouet ab eis impediencia et prohibentia: ut agant actum grauis et leuis. Omnia igitur que mouentur ab aliquo mouebuntur distincto ab ipsis per diffinitionem et esse: aut per diffinitionem solum: et hoc est quod volumus declarare. **Nec** aliquis miretur si tantam questionem determinamus per inductionem scimus enim quod inductio non certificat quantumcumque vniuersaliter inducat nisi predicatum ab omnibus particularibus inductis participet essentialiter: quia tunc particularia participant predicatum per se: et vniuersalis recipiet predicationem per se predicati eiusdem quia sed probemus quod quilibet triangulus in particulari est albus: non possumus probare quod triangulus vniuersaliter et necessario est albus: quia pruenit quemlibet album non esse: et ideo forte mirabitur aliquis quod sumus contenti inductione: quibus enim induximus hic particulariter omnia mota ubi: nisi prius in principio septimi induxissimus demonstrationem de vniuersali: quod scilicet omne quod mouetur ab alio a se distincto mouet. **Nec** hic fecimus inductionem ut probaremus vniuersales quam hic demonstrauimus: sed potius ut excluderemus questionem **Platonis** et **Salieni** et **Senecae** contingentem de corporibus simplicibus que videtur per se moueri ad loca sua quam sunt extra ubi prius. Nos enim diximus quod tunc mouentur a motore qui est motor per accidens: eo quod et ipsa non sunt in potentia per se sed per accidens: cum iam in se habeant formam per quam ascendunt: et sunt in loco sursum vel deorsum: sed impediuntur ab aliquo per accidens et non per se.

Epiph. 7. quod omne quod non reducit in aliquid mouens

pmū qd mouet seipsum.

Quāq̄ at̄ iā pbauim⁹ vnā duaz ppōnuz
P quā s̄. pmūm⁹. s. q̄ oē qd mouet mouet
 ab alio a se distincto: tūc pcedem⁹ ad alit⁹
 ppositionis declarationē. s. q̄ oīa mota reducunt
 ad aliqd pmū motū vnū: z ille est mot⁹ q̄ mouet a
 suo motore intrinseco sibi: sicut aialia mouent ab aia.

Tex. z cō. xxxij. **I**ncipim⁹ aut̄ istā p̄sidera
 tionē ab eo qd dicim⁹ q̄ oē qd mouet ab alio: non
 mouet ab alio nisi altero duoz modoz. Aut eniz
 mouetur ab alio qd ē mouēs ipsū: nō fm ip̄z: s̄z p
 pter alterū: aut ē mouēs ip̄m ppter seip̄m. Si au
 tē mouet ipsum non ppter ipsum: tunc aut moue
 bit ip̄m p vnū mediū: qz. s. ip̄m ē pximū mouens
 post vltimū mouēs: fm viā resolutionis: z h̄ ē pmū
 mouens in ordine nāli mouentiū: aut ē mouens p
 plura media: ita q̄ inf̄ pmū mouēs z vltimū motū
 sint plura media. **E**t exēplū hui⁹ qd h̄z plura
 media ē fm q̄ baculus ē pximū mouens lapidez
 p̄cussū z mouet bacul⁹ nō h̄z se: s̄z p aliud: qz mouet
 a manu: z man⁹ etiā mouet ab alio: qz mouet a v̄tu
 te hoīs z mouet̄ manū. v̄traqz. n. mouētūz dicim⁹
 mouere: sed tñ dicim⁹ pmū magis mouere q̄ vlti
 mū: qz pmū dat vltimo q̄ moueat: z iō nō mouen
 te vltimo adhuc pōt mouē pmū: s̄z nō mouente p
 mo nō pōt vltimū mouē: qd pximū ē iuxta rē mo
 tā: z iō ē pmū sic cā p̄maria: qz retrahēte ip̄so calita
 tē suā nihil erit deinceps mouentiū. S̄z retrahēt
 bus alijs suas calitates: nihilomin⁹ ip̄z cābit mo
 tū: ppter qd ip̄z ē magis mouens oibus alijs. **E**t
 exēplū est: qz baculus nō mouebit lapidē nisi mo
 ueat ab hoīe: sed hō mouebit etiā baculo nō mouē
 te. **Tex. z cō. xxxiij.** **S**i ḡ fm p̄dicta necē ē
 q̄ oē qd mouet ab aliq̄ a se distincto h̄z esse moue
 tur: et illud iterū aut mouet ab alio: aut mouet a se
 ip̄so: z si mouet ab alio a se distincto h̄z eē: tūc necē
 est q̄ sit aliqd mouēs pmū qd nō mouet ab alio a
 se distincto fm eē: sed fm diffinitionē solā: z si hoc
 ē qd sit mouens seip̄z ē pmū mouēs: tūc nō ē necē
 q̄ hoc moueat ab alio: sed ip̄sū inq̄ntūz reducat̄ oē
 mouens motū aliqd in nā. **E**t pbat̄ hoc ex hoc q̄
 ip̄osibile ē vt in ifinitū vadat mouentiū nūs z mo
 toz: qz cū ifinitoz ex pte añ nihil sit pmū nūqz pos
 semus deuenire ad id qd mouet p se: z qz oē mouēs
 ab alio reducat̄ ad mouēs p se: si nō sit accipe mo
 uens a se non erit accipe mouēs ab alio: et cū oē mo
 uēs sit aut p se mouēs: aut ab alio: oporteret q̄ nul
 lū mouens oīno seip̄so eēt: qd ē ip̄osibile: qz ex h̄
 sequeret nullū eē motū oīno: o3 ḡ dicere q̄ mouēs
 seip̄so sit pmū mouens: z hec ppositio fundat̄ sup
 tres ppositiones: q̄rū vna accipit̄ ex secūdo metha
 phice **Az.** z est q̄ oē qd inuenit̄ in plurib⁹ z ē vni

uocū in illis: o3 q̄ inueniat̄ in vno p̄mo qd ē causa
 oium illoz: et iō cū mouere in multis mouentibus
 motis: o3 q̄ inueniat̄ in vno p̄mo mouēte moto qd
 est cā oibus alijs mouendi. **A**lia aut̄ ppositio
 est q̄ oē qd mouet ab alio distincto a se p eē z diffi
 nitionez mouet ab eo qd q̄nqz mouet: z q̄nqz non
 mouet: eo q̄ ipsū est q̄nqz cōiunctū: z q̄nqz nō con
 iunctū: sicut pbatū ē in p̄mo tractatu hui⁹ octauī li
 brī. oē autē tale mouēs qd aliq̄n mouet: z aliq̄n nō
 mouet: est aliq̄n in potētia mouēs: z nō in actu: qd
 aut̄ ē in potētia mouens indiget mouente ḡnante
 sicut in p̄cedenti caplo mōstratū ē: z iō oē qd moto
 rem h̄z extra se mouet nō ppetuo motu: z iō motus
 suus nō pōt eē pmus: z iō o3 ip̄m reduci ad alium
 pmū. **T**ertia ppositio ē: qd mouet se h̄z moto
 rē cōiunctū sibi z extrinsecū sibi: z iō si ille motor nō
 sit in potētia ad aliqd mouebit ppetuū motū q̄ ē p
 mus motū: z cā oīum motū alioz. **E**st igitur
 sciendū q̄ duplex ē pmū mouēs: vnū qd ē in genē
 z alterū ex̄ genus. **P**rimū aut̄ mouēs in ḡnē ē mo
 uens qd mouet seip̄z z illud mouet: z de hoc poni
 mus mō nrm̄ studiū ad inuestigandū. **A**lterū aut̄
 est mouēs nō motū oīno: z de hoc ingrem⁹ posteri
 us q̄ntū p̄tinet ad p̄ns negociū. **Q**uōd ḡ sic mo
 uetur q̄ ip̄z nō mouet ab alio extrinseco sibi: illud
 necē ē moueri a seip̄so: z illud est pmū mouēs per
 rōnem p̄dictā. **Tex. z cō. xxxv.** **A**mpli⁹ etiā
 alio mō ap̄ptiori ē aggredi ip̄az eandē rōem que
 habita ē. **O**mne. n. mouens o3 q̄ aliqd moueat: et
 p aliqd sine aliquo qd est sic̄ instr̄m mouendi: z h̄
 ptz ex hoc q̄ sic̄ hitū est oē qd mouet aut mouet se
 ip̄o: aut mouet quodā alio qd mouet pmū ab ip̄o
Luius exēplū est: qz cū aiatū mouet aliqd: tūc aia
 mouet sic̄ motor̄ immobilis: sed v̄tū corpe sic̄ instr̄o
 sui motus: z p illud mouet. **E**t si velim⁹ accipe qd
 est cā mot⁹ z est motū: tūc erit rō clarior: qz tūc hō
 motus seip̄so mouet aliq̄n aliqd: z aliq̄n v̄tū bado
 p que mouet sic̄ instr̄m: z iō qd dixim⁹ in p̄bita rō
 ne esse mediū mouēs inf̄ pmū mouēs z vltimū mo
 tū: hoc dicim⁹ eē instr̄m: s̄z in noīe instr̄i clarior est
 qd d̄r: qz instr̄m sonat vt ab alio motū sp̄ z moduz
 instr̄i h̄z corpe qd mouet ab aia: z est extrinsecū ali
 qd mouens sic̄ baculus. **E**t hui⁹ exēplū ē q̄n
 vent⁹ p̄icit̄ sine medio instr̄mētalī: z aliq̄n d̄r p̄ice
 re lapidē que p̄icit̄ v̄tū: z tūc lapis mouet sic̄ instr̄z
 nec tñ dicim⁹ q̄ v̄tū moueat a se: s̄z potius mo
 uet a ḡnante qd dat ei talē motum: z p h̄ qd dat ei
 talē leuitatē: z de h̄ i li metheoroz erit loc⁹ optim⁹
 tractādi. z sile ē de magnete q̄ mouet ferrū p h̄ qd
 alterat ip̄z v̄tū sua: z ḡnat aliqd circa ip̄z. **L**ui⁹ si
 gnuz est q̄ cacabre non attrahit calamos nisi prius
 calefiat vt per calorem eius virtus eius sp̄rgatur

¶ *qz ad calamū: z p hoc aliqd forme sue generet in calamo: p hoc q calam^o moueat a cacabre: z sic in oibus ē q oē qd mouet ab alio mouente qd mouet aliqd mouet z mouet alia: qd ē sicut instrumētū mouendi: z ipossibile est motū aliquē fieri: nisi sit aliqd qd seipsū mouet: z illud qd seipm mouet cōpositū erit ex mouente qd nō mouet oīno: z ex corpore qd mouet z mouet sic instrumētum mouens*
Sz in hoc ē dīa mouentiū: q si sit qdā mouēs se ipsū mouens: tūc nō est necessariū q sit aliqd aliorū mouentiū que mouent in hoc qd ab alio extrinsecō sibi mouet: sed si mouens sit extrinsecū: z sit ab altero motū extrinsecō sibi: tūc oportebit q an illud sit aliqd mouens seipm p rōnem superi^o positā: in qua pbatū ē q oē mouens motū ab altero mouente extrinsecō sibi reducā ad aliud mouēs qd mouet a seipō: z nō ab altero: aut oporteret q in infinitū abiret: z tūc oē mouens mouet sic instrumentū z hoc est ipossibile: qz nō pōt oē mouere instrāliter nisi aliud sit mouens seipō qd vlti^o mouet id qd mouet instrāliter.
Si g^o det q id qd mouet mouet: tunc necesse ē h^o in aliq nūo mouentiū stare: z nō abire in infinitū: stabit enī in eo qd mouet seipsam sicut hūm ē: z h^o manifestū ē in oī ordine mouentiū
Si. n. baculus mouet z bacul^o mouet a manu: tūc manus mouet baculū. Si autē z manū aliqd aliud mouet: z h^o iterū aliqd ē mouēs: z cū id qd mouet moueat ab aliq^o tūc sp^o necesse est q aliqd sit pus eo qd mouet ab alio donec deueniat ad illud qd mouet ipm p seipm: lz. n. h^o moueat: dūmō tū non sit ipm mouēs aliqd aliud extrinsecū: ē distinctus ab ipso fm esse: tūc necesse est q illud moueat ipm seipz qre fm istā rōem que supra ē a rōne instrumētāliter mouens: z ei^o qd mouet instrm: eo q oē id qd mouet: aut oz q sine aliquo medio moueat ab ipō qd mouet seipm: aut si p media multa mouet: tunc decurrendo p oia media instrāliter mouētia aliqñ deuenit in id qd mouet mouēdo seipm: z hoc erit pīmū motū mouens.

Cap. vi. q p^o p^o motor ē oīno imobil^{is} vt p h^o cōcludat q id qd ē cā oīs mot^o ē mouēs seipm.

Uta autē h^o q p^o deā sunt inducemus rōnes ad hoc q p^o p^o motor ē imobilis in quolibet g^one motus: ppi h^o etiā ille motor dī esse ex genus mobiliū motor: z tūc redibimus z faciem^o p eadē rōnes p^o stare eadē bec que nūc dixim^o fm q p^o illud qd ē cā oīs mot^o z est motū est illud qd mouetur a seipō z mouet se ipsū.
E runt autē iste cedē rōnes p^o Plōnis positionē: q dicit q nihil mouet imobile ex hīs. Sz q p^o p^o motores mō se mouēt oē qd ē. **T**ex. z cō. xxxvj. **D**icim^o igit si det nobis aduersari^o q oē

qd mouet ab eo mouet qd fm nām mouet: sic dicit Plato tūc moueri q ē in p^omo motore q ē cā motus: in oibus alijs aut puenit ei p accūs: aut puenit ei cēntialit^{er} z p se. Si autē p^omus motor q ē cā mot^o vlt^o in oibus mouet p accūs: tūc nō ppter idē mouet z est cā mot^o qz mouet: sed accidit eidē moueri q est cā motus mouēdo: g^o p^omū motore nō ē necesse moueri ad hoc q moueat.
Si autē hoc det tūc sequit^{ur} p^o Plōne incōueniēs: q. s. possibile ē p^origē q nulla res mouet in oib^o p^orib^o mūdi: z h^o iō sequit^{ur} qz id qd ē p accūs nō necērio inest: sz puenit inē et nō inesse. Si g^o tale qd p accūs inest ponam^o non inesse: tūc sz doctrinā p^oz analicōz nullū d^oz sequi ipossibile: qz falso z nō ipossibili posito qd accidit est fallū z nō ipossibile: sic igit accidit h^o: sz qd h^o accidit ē fallū z ipossibile: qz sequitur ex h^o q si nos ponam^o p^omū motore nō moueri: cū h^o qd Plō dicit nō mouē eūde nisi moueat: qz possibile ē nullū motū esse in mūdo: qz sic oīdim^o q p^omo motore non mouēte nō puenit mouere aliquē scōz motore q sūt post ipz.
Dicit autē Plō oīno nō mouere nisi moueat: g^o cū ptingat ipz nō moueri nō erit motus in aliq^o entū hū^o mūdi: h^o autē ē ipossibile: qz nos supra p^obanim^o qz necērio ē p^omū motū eē q ē p^omū mobilis: g^o positio fuit ipossibilis: q dixit q p^omū motor mouet p accūs z nō p se. **T**ex. z cō. xxxvij.
Hoc at qdē dēz eē rōnalit^{er} accidit: q. s. p^omū mouens qd oīno ē p^omū mot^o pncipiū sit imobile z nō moueat.
In ordine autē oīs mot^o necesse ē tria esse quoz vnū ē qd mouet tū. secundū qd ē mouēs tū. z tertiū q instrāliter sit motus: z hoc mouet z mouet
Et hōz exēplū ē i motu p^ocessiuo hoīs: qz qd mouet tū ē mēbrū: sic pes vel man^o. qd autē mouet tū ē vltus mouens que est appetitus mouendi. z qd mouet instrāliter est sic neruus vel muscul^o: z h^o mouet a vltute: z mēbrū mouet. **E**xēplū autē hōz ē in ordine nālū motū. **C**ū. n. aliqd calefit ē calidum mouens motū: z id quod calefit est motū. Est autē necērio q sit aliq^o cā p^oma calorīs mouens tū: sicut stella: vel motus q nō mouet sz q^olitate sz quā mouet: lz moueat forte localit^{er}. hoc autē in sequentibus oīdet.
In h^o at q mouet qdē necesse ē g^onalit^{er} moueri: sz nō g^onalit^{er} necesse est mouere: qz vltimū motuz sic est motū q ipz nullo mō mouet: sed illud quod mouet mouēs etiā necesse est moueri z mouē: qz medū ē vni p^omū mouēs z vltimū mouens: illud enī sit cōicat p^oicipando bec duoz: sz idē eē diffinitū puenit cū eo qd mouet: qz in vltate mouet ab alio z puenit cū mouente: qz mouet vlti^o id qd ē vltimo motū. **H**ec autē que dicta sunt sunt maxie manifesta in his que mouent z mouent sz locuz. **H**ec enī tria necesse est tangere seinuicē: aut simpliciter

quod in ea nullum sit medium: aut usque ad aliquid
 hoc est usque ad spacium et distantiam determinatas
 ad quam distendi potest virtus mouentis: sicut nos
 videmus quod secundum determinatum spacium mouet corda
 sagittam: et non ultra: et usque ad determinatum spacium
 distans mouet magnes ferrum: et piscis stupefactor
 usque ad determinata distantiam immutat retbe in
 quo manum tangenti stupefacit: et non ultra. **Pi-**
scis autem qui latine dicitur stupefactor: arabice autem ra-
 chada vocatur. Sicut autem sol vel mars calefaciunt aerem
 et vniuersaliter omne quod mouet habet spacium deter-
 minatum ultra quod non distenditur virtus motiua.
Mouens autem primum quod non sic mouet: sicut in quo
 instrumentaliter fiat motus: illud mouet ita quod est imo-
 bele ab alio. **Et** quia nos videmus quod medium
 horum est compositum ex utroque extremorum: et videmus quod
 vltimum in ordine isto quod est illud quod potest ita mo-
 ueri quod ipsum nullum habet principium actiuum motus potest
 inueniri per se separatim: et videmus etiam existere illud
 quod est mouens motus: quod quidem mouet ab
 alio extrinseco sibi et non a seipso: tunc etiam rationale est
 quod dicamur etiam tertium existere illud quod est ita mouens
 quod ipsum est immobile oino: sicut nos hic videmus existere
 in compositione mixtorum. Non enim in compositione
 hydromellis inuenimus et aquam per se existere et mel: et
 multo magis hoc est in opposito: cum id quod mouet instru-
 mentaliter diuisum sit secundum rationem: tamen ab eo quod mouet pri-
 mum quod ab eo quod mouet vltimum. Irrationabiliter igitur di-
 xit plato nullum mouens inueniri et immobile. Sed recte
 dixit Anaxa. in hoc: quia cum posuit intelligentiam vni-
 uersaliter agentem esse primum mouens mixturae de
 qua superius locuti sumus: tunc posuit ipsum impassibilem et imixtum.
In hoc. n. recte ponit intelligentiam primum motus principium: quia immobilis erit per hoc
 quod erit impassibilis: et si esset mixta materie ex diuisis
 sicut virtutes philosophice mouent: tunc esset generabilis et cor-
 ruptibilis: et ideo imperare habet motum per hoc quod est
 imixtus: sicut faciunt intelligentie separate. **Et** ex ista
 probatione habetur quod impossibile est quod primo motorum ac-
 cidat moueri cum mouet: quia secundum dicta necesse est
 inueniri primum motorem qui non possit moueri per se
 vel per accionem: quod impossibile est quod accidit ei moueri
 cum mouet. **Tex. et co. xxxviii.** **Et** vbi si dicat
 aduersarius quod primum motorum non secundum accionem: sed per se
 et essentialiter mouet: ita quod non potest mouere nisi mouea-
 tur: eo quod ex necessitate mouet: tunc necesse est quod hoc
 fiat altero duorum modorum. aut. n. mouet secundum eandem
 speciem motus: et mouet secundum quam mouet: aut mouet secundum vnam speciem
 motus: et mouet secundum alteram. **Dico** autem si eadem speciem mo-
 tum mouere et moueri: sicut si calidum quod calefacit etiam cale-
 fit: et sanans sanat: et latum secundum locum mouet secundum locum. **Et** di-
 co secundum alteram speciem motus moueri et moueri: sicut si sanans

fert et mouet secundum locum: et motum secundum locum auget: aut aliquid
 modo motus mouet diuerso ab illo quod mouet. Sed ma-
 nifestum erit statim quod vtriusque horum est impossibile. Si enim
 sic dicatur tunc non erimus contenti vli dictione: vt dicamur quod
 mouens mouet: sed nos descendemus ad idiuiduos
 secundum speciem et numerum motus: quia in illis magis ma-
 nifestum est inconueniens. Si. n. mouet mouens secundum eam-
 dem speciem motus secundum quam mouet: tunc oportet quod ille qui
 docet geometricare addiscat: et doceat geometrica-
 re: et oportet quod docens sit ignorans secundum eundem motum nunc
 aut oportet etiam quod ille qui proficit lapidem vel aliud quodlibet
 quod profici potest proficiat eadem profictione: que apte sunt
 inconuenientia: quod non est possibile quod mouet moueat secundum illud
 modum motus quo mouet. **Et** si autem dicatur sic quod est quod
 non moueat secundum eundem motum quo mouens mouet: sed
 mouet secundum alium modum et speciem motus: sicut si dicamus id
 quod fert secundum locum auget: aut id quod auget alterari ab
 alio: et hoc alterans moueri dicamur secundum alterum quendam
 modum motus quocumque voluerimus. **Adhuc** ostendemus
 hoc esse impossibile: quod iam supra probauimus quod species mo-
 tuum sunt infinite: et ideo necesse est stare: cum finiti sunt motus
 secundum speciem: oportet ergo si hoc sepe dicatur fieri quod fiat reflexio in
 primum motum: quod si ferens secundum locum dicatur auget: et auget
 alterari: et alterans doceri: et sic de singulis: quod tamen rede-
 ant quod alterans vel docens dicatur moueri secundum locum
Idem autem est quantum ad prouenientiam inconuenientis si motus
 dicatur mouens secundum locum moueri secundum locum: et si dicatur per
 multa media aliorum motuum moueri secundum locum: quia in
 utroque sequitur ferens secundum locum ferri: et docens doceri: sed
 enim post multa media deveniat ad eundem modum
 motus quo mouet primum mouens: tamen referat motus ille
 ad primum motorem plus quam ad aliquem scilicet duorum: quod iam ma-
 nifestum est ex superioribus hinc quod oportet quod mouet mouet ab
 eo quod est mouens superius et prius: et magis mouet ab
 illo quam ab aliquo alio. **Et** vbi iam primo ostendemus hoc
 esse impossibile: eo quod secundum hoc docens accidit addi-
 scere: et mouens secundum locum moueri ad locum: et ideo
 dicimus quod hoc est impossibile: quia docens habet
 sciam: et addiscens non habet eam: et sic in vno tempore et secundum
 vnum et eundem motum aliquid habet sciam et non habet eam:
 quod est impossibile. **Amplius** autem quod magis est
 irrationale quam ea que dicta sunt: hoc est quod motum secundum locum
 vel secundum quolibet alium motum sit mobile: et hoc est impro-
 babile etiam secundum opinionem. Si. n. oportet quod mouet dicatur
 moueri ab eo quod mouet: tunc mobile erit aliquid sicut
 sicut si aliquis dicatur quod sanatum et sanans est sanabile secundum
 eundem motum ad sanitatem: et tunc quantum medicus sanat ali-
 quod a febre: oportet quod ipse sanet a febre: et sicut si aliquis
 dicatur quod id quod edificat edificatur secundum eandem edifi-
 cationem: aut motus sine medio: aut per plura me-
 dia: sicut in precedentibus est explanatum. **Dico**
 autem per plura media: sicut si dicatur quod oportet quod mouet

est mobile ab aliquo mouente: sed nō fm eūdē motum s; quē mouet p̄ximū qd mouet ab ipso. s. fm istū motū quo mouet alterā quo mediāte p̄iungit ei: vt si sanans dicamus non addiscere: quia p̄ximū est illud qd dicitur: sed altero mō moueri hoc est ascendens ⁊ decurrens p̄ oēs modos motū aliquū puenit ⁊ ad eandē sp̄m motus quo mouet ipsum mouens: sic diximus p̄us. Cū. n. motus in oibus subijs inuentus sit a p̄mo motore de necessitate refert ad ipsū in quocūq; inueniatur: ⁊ tunc sequit̄ incōueniens: sic si mox sine medio moueat fm eandē modū motus quo mouet: ⁊ sic ptz q; vtrūq; horū ē incōueniens: vlt̄ pot̄ dicam q; vnū illoꝝ ē impossibile. s. q; mox moueat fm eandē sp̄m motū q; mouet alterū aut̄ ē figmentū ex quo tñ sequit̄ impossibile: s; nō ideo sit manifestū q; .s. moueat fm aliā speciem motus qua mouet. ¶ Inconueniēs .n. est q; alteratiū sit ex necessitate ⁊ essentialit̄ augmentatiū ⁊ augible: s; forte accidat: g; n̄ pot̄ dici q; p̄ p̄m̄ motor; sp̄ moueat: ⁊ ide vlt̄er̄i p̄cludit̄ q; nō ē necm q; oē qd mouet sp̄ moueat ab alio a se distincto p̄ esse q; super̄ habitū ē q; oīs motor; extrinsecus distinctus mouet ab alio motore q; etiā mouet: ⁊ est sicut instrumentalit̄ mouēs: q; si ita eēt oporteret q; iret̄ i infinitū: o; g; dicere q; id qd mouet a motore p̄ im mobili sit seipm mouēs: sic aīal mouet seipz: ⁊ motor; immobilis nō ē extrinsec̄ ei: sic intellect̄ mouet hominē: cū tñ sit p̄ se immobilis ⁊ p̄ accidens mobilis. ¶ Sed motor; p̄mus in hoc differt ab intellectu q; nec per se nec per actū est mobilis. ¶ Tex. ⁊ cō. xxxix. ¶ Ergo nō ē necessariū q; oē id qd mouetur sp̄ moueat ab alio qd etiā ipz ab alio mouetur: g; stabit h̄ in aliquo motore q; est cā oīs motus aut g; a q̄scēt e h̄ ē immobili mouebit̄ sic a motore p̄mo: aut mouebit̄ a motore q; seipm mouet: q; compositus ē ex motore ⁊ mobili: q; est sic motor; scōd̄o p̄m̄. ¶ At vō si o; p̄sideratiōem facere ⁊ q̄rere vtrū cā vlt̄ oīs motus sit motor; seipm mouens: aut motor; q; mouet ab aliquo extrinsec̄o sibi fm eē oēs hoies: s; aliqd modicū rōnis hūtes ponēt q; illud est cā vlt̄ oīs motus qui ē mouēs seipm: eo q; illd̄ cōponit̄ ex p̄mo motore immobili: ⁊ p̄mo moto qd mouet ab ipso. Illud. n. qd p̄ se ⁊ nō ab alio cā est sp̄ ē p̄or ⁊ potio: cā q̄ id quod ē cā in altero quōdā h̄ns cālitatē. Hoc. n. s; ⁊ ipz sit cā: nō tñ a se s; ab altero h; cālitatē. ¶ Tex. ⁊ cō. xl. ¶ Oportet igit̄ nos illud p̄siderare accipiēdo aliud p̄ncipiū p̄siderationis q̄ p̄us: vt q̄ramus si aliqd mouet se ipm fm quē modū mouet: ⁊ fm quē motū. ¶ Cap. vij. in quo elidit̄ error Platonis in eo q; dixit q; p̄mo p̄m̄ motor; mouet a seipso. ¶ Hoc aut̄ demonstrādū pbabim̄ p̄mo

oē qd mouet seipm esse cōpositū ex motore ⁊ mobili. ¶ Tex. ⁊ cō. xl. ¶ Ad hoc aut̄ pbandū sumemus hāc p̄positionē: q; oē qd mouet ē diuisibile in p̄tes que sp̄ in infinitū sunt diuisibiles. Hanc enī p̄positionē iam ostendim̄ in. vij. superioꝝ libroꝝ: vbi locuti sumus de vlt̄ibus p̄ciis: que sunt cōtinuū diuidi in infinitū: ⁊ cōpositum cōponi ex diuisibilibus in infinitū: ⁊ motū esse p̄inuū: q; ē act̄ p̄tinuū: ⁊ si eēt mot̄ act̄ sibi indiuisibilis nō eēt mot̄ p̄tinuus: sed indiuisibilis: ⁊ tūc nō esset mot̄: o; g; ex his q; ibi dicta sūt supponere q; oē quod mouetur ē cōtinuū. Impossibile ē igit̄ q; hoc qd mouet seipsum penitus fm totum quod ē in ipso moueat seipsum. Si. n. moueret penitus fm totū seipm tunc oporteret q; q̄cqd est in ipso moueret seipsum g; q̄cqd est in ipso mouet ⁊ mouet: ⁊ tunc sequit̄ ex indiuisibilibus ⁊ singularibus motib; q; idē fm totū qd ē in ipso fert: hoc ē se mouebit̄ se localit̄: ⁊ fertur b̄ ē mouet localit̄ fm sp̄m ⁊ formā: ⁊ idē alterabitur ⁊ alterabit: ⁊ docebit vtiq; ⁊ docebit simul: ⁊ sanabit ⁊ sanabit fm eandē sanitatē: q; oia incōueniētia eē oīsa sūt: siue fiat p̄ mediū vnū: siue p̄ plura: siue etiā fiant mox sine medio: q; cū nullo mō motor; media moueant: nisi illo quē habent a p̄mo motore: idem est si millesimū moueat: ac si p̄mū mouerit: quia semp sequitur q; mouetur eodē modo motus quo mouetur. ¶ Amplius determinatum est in tertio libroꝝ superioꝝ q; non mouetur nisi mobile in quo sicut in subiecto uest mot̄. ¶ Mobile autem est quod potentia mouetur anteq̄ sit in actu. Omne at̄ qd potētia ē ad aliquē actū vadit in illū ⁊ motus est actus ⁊ perfectio mobilis: quia act̄ est imperfectus eo q; ē imperfecti: ⁊ sicut in via ad p̄fectionem verā existentis: sicut in tertio libroꝝ superioꝝ determinatū est: ⁊ sic ptz q; omne qd mouet simpliciter erit imperfectum: quod aut̄ mouet o; q; sit perfectum: quia motor; vniuoce mouēdo dat formā suā ⁊ iō cū non det nisi qd h; o; q; ipse fm formā illā p̄fectus sit: sicut videmus q; calefacit ens actu calidum: vel calor; ipse ⁊ generans vniuoce est id quod habet species ⁊ formā quā largit̄ generato. ¶ Si ergo dicatur q; aliqd omnino fm omnia que sunt in ipso simul mouet ⁊ mouetur: oportet q; idē sit calidū ⁊ nō calidū: ⁊ cōpletū ⁊ incōpletū: ⁊ fm vnū quēq; alioꝝ motū s; quē pot̄ mouere mouēs vniuoce. Cū igit̄ b̄ sit impossibile: tunc o; dicē q; mouens seipsum sit compositum ex motore ⁊ moto: ⁊ ita q; aliquid eius moueat: et aliquid moueatur. ¶ Quia vō aliqs platonē defendere volens dicē posset q; p̄mū mouens mouet se: ita q; vna p̄ moueat alteram ⁊ moueatur ab ipsa: ⁊ eōuerio: iō ostendimus hoc esse impossibile. ¶ Tex. ⁊ cō. xli.

Hoc. n. ita ē dictū ac si mouens se cōpositus. s. ex motore et mobili: ita moueat s̄m motōrē et mobile: q̄ mobile mouet motōrē: et sic motōr mouet: et motōr etiā mouet mobile: et iō etiā mobile mouet: et hoc dato accidit multiplex incōueniens. Quorū vnū quidē: q̄ s̄m hoc neutrū erit p̄mū mouens: q̄ vtrūq̄ mouet et mouet eqliē alterū: et mouet ab ip̄o s̄m enī rōnes supra inductas id erit tūc p̄us in ordine mouētū qd̄ magis distat ab eo qd̄ vltio mouet: et illo qd̄ sic p̄us est magis ē cā mouēdi q̄ qd̄ seq̄t ip̄s et p̄tinet sub ip̄o. Dixim⁹ at̄ q̄ ea q̄ mouēt a duplici motore mouent: aut enī mouēt ab eo qd̄ mouet ab alio extrinseco sibi: aut mouent ab eo qd̄ mouet seipsū: et ostēdim⁹ q̄ in ordine illo mouēs se remoti⁹ est ab vltio moto q̄ id qd̄ mouet i eo qd̄ mouet ab alio: et iō p̄xim⁹ est p̄mo p̄ncipio motus qd̄ mouet a seipso: q̄ id qd̄ mouet ab alio: q̄ hoc dixim⁹ supra q̄ hoc mouet p̄ modū instrumētū qd̄ mediū est. Id autē qd̄ mouet seipsū: mouet p̄ modū instrumētū mouētis: sic man⁹ vel homo mouet baculū: ergo p̄mo motui nō p̄petit q̄ moueat ab alio quia sequerēt q̄ ipse nō eēt p̄ncipiū mot⁹: ergo nō pōt dici q̄ h̄ mō vna pars moueat aliā: et p̄ h̄ vna moueat ab alia. **A**mpli⁹ autē scdm̄ incōueniēs est q̄ s̄m platonē etiā non ē necesse etiā q̄ p̄mū mouēs qd̄ ē p̄mū moueat nisi a seipso: q̄ potuit euz mouē i h̄ q̄ mouet ab eo qd̄ mouet ab ip̄o: ip̄e s̄ rīū sue positōis ponit: q̄ nisi s̄m accēs eō moueat ab eo qd̄ ipse mouet s̄m platonē non mouebit ab alio s̄z q̄ mouet in eo q̄ p̄ accēs mouet ab alio superius accipim⁹ possibile nō p̄tingere mouere: et sic possibile est cessare omnes motus cū cessatione p̄mi motus: et q̄ hoc est incōueniens erit absq̄ dubio in eo q̄ mouet seipm̄ cōpositio duorū: quorum vnū erit qd̄ mouet et mouet alia: et hoc est celū p̄mū et aliud erit qd̄ mouet penitus immobile: et hoc ē motor p̄mus. **A**mplius tertiu⁹ incōueniēs est in dicta positione: q̄ nō ē necessariū qd̄ dicūt. Si. n. de beamus inuenire p̄ncipia motus qui est semper et sempiternus s̄m t̄pis durationē oēm: non est necesse q̄ ponam⁹ celū motōrē p̄mū: q̄ ecōtra mouet a suo mobili: siue p̄ se: siue p̄ accēs: etiā si det̄ q̄ nō mouet in eo q̄ mouet: qd̄ tñ dixit plato. Sed dicem⁹ aut q̄ immobile necesse ē mouere: sicut ē p̄mo p̄mus motor: aut dicem⁹ q̄ mouens seipm̄ ē cā mot⁹ sempiterni: sicut est scdo p̄mus motor q̄ ē cōpositus ex p̄mo motore et p̄mo mobili: cui⁹ motus cā ē oīum motū alio. **S**i. n. nos daremus q̄ motor p̄mo p̄mus posset moueri p̄ accēs etiā si taliter moueri non daret ei esse motōrē: tunc ipse moueret motu sui mobilis: sicut aīa mouetur motu corporis qd̄ mouet: et tūc ipse nō esset p̄petuus: cū aliqua reno-

uatio et imutatio accideret circa ipsū: et hoc ē ipossibile: q̄ ex hoc sequerēt q̄ ipse nō esset in corpore s̄z p̄tes corporis sicut oculus habet visū et auris auditū: et vt vlti⁹ dicat oporteret q̄ ipse esset actus et perfectio corporis qd̄ nō cōuenit s̄be q̄ est intellect⁹ purus imixtus sicut est motor separatus: et ideo valde incōueniens est dicere motōrē p̄mū eē mobile per accidens et si nō dicamus q̄ mouet p̄mū motor i eo q̄ mouet: et hec p̄batio valde notāda est: q̄ ex illa inferius ostendemus vtrū p̄mus motor sit anima celi q̄ mouet vel nō: et ex illo p̄batur p̄mus motor esse separatus et simplex: et multa alia que in sciētia diuina necessaria sunt. **A**mplius q̄rtum est incōueniēs: quia si moueret p̄mus motor in eo q̄ mouetur: tunc oporteret hoc esse s̄m vnicū motū siue esset per mediū: siue s̄rie medio: vt supra diximus: ergo sequeretur iterū q̄ id quod calefacit aliquid q̄ calefieret ab eodez: et in omnibus alijs motibus quos supra diximus idem sequeretur. Nō enim potest dici q̄ mouens ita moueatur q̄ vnum quod est in ipso moueat reliquum: et moueatur ab ipso econuerso. **T**ex. et com. xlii. **E**t vō qd̄ violentissimum est contra Platonem est q̄ id qd̄ p̄mū motum est ex seipso non potest esse nisi vno quinqz modoz per oppositas diuisiones acceptorum: ac enim si diceret q̄ totum mouet totum: et nō partes: aut sic q̄ vtraqz pars mouet vtraqz p̄tem et non mouetur ab vtraqz parte: aut pars mouet totum: aut econuerso totum mouet partem: aut q̄ reliquū est vna pars eius sit immobilis mouens: et reliqua sit mota ab illa. Sed tamen de istis quatuor p̄tibz modis duo sunt latentis: et duo sunt apparentis inconuenientis. Certū enī omnibus ē q̄ p̄ accēs motus est quo ps mouet totū: et quo totū mouet p̄tem. **P**er accēs autē motus non conuenit motor i p̄mo qui mouet essentialiter: et ideo de his duobus membris non oportet nos multum sollicitari q̄lī iprobent. **E**t tñ in omnib⁹ p̄mis q̄ tuor mēbris vn⁹ mod⁹ improbationis. s. q̄ sp̄ seq̄t hoc incōueniens. s. q̄ idē sit mouens et motū: et s̄m eundē modū mot⁹: eo q̄ Plato posuit q̄ mouēs nō mouet nisi in eo quod mouet: Siue ergo totū mouet totū: siue ps p̄tē: siue totū p̄tem: siue ps totū hoc mō q̄ dicit Plato semp̄ sequit incōueniēs: qd̄ supra ē iprobatū. s. q̄ idē sit mouēs et motū. Et q̄ vt dixim⁹ duo mēbra magis latēt. **D**icam⁹ q̄ neqz p̄mū ita ipsū seipsam mouet: ita q̄ totū moueat totum: neqz q̄ vna pars vel plures mouebūt ipse se ipsas: ita q̄ vnaqzqz ipsarū moueat ipsa seipsam et moueat ab alia. **S**i enim dicat totū in seipso mouere: et moueri sine relatione ad partes: aut ita mouet in seipso q̄ mouet ab aliq̄ sui p̄te que p̄mo

mouet seipſam: et ita est causa motus totius. Si quidem igitur dicatur quod totus mouetur a seipſo: eo quod alia pars mouens se moueat totum quod mouetur a seipſo: tunc pars erit primum quod mouetur in seipſo. Si enim dicitur separari a toto illa pars: tunc ipsa mouebitur in seipſa: eo quod non a toto habet moueri in seipſa: sed potius totus ab ipsa. Si autem totum a toto mouetur sine relatione scilicet ad partes tunc partes non mouentur seipſas nisi habet accidentia. **¶** Quod autem secundum accens mouetur a seipſo non est necessarium moueri: ut supra ostendimus: ergo si accipiantur a seipſis non moueri: tunc nihil sequetur impossibile. Sequitur autem tunc motorem qui est altera pars componens totum quod mouetur a seipſo non moueri: igitur tunc non erit nisi mouens immobile: ergo totius quidem motus in se ipſo aliud partiale mouebitur: cuius sit immobile. Aliud autem partiale mouetur et potest mouere ulterius aliud vel non mouere. Solum. n. sic possibile est quod aliquid compositum sit mobile et motus in seipſo: et sic falsum est quod dicitur plato: primum primum motorem motum esse in seipſo. **¶** Amplius autem si procedit quod tota prima anima mouent ipsa seipſa: et etiam motores mouent ipsi seipſos tunc habet erit id dicitur in toto: quod habet partiale totum mouebitur habet: aut aliquid aliud partiale mouetur. Partiale autem quod mouetur illa etiam mouetur a seipſo: ut dixit plato: si habet est dicitur. i. si totum aut compositum moueat a seipſo: eo quod habet in se motorem et mobile: et quod nihilominus moueat ab. a. moto in seipſo per motum quo mouetur. b. et hoc est inconueniens: quod sequitur quod ante primum motum in seipſo sit aliud motum in seipſo: quod. a. motum in seipſo erit ante a. b. et sequitur quod motus. a. non puenit ad. a. b. totus nisi per medium. b. quod prior est motus partis quam motus totus ut probatum est in. vi. libro superiorum: si a. b. non erit primum quod mouetur in seipſo.

¶ Capi. viij. et est digressio in qua ostenditur puenientia et varia opinionis Platonis ad opinionem pythagoricoz quantum ad positionem motorum superiorum.

Deus autem hic oportet facere digressionem ut ostendamus diuina opinionis Platonis ad opinionem pythagoricoz: et quod habet ad scientiam istam non pueniat: tamen facit ad doctrinam faciliorem. **¶** Oportet igitur scire quod in tribus quantum ad motores primos conuenit plato cum Pythagora. qui fuit dux et princeps secte pythagoricoz. Quorum unum est quod conuenit in probatione priorum motorum: quod habita est superiorum: et habet est quod sicut est in inferioribus: ita est in superioribus: quod. i. in inferioribus quodam mouentur in se: et quodam ab alio. Et eorum que mouentur ab alio: quedam mouentur naturali generante: et quedam ab alio per violentiam: et quod illa que mouentur ab alio non mouentur nisi a motore moto: et quod illam reducere oportet vel motorem qui mouetur a seipſo vel oporteret quod iret in infinitum: in hac enim probatione consentit plato. **¶** Secundum autem est in quod con-

sentit quod primum mouens quod mouetur mobile primum est substantia intellectualis: que dicitur intellectus sine intelligentia separata: quod videtur bene quod nihil est in potentia ad motum localem: nec per se nec per accens in loco suo extrinsecus nisi id quod est mobile a substantia spirituali: que est anima vel intellectus. Et videtur bene quod continuum corpus in quantum est corpus non mouetur seipſum: quod omne corpus motum mouetur ab alio distincto a se per diffinitionem tantum: vel per esse et diffinitionem: sicut patet ex dictis. **¶** Tertium autem est quod bene consentit in hoc quod motores corporum celestium sunt indiuisibiles non habentes magnitudinem: et ideo nec finitatem: nec infinitam potentiam habentes: sicut sunt potentie que sunt virtutes corporales: sicut est grauitas et leuitas: caliditas et frigiditas: et humiditas: quod nos etiam ita probabimus. Sed dissentit in duobus: quorum unum est quod ipse dixit quod motores primi per hoc mouentur quod a se mouentur: et dixit hoc non tamen de motoribus corporum celestium: sed etiam de dea anima: quam idem dixit esse immortalem: quia mouetur seipſa sicut expresse per legentem phodronem Platonis. Dixit enim quod intellectus separatus in eo quod facit ipse formas intellectus mouetur se: quod nihil facit intelligibilia nisi intellectus: sicut nihil facit calida nisi calor. Faciendo autem intelligibilia in eo quod sunt intelligibilia mouetur se intellectus: et quod sic mouetur se est causa motus localis quia scientia intellectus et conceptio est causa motus localis in habente intellectus: et idem mouendo se in intelligibilibus mouetur motum localem: et sicut est in anima intellectuali quo ad intellectum practicum: idem dicebat quod anima mouendo se in seipſa est causa motus localis: et quod id quod mouetur se nunquam deficit sibi: et non est in eo quietas mouens et motus: neque distantia: idem dixit quod quodlibet talium est immortale et perpetuum. Et quod habet primum est in celestibus: idem dixit semper animam esse in celestibus: vocans semper animas animas separatas que descendunt a comparibus stellis. Taliter autem non fuit dicitur Pythagora. quod ipse voluit per rationes supra habitas quod primum motor est omnino immobilis: et per se et per accens: et mouetur mobile primum coniunctum sibi: et non mouetur motu ipsius: nec per se: nec per accens. **¶** Quod autem non mouetur in motu ipsius mobilis posuit duas causas: quarum una est ex parte motoris: alia ex parte mobilis. Ex parte motoris quidem: quod cum ipsa sit substantia intellectualis que nullius corporis est actus: ipse non est in corpore: sicut actus corporis organici per se potentia vitam habentis: neque etiam est in corpore non organico sicut actus in potentia: quod sic esset anima secundum unam rationem: et eandem ad animam animalem: et hoc non est verum: et idem cum non sit sicut actus in potentia in ipso corpore celesti non mouetur motu ipsius: neque essentialiter: neque accidentaliter et hec est etiam causa que non dixerunt priores pythagorici quod intellectus mouens corpus celeste esset anima: sed potius esset separatus: cum anima non dicatur substantiam separatam: sed coniunctam in eo quod est anima. **¶** Et ulterius non dixerunt quod compositum

ex motore tali et moto est aia: cum motor non habeat ve-
 rorem aie: nisi equocet aia ab eo quod intellectualis suba
 sepata nulla habet potentiam siue vnum per quam sit actus cor-
 poris: et corpe indigeat: eo quod de virtutibus eius non in-
 uentat nisi intellectus et voluntas: et quoniam mouet non
 mouet sic aia: ita quod habeat quosdam vires affixas ipsi mo-
 bili: et alias imperantes motui: et alias dirigentes mo-
 tum ipsum: sic habet aia intellectualis hominis. Aia enim intel-
 lectualis hominis non habet corpus cuius motus est oino naturalis
 ut supra diximus: et ideo oportet quod virtutes quasdam habeat affi-
 xas corpori per quas quasi trabendo mouet corpus per pon-
 dus per se. In celo autem non est nisi voluntas imperans
 motui proprium: et non indiget viribus affixis corpori: quia ipse
 corpus secundum suum esse ad motum illum est copulandum quem impe-
 rauit voluntas: propter quod dicitur plogus in. xiiij. diuisione
 ne almagesti. c. ij. quod non debet sumi iudicium corporis cele-
 stis ab aliquo corpore inferiorum simplicium: quia corpus
 celeste obedit in omnibus motum quem vult fieri in eo motor
 suus absque lassitudine et tristitia: non autem sic est in cor-
 poribus inferioribus a se motis. Quidam autem ex po-
 sterioribus peripateticis ex quadam difficultate seducti
 sic Anic et Algazel: et Moyses egyptius: et quidam
 alij dixerunt suba intellectuali mouentes celum habere
 imaginationem: non quod affuecam: sed potius sic habet arti-
 sex ad formas artis quoniam deriuat eas in materia: et hoc ipsi
 dicebant ideo: quia si forme que explet ex motu sui mobilis
 in materia motor celestis essent in intellectu tamen: cum intellectus non
 habeat nisi formas vles: et ex vli non deriuat particulare
 nisi secundum potentiam: ideo dixerunt quod non posset intendere hunc
 motum modo quod mouet ipse suum mobile: sic nec operatio
 intellectus in nobis cum operatur ea que sunt actus: oportet quod per
 reducat roem vlem ad imaginatum particulare: et tunc
 secundum illud moueat corpus per vires affixas membris: et
 traducat in ligni materiam vel lapide: et ideo dixerunt celestia
 corpora esse aialia et sensibilis virtutibus sola imagina-
 tionem habentia. Et hoc non est verum: quia vli forma
 sit in intellectu substantie sepate: tamen quia corpus ex sui
 natura ad motum intellectus exequendum ipso motu corporis
 particulari et sit determinata. Et cum dicitur quod forma vli est in
 intellectu operante: non sic intelligit esse vli quod sit predi-
 cabilis de multis: sic forma abstracta a rebus. Sed intel-
 lectus vli est sic causa multa explicans et causas dicitur esse vli
 et tunc intelligentia tale motum vlem imperat: qui habet parti-
 cularis sit in quantum est in moto corpore: vli tamen est sicut
 causa multa causas: et est in intellectu sic ratio simplex motus
 talis vli est sic dicitur est. In corpe autem quod mouet est sic pas-
 sio determinata sui subiecti: et in hoc differunt positiones
 Aristotelis et Dionis secundum certum intelligentes in phia de ip-
 sis motoribus. Secundum autem est in quo differunt quod
 Plato dicit aias esse perpetuas: et descendisse a copari-
 bus stellis: et hoc non dixit Aristoteles peripateticorum dux: sed
 potius causas in corpe: habet quasdam sint post motum ma-

nentes: et quidam non: nec dixit quod seipsas moueant: sed
 potius mouet mote quantum ad nos: sic superius in pri-
 mo tractatu explanauimus. Nec igitur habet sufficiat ad
 faciliorem intellectum eorum que habent dicitur. In scia. n. diuina
 plurima de his habent disputari.

Cap. ix. quod omne mouens seipsum componit ex tribus
 ad minimum: et de solone dubitatiois que est circa hoc. Tex.
 et co. xxxiiij.

Edeam ergo nunc ad propositum loquens
 de eo quod mouet seipsum: quoniam secundum philosophum dicta
 aliud sic mouet quod mouet ab alio: sic id
 quod mouet instrumentaliter. Aliud autem mouet cum ipso sit pe-
 nitus immobile: sic motor per se primus. Interu autem quoniam ali-
 ud mouet sic quod ipse est aliquid vltimum mouens: sic id quod
 mouet sic instrumentum. Aliud autem sic mouet quod ipse nihil
 vltimum sic mouet et vltimum motum: tunc oportet quod illud quod est
 primum seipsum mouens sit compositum ex immobili mouenti
 autem et ex eo quod mouet: sed non necio mouet aliquid
 aliud: et aliquid nihil mouet. Si enim nos considerationes
 ponam in primo mouente seipsum: non erunt sibi intrinseca com-
 ponentia nisi duo. scilicet mouens immobile: quod est intellectus
 sepatus et unum: et id quod mouet tamen: quod est corpus cele-
 ste: siue id sit orbis siue stella: et habet orbis et stella mo-
 ueant inferiora: non tamen illa sunt componentia celeste mo-
 uens seipsum. Et hoc causa tam expedita est: scilicet hoc corpus
 de se aptum natum est recipere omnem motum quod finit a motore
 intelligibili: et ideo motor in mouendo seipsum non indiget
 aliquibus medijs que sint ex parte sui vel que sint ex parte eius
 quod mouet ab ipso: et ideo in talibus id quod mouet non mo-
 uet aliquid vltimum: et proficit compositio taliter mouentium
 seipsa ex duobus. Si autem nos considerem inferiora
 seipsa mouentia: sicut sunt homines et cetera aialia: tunc
 oportet ad compositionem se mouentis venire tria secundum rationes
 que tamen plura sunt sed numerum que tria. Aia enim non mouet cor-
 pus vel membrum corporis nisi per medium: et hoc dupliciter. scilicet me-
 dium ex parte sui: et medium ex parte corporis. Ex parte enim
 aie est vis affixa corporibus partibus: ut neruis et muscu-
 lis. Ex parte autem corporis medium est calor naturalis quod abla-
 to a membro corripit motum membrum et ipsum membrum: et est
 neruus et musculus: et cetera huiusmodi que omnia mouent mota:
 et ideo compositio taliter seipsam mouentis est ex tribus secundum
 rationem: hoc est ex mouente immobili per se: habet sit mobile per ac-
 cidens: et ex mouente moto: et ex eo quod mouet tamen.
 Modum autem horum compositorum et compositionis genera-
 liter investigare possumus secundum huiusmodi scientie proprietatem in literis
 ut dicam quod mouens seipsum in cuius substitutionem tria
 predicta veniunt significat per a. b. c. ita quod a. sit mouens
 immobile. a. b. vero sit mouens et motum a seipso: quia mo-
 uet motum ab a. et mouet vltimum cum c. autem quod mouet ab
 ipso. b. sed non mouet aliquid vltimum: et hoc tria sunt aia: et mus-
 culus: et membrum quod mouet. sed n. aliquid motum per parte me-
 dia veiat in vltimum motum quod significat per c. cum suffi-

ciat vnū mediū: qz sic dixim⁹ oīa media erūt idē in
rōe mediū: s; plura sūt aliqñ fm subm̄ z nūm. **T**o
tū igit cōpositū qd̄ ē. a. b. c. ipsū seipm̄ mouet. **S**z
si aufero de hoc toto. c. qz tñ mouet z nō mouet ali
qd̄: adhuc remanet. a. b. z mouebit seipz: qz adhuc
cōponit̄ ex duob⁹. a. s. mouente z. b. moto: z h̄ erit
sile p̄ mouentū seipm̄. c. aut qd̄ sepatū ē non moue
bit nec mouebit: qz positū fuit. c. eē vltimuz motū: z
iō nihil mouebit: z qz sepatū ē a suo motore: z ideo
nō mouet: z iō nō mouebit ipm̄ seipm̄. c. neqz pe
nit⁹ mouet. **E**t vō si ab. a. p̄ mouēte sepauero
b. c. sic si separē ab aīa musculū z mēbrum: tūc. b. c.
magnitū nō mouebit ipa seipaz: qz ē sine. a. mouē
te p̄. **D**icit. n. **H**ypothesis q. b. mouet nō a seipō
s; in eo qd̄ mouet ab alio: z nō mouet in aliq̄ sui p
te p̄tinua sibi: z iō qñ sepat̄ ab. a. p̄ mouēte ipm̄: nul
lū tūc hēbit motū oīno: nec actiue nec passiue. a. b.
aut si accipiat: siue. c. solū: adhuc seipsū se mouebit
vt diximus p̄us: ḡ nece ē qz ipsū qd̄ ē seipz mouēs
hēat mouēs qd̄ sit imoble: z hēat motū qd̄ qdē mo
uet: sed nō ē necm̄ qz aliqd̄ tertiu⁹ vlti⁹ moueat: s;
p̄tingat aliqñ tertiu⁹ adesse cōponentib⁹ qd̄ mouet a
scōo. **H**ec at̄ cōponētia dicunt̄ aliqñ p̄tacta adiu
cē: ita qz p̄tactus p̄ diuisionē sumat̄: **A**ut ē p̄tactus
vnū alteri qñ sūt duo: qñ enī sūt tria: tūc scōm̄ z ter
tiu⁹ p̄tacta sūt p̄p̄e: qz sūt corpa fm vltia sil̄ exītia i
vnū mēbrū cōpositiōe. **P**rimū aut̄ qd̄ ē imobile et
iduisibile nō ē cōtactū p̄p̄e: s; p̄tactu eis sic forma
matie: sic aīa p̄tigit̄ corporib⁹ aiatis. **Q**ñ at̄ s; duo
oīno nō sūt p̄tacta p̄p̄e loquēdo s; p̄tinua: sic mo
tor̄ imediat⁹ p̄ueit suo moto qd̄ mouet: qz sic dixi
mus super⁹ motor̄ corp̄is celesti non ē imixt⁹ sicut
miscēt̄ vires aīe corp̄i aiato: s; potius sic sepat⁹ in
tellectus qz nullū corp̄is ē actus: sed p̄ modū super
ri⁹ dictū sit motor̄ corp̄is qz corpe vt̄ sic istō: z nō
ē i eo sic i sbo: z hāc imediationē aliq̄ vocāt̄ p̄tactū
Si igit̄ mouēs seipsū ē p̄tinuū sic ē in rei v̄itate: eo
qz nihil mouet̄ p̄tinuo motu nisi p̄tinuū: sic pbauit̄
m⁹ in. vj. tūc oī qz oē mouēs seipm̄ nō sūt mouēs se
ipsū: iō qz alia ps̄ q̄ntitatiua ipsū moueat seipsā vel
totū: s; iō qz totū in q̄ntitate mouet ipm̄ seipsū. **Q**d̄
aut̄ sic mouet̄ a seipso ē mouēs seipsū in eo qz ipsū
aliq̄ ps̄ cōpositiōis est mouēs: nō aliq̄ ps̄ q̄ntitati
ua: z i eo qz ipsū alia ps̄ cōponēs ē mota: nō enī to
tū fm vtrāqz p̄tē cōponentē ipsū mouet: neqz totuz
fm vtrāqz p̄tē cōponentē mouet: vt dixim⁹ in supio
ribus exēplis qd̄ mouet qdē. a. b. mouet: z nō ē im
possibile qñ etiā. c. moueat̄ ab ipō. b. qñ sūt tria i cō
positiōe eius qd̄ mouet ipsū seipm̄. **E**t hoc at̄ vi
dere possum⁹ in ipsa aiālib⁹. **I**n ill. n. nulla ps̄ q̄n
titatiua mouet seipsā: s; pot⁹ aīa q̄ infusa nō ē p̄tē:
s; toti corpo aiatis: z iō rōne illi⁹ totū aīal mouet

seipsū: neqz ē in eo aliq̄ ps̄ q̄ntitatiua p̄ mouens se
ipsā: ex q̄postea moueant̄ alie p̄tes: cū tñ nō vtrāqz
ps̄ ipsū cēntialit̄ cōponēs sit mouēs z mota: s; vna
mouēs z alia mota: z h̄ multo magis v̄m ē in cor
porib⁹ celestib⁹ q̄ ap̄ioris sunt simplicitatis q̄ oīa
iferiora. **T**ex. z cō. xxxiij. **D**ubitationē aut̄
grauē hēre videt̄ id qd̄ dictū ē de p̄ mouēte seipm̄.
Dictū ē enī qz p̄mū mouēs seipm̄ ita ē qz totū mo
uet totū: z h̄ qdē rōne corpoz celestū nullā hz du
bitationē: qz in illi motor̄ simplex ē: qñ nō diuidit̄
diuisione corp̄is: etiāz si corp⁹ celeste ponat̄ diuidi.
Sz rōe quorū dā aīaliū magnā hz dubōez: et p̄ci
pue i illi qz corpa h̄nt silia: z nō h̄nt magnā d̄riaz or
ganice cōpositiōis: sic sūt anulo sa: qz a qbus dā ru
gusa dicunt̄: sic lūbrici t̄re: serpētes: āguille: z hmōi.
In illis. n. motor̄ p̄m⁹ qz nō mouet̄ v̄tus ē p̄stituta i
p̄stitutiōe corp̄is: z ē p̄mixta ei: z diuidit̄ corp̄is di
uisione. **E**t iō rōe taliū pōt̄ aliqs dubitare z dicē qz
si aliqs ab ipō. a. qd̄ suppositū ē ḡnāl̄ motor̄ oīuz
seipsa mouētiū faciat̄ ablatiōem p̄ diuisionē: z h̄ qz
qdē possibile ē si. a. dicat̄ eē p̄tinuū siue p̄ se siue per
accēs. est. n. p̄ accēs p̄tinuū: qz distēsa ē vis mouēs
i p̄tinuo corpe i talib⁹ aiālib⁹. aliqñ at̄ nō ē p̄tinua
vis mouens: sic in celestib⁹: vt dixim⁹ aī. **E**t si
aliqs p̄ diuisionē faciat̄ ablatiōez ab ipō mobili qd̄
est. a. b. tūc enī maximū dubiū nascit̄ ex dictis qz ta
li diuisiōe sc̄a adhuc vtrāqz ps̄ remanet mouēs se
ipsam: sic nos exp̄sse videm⁹ in āguilla diuisa: ḡ re
lingit̄ ps̄ ipsū. a. qz ē motor̄: adhuc mouebit z reliq̄
ps̄ p̄ diuisionē relicta ipsū. b. adhuc mouebit. **S**i
autē sic est tūc cū mot⁹ p̄tis sit p̄or motu totū: et di
uisiō ista currat i infinitū: nō pōt̄ dici qz aliqd̄ p̄ mo
ueat̄ a seipso fm ea qz dēmiata sūt in. vj. s. qz sic to
tū diuidat̄ in duo mota a seipsis: ita ps̄ diuidet̄ in
duo z ps̄ p̄tis: z sic in infinitū. **D**ictū at̄ ē qz in p̄
tinuo diuisibile in infinitū nō ē dare p̄mū: ḡ nō ḡnāl̄
in oib⁹ a seipsis motis ē iueire p̄mū mouens seipm̄
z sic videbit̄ doctrina sup⁹ i ducta: aut falsa eē: aut
nō eē ḡnāl̄. **D**icit̄ igit̄ p̄ueit ad hoc qz absqz dubio
in oī v̄tute corp̄ali diffusa p̄ p̄tinuū corp⁹ z mouet̄
te: z in oī corpe aiato. **S**i in potētia accipiant̄ tunc
sūt dissilia in infinitū: qz nō accipiunt̄ sic nisi i forma
p̄tinui p̄ se vel p̄ accēs. **S**i aut̄ accipiant̄ fm qz sūt
actu: tūc nō pōt̄ diuidi in infinitū: qz v̄t⁹ in actu est
qz pōt̄ exercē actū v̄tutis: z h̄ exigit̄ dēmiatā q̄nti
tatē sui. **S**i minor accipit̄ corrupit̄ v̄tus: et h̄ ē v̄m
in oī corpe phico: qz v̄tus ignis ē i dēmiata q̄nti
tate ignis: cui si minor accipit̄ p̄ diuisionē non erit
ignis: sed corrupet̄: z hoc multo magis est de cor
poribus aiati corp̄is. **C**ū igit̄ hoc mō nō sit diui
sibile in infinitū: p̄tinget̄ in ipsa accipē p̄mū mouēs
seipm̄ ante qd̄ nihil mouet seipsuz: z si illi diuidat̄

tunc. a. qd̄ ē v̄tus mouens nō esset h̄is eandē potētiā quā habuit p̄us: qz corrupit̄ z non mouebit̄ p̄tem ipsius. b. sicut dictū ē. Si ḡ nihil p̄hibet q̄ in his que diuisibilia sunt potētia et actu indiuisibilia accipiat aliqd̄ qd̄ ē p̄mū mouēs qd̄ seip̄z qd̄ est indiuisibile actu. **Tex. z cō. xliij.** **¶** Manifestū est igit̄ ex his que dicta sūt q̄ in oib̄ ē deuenire ad p̄mū mouēs immobile. Cū enī duo sunt ordines eoz̄ q̄ mouent̄ ab alio in vtroqz̄ p̄uenit̄ deuenire ad p̄mū mouēs seip̄m: qz si dicam̄ q̄ id quod mouet̄ mox mouet̄ ab alio extrinseco sibi: tūc o3̄ q̄ b̄ odeducat̄ vsqz ad p̄mū mouēs seip̄m: sic docuim̄ superi⁹ in his q̄ mouent̄ violentē: z in his q̄ mouentur nālr̄ a suis ḡnantib⁹: z illud etiā vlt̄er⁹ reducit̄ in p̄mū mouēs immobile. Et si dicam̄ q̄ id quod mouet̄ est ipsū in quo mouet̄ ipsū a seip̄so: qd̄ est seip̄z mouēs: z est stās: z etiā ex seip̄so: eo q̄ sibi ipsi est cā mouēdi z stādī: tūc iterum accidit̄ hoc reduci in p̄mū mouēs immobile: vtrobiqz̄ igit̄ accidit̄ in oibus motis p̄mū mouēs esse immobile.

¶ Capi. x. q̄liter oē qd̄ est aliqñ: z aliqñ nō: necio supponit̄ p̄mū mouēs qd̄ mouet̄ semp̄ z regit̄ ip̄m et q̄ illud mouet̄ a p̄mo motore immobili qui ē vn⁹ z primus z perpetuus.

¶ Am his aut̄ q̄ nunc det̄miata sunt de p̄mo motore resumam⁹ ea q̄ a p̄n⁹ huius libri p̄bata sunt. **Tex. z cō. xlv.** **¶** Et hec sunt qm̄ fm̄ nāz̄ o3̄ sp̄ motū eē z nō deficere: s3̄ aliqd̄ p̄teritū: neqz̄ s3̄ aliqd̄ t̄ps̄ futurū: qz h̄ ē necriūm: tūc etiā o3̄ eē aliqd̄ qd̄ p̄mū mouet̄ hūc motuz̄ necriū q̄ nō deficit. Siue aut̄ sit vnū tale siue plura eo q̄ tales motus indeficientes forte sūt plures: o3̄ q̄ mouēs p̄mū in talib⁹ sūt oīno immobile: z p̄ se z p̄ acc̄ns. Si enī p̄ acc̄ns moueret̄: tūc oportet̄ aliu3̄ p̄ozē motū aliqñ existere: vt̄ s̄. ostēdimus. **Tex. z cō. xlvj.** **¶** S3̄ ad rōem istī scie nō p̄tinet̄ det̄minare vtrū vnūquodqz̄ mouentiū immobilū sit p̄petuū n̄l̄ n̄: qz vtrū aīa aīaliū q̄ sūt p̄ se imobilia mouētia sint p̄petua mouētia: sic dicit̄ Plato nō p̄tinet̄ ad sciam̄ istā: sed in scia de aīa hoc h3̄ inq̄ri. S3̄ ad nos spectat̄ h̄ det̄minare qm̄ necm̄ ē esse aliqd̄ immobile ab oī imutatione intrinseca. i. q̄ cadē pōt̄ in ip̄z̄ siue sit mutatio p̄ se: siue p̄ acc̄ns: z siue sit mutatio in suba: sicut generatio z corruptio: siue in acc̄tib⁹ sicut alteratio z cetera mutatiōes q̄ nō sūt fm̄ suba3̄ z h̄ o3̄ eē motiū aliqñ qd̄ mouet̄ ab ip̄so. **¶** Qd̄ enī hoc sit verū manifestū ē oibus p̄siderantib⁹ ea q̄ dicturi sum⁹ p̄ hūc modū. Si enī vult̄ aliquis vt̄ Plato q̄ p̄tingūt̄ aliq̄ mouētia ipartibilia eē mouentia aliqñ: z aliqñ nō mouentia: qz cū nec ḡnant̄ nec corrupunt̄: sicut dicit̄ Plo de aīabus aīaliū tunc absqz̄ dubio o3̄ aliqñ motore esse p̄mū q̄ est

cā motus p̄tinui z p̄petui: qui est cā oīum eoz̄ que sunt aliqñ: z deficiunt aliqñ. **¶** Est enī fortasse necessariū: qz si dicat̄ aliqd̄ imp̄ibile vt̄ aīa mouens: z aliqñ esse z aliqñ non esse: qz tñ sine mutatiōe p̄ se q̄ hoc sit aliqñ hm̄ōi mouens z aliqñ nō mouens. Et dico fortasse: nō qz dubiū sit: sed qz deiceps in libro de aīa probari h3̄. Et dico aliqñ esse z aliqñ nō esse sine mutatiōe p̄ se: qz Plo ponit̄ hm̄ōi mouentia esse p̄petua: z lz̄ in rei v̄tate fm̄ esse non sint p̄petua fm̄ p̄p̄theticos: cū nō ḡnant̄ p̄ se neqz̄ corrupunt̄: sed potius sūt z desinūt̄ ad ḡnatiōez̄ corp̄oz̄ z corruptiōē p̄ter aīam intellectualē q̄ nō educit̄ de mā corp̄oz̄ ali: z iō nō deficit̄ p̄p̄ defectū eius. Necessariū est igit̄ p̄ncipioz̄ mouentiū immobilū p̄tingere qd̄ā aliqñ qd̄em esse: z aliqñ nō esse sed neqz̄ est possibile hoc p̄tingere in oib⁹ hm̄ōi causis. Manifestū ē igit̄ q̄ vna aliq̄ p̄ticipatiōnuz̄ inest̄ sic mouens z p̄tinens oibus p̄tibus inferioribus q̄ mouent̄ seip̄sa: q̄ cā est eis fm̄ successiōem cōtinue mutatiōis in q̄ p̄ticulariē cōpata singla aliqñ sunt: z aliqñ nō sunt: cū tñ fm̄ successiōē sp̄ saluent̄. Dixim⁹ enī supra q̄ ipsū seip̄sū mouens qd̄ cōpositū ē ex motore et moto: necē ē h̄ere magnitudinem corp̄oz̄ ali: eo q̄ oē quod mouet̄ ē corp⁹: s3̄ nō est necessitas aliq̄ qd̄ est mouens immobile h̄eat magnitudinem aliquā: q̄nimo vt̄ iſerius p̄bābimus q̄ nullā penit̄ h̄eat magnitudinē p̄mū mouens immobile: qz p̄mū mouens seip̄sū mouens h3̄ magnitudinē q̄ ē p̄mi corp̄is moti p̄t̄ ipsū effici. p̄ p̄inquam z remotū ei qd̄ mouet̄: z sic cāte aliqñ eē z aliqñ nō esse: in eo q̄ mouet̄ ab ip̄so tāqz̄ ab alio extrinseco sibi: z sic p3̄ q̄ eius successiōis fm̄ quaz̄ est alia fieri z alia corrupi: z hoc continue sit succedere nihil eoz̄ est cā q̄ sunt de nūo mouentiū immobilū: que aliqñ sunt z aliqñ nō sunt: neqz̄ etiā est cā q̄re h̄ ē q̄ se sp̄ moueat̄ fm̄ successiōē. Sed o3̄ q̄ hoz̄ q̄ dicta sunt sit aliq̄ altera cā que sp̄ moueat̄. Ipsius enī qd̄ ē sp̄ z p̄tinue h̄ sibi succedere: neqz̄ ip̄oz̄ vnūquodqz̄ diuisiz̄ ē cā: nec oīa sil̄. Et hui⁹ rō est: qz oīa singularia hec q̄ ḡnant̄ sic se fm̄ successiōē h̄ere p̄petuū est: z ex necessitate fm̄ nāz̄: z hm̄ōi oīa nō p̄t̄ esse cā sil̄: qz oīa sunt infinita cum in numero cōsiderant̄: et nō sunt sil̄. Cause aut̄ mot⁹ nō sunt infinite: et sunt sil̄. Et redit̄ totū hoc qd̄ dictum est ad hoc q̄ oīum eoz̄ que mouēt̄ et mouent̄ i mā ḡnabilium et corrupibilium: que aliqñ sunt et aliqñ nō sunt: necesse est esse aliquā cām p̄petue successiōis ex ipsa: cum ipsa infinita sint: et iō reduci habēt ad finitā cāz̄: z nō sil̄: s3̄ succedūt̄: z iō reduci h̄nt̄ ad cām que de necessitate ē sp̄. Nihil enī generabilium est casu: qz casu in nā non fiunt nisi mōstra: et illa nō p̄manēt̄: sic dixim⁹ in sc̄do hui⁹ supra

Sed gñabilia duplir pñsiderant: vno. n. mō cōpa
rāt ad id qđ pñime mouet ad actū gñatiōis: et alio
mō cōparat ad nām vñtute cui⁹ sit gñatiō: et sigđē cō
parant ad id qđ mouet ad gñatiōem: sic nō habēt
cām sue gñatiōis nisi p accñs: sic pñ in aialib⁹ q
generant. Inclinas enī ad actū gñatiōis voluntas
est coeñtis: q nō intendit nisi delectari: et forte pñce
re semē: sed vñter⁹ nō opat ad gñatiōem: et iō h^o mō
gñant res a causis accñtalib⁹. Si at cōpatio sit ad
nām vñtute cui⁹ est gñatiō: tūc ē sic ex homie hō: et ex
capra capra sit: ppter hoc q in semie hoīs pñcto i
matricē ē vñtus formatiua hoīs: et nō alteri⁹: et cōpa
tione pñmā ē cā q sit raro: et cōpatōe scđa sūt cause q
operant frequēt: et nō sp et necñrio. Tñ qz semē p
fectū indiget mouēte et regēte: o3 q ex cām q opat
p accidēs: et ex eam q operat frequēt sit illud qđ
mouet sp adducēdo et reducēdo generās et mouēs
pñmū qđ mouet a seipso: et illud ē qñ in oī opatione
nature. Virtutes autē q sūt in semie sūt instra qbus
operat vñtus celestis q est vt artifex. Et qz instra nō
necñrio sūt finita: s3 artifex ē vnus et finitus: ppter hoc
ea q sūt in mā infinita reducunt ad opans celeste fi
nitū: et iterū qz illa q sūt in mā succedunt: o3 q re
ducant ad celestē vñtutem q reiterat idē in su ba cor
ruptū: qđ reducēdo et adducēdo cāt totā multitudine
eoz: et cā ē succedētis sibi pñtue gñatiōis et cor
ruptionis: et ideo oia ista sūt necessaria in gñatiōe
et corruptione. **Tex. et cō. xlvj.** **S**i enim solū
mouens et regens pñmū sufficeret: h^o ē vñtus celestis:
tūc supflueret mā ppa: et tūc ad generatiōem hoīs
nō exigeret semē hoīs: sed posset gñari ex tra vñ q/
libet alia mā q aliq⁹ respectu moueret a vñtute celesti
Sed hoc nō videt esse vñm fm **Auer.** q dicit q si ex
alia mā qñ ex semie hoīs poss3 gñari hō: tūc ille tal
hō equoce diceret hō cū illis q gñant ex semie ho
minis: qz hō dicit formā i mā: et iō qñ diffinit i dif
finitione cōcipit mā3 ppa3. Propa autē mā nō est
eadē q ē hoīs decisu semē ab ipso: et nō decisu semē
ab ipso. Et iō rephendit **Auic.** dicentē q ex semie
hoīs generat hō: et matrix facit ad hoc q gñet in lo
co cōuenienti sibi: sed tñ ex stellis pōt ppari mā ad
figurā hoīs: sic p3 in scrophis parietib⁹ porcellos
aliqui in figura capitis hūani. **E**t hāc rephēsiō
nem ego nō iudico puenientē gñari: qz efficiēs nō
est aliqd semis: s3 ab ipso in semie sint plures vñt/
tes formatiue ad spēm et formā ei⁹ qđ generat effici
entē deducēdo semē a seipso: et iō si dispōnes et pa
tōes semis possint sufficiēt hūi p stellas: tūc poss3
fieri hō de eo semie qđ nō ē absalū ab hoie vel ca
pra: et cēt eiusdē spētū alijs: qz vñtutes celestes que
inducunt semis cās specificas oparent ad eandem
spēm ad quā dispōsuū ē semē: et de hoc multa dixi

m⁹ in secūdo libro s. **Tex. et cō. xlvj.** **H**oc
igit mō manifestū ē q pñtis millics reiteret t pñci/
pia pñculariū motorū q sūt p se mobiles: sicut aie
aialitū. Et qñtis multa de nūo eoz q seipā mouent
pñtue corrupunt: et alia fiant siue gñant: et in quolibet
bet illoz sint duo quoz vnū ē immobile p se: sic aia:
et alterū sit motū sic corpus: et hoz alterū vnū sit di
stinctū ab alio fm diffinitōem: qz nihilomin⁹ o3 ali
qd eē ex hec oia q pñtinet ista sic cā oium istoz: et h^o
ex vnūqđqz istoz ē sic dixim⁹: et est cā q alia sint et
alia nō sint: sed corrupant: et ē cā pñtue mutatiōis
fm successiōe: et quedā inferioz sūt quibusdā cā
mutatiōnū: et qđā alia sūt cā mutatiōis alijs: si ali
quid ex ea erit cā mutatiōis oibus inferioribus
h^o autē est qđ seipm mouet ppetuo in nūo idē cōser
uatū. **Tex. et cō. xlvij.** **R**edibim⁹ igit ad cō
clusionē pñmā q si talis motus q cā oīs motus est
ppetuus est: tūc o3 etiā q mouens immobile qđ mo
uet hūc motū sit ppetuū: et pñmū si ē vnū. Si at plu
ra sint talia mouentia se: tūc etiā plura erūt ppetua:
sed o3 magis existimare q ē vnū qñ q sint mlia: qz
in rei vñtate pñmū mouēs nō est nisi vnū qđ p pñmū
mobile mouet. **S**ed tñ sūt plura inferiores speras mo
uentia: q magis o3 existimare esse finita qñ infinita.
Considerantibus autē de talī reduciōe motus
ad motū: et motoris ad motorē qlem nos dixim⁹
sp sūt finita magis accipiēda qñ infinita: qz cū cele
stia operent p modū artificū o3 q sūt finita. Infi
nita autē pñculariā cāz sūt p modū instrōz q non
o3 redigi ad finitū nūm: sed sūt infinita p accidēs
qz h3 successiōe sūt infinita: et nō actu: neqz p se. In
oib⁹ enī q nālī sūt o3 q meli⁹ sit finitū qñ infinitū: vñ
mō possibile sit ip3 eē sitū: et h^o dico iō qz i gñabilib⁹
ñ pōt eē finitas aliq: s3 i gñabilib⁹ ē infinitas. **E**st
at sufficiēs ad oē3 nālē motū q vniciū et infinitum sit
id qđ ē pñmū imobilū: et pñcipiū alijs mutatiōis et
mot⁹: et h^o iō suffic vniciū esse: qz ē ppetuū: et iō nō
indiget successiōe inferioz. **H**ec enī ē cā motorib⁹ spe
rarū inferioz q mouent: et cā est gñabilib⁹ et corrupti
bilib⁹ q mutant successiōe. **Tex. et cō. xlix.** **H**
at ex eis q dicem⁹ erit manifestū q. s. necē est aliqd
vnū eē ppetuū pñmū mouēs. **D**ñsū est enī i pñtis
q. s. necē ē q ille mot⁹ q ē sp sit et sp pñtue: nihil
incipiēs de tpe vñ de spacio. **I**d enī qđ sp ē pñtue
ē h3 tps duratiōe3: s3 id qđ ē frequēt nō ē pñtue3
s3 pñtue3 intrūpū in tpe: s3 si pñtue ē motus q est sp
tūc o3 vnū esse p ea q determinata sūt in qnto s. **S**ed
vn⁹ vñ ē mot⁹ q ē ab eodē pñtue mouēte: et in eodē
qd pñtue mouet. **S**i enī qđdā aliū et aliū mouēs
mouebūt: tūc non erit pñtue3 mot⁹ tot⁹: s3 erit frequēt
qz qñ mouens nō mouet: tūc etiā id qđ mouet nō
mouet: et tūc nō erit pñtue3 mot⁹. **C**ū igit mot⁹ sp sit

o3 idē nūo mouēs sp eē mouēs: z idem nūero motū sp eē motū: z ex his duob^o cōpositū idē nūo mouens seipm sp eē mouēs se. Ex his igit^r q̄ dca sūt sciet aliq̄s certificat^o certissime q̄ ē aliqd̄ p̄mū motuens imobile qd̄ nō mouet seipsum.

Cap. xi. in quo ex cōsideratiōe infinitoꝝ pbat p̄m^o motor: eē imobilis tā p se q̄ p accūs: z pbatio pcedit p p̄uersū modū pbatōi q̄ est in p̄cedēti ca^o

Iterū erit h^o certū p̄ aliā viāz q̄. s. aliq̄s cōsideret ibi p̄ncipia mouētū: z in ill^o q̄ sūt aiata i inferiorib^o. Sic enī i p̄cedēti caplo pbatū ē p̄mū motorē eē vnīcū z p̄petuū et imobilē p h^o q̄ mot^o laus est p̄tinu^o z vn^o: z tā oīs motus: z ita ecōuerso pcedem^o in h^o caplo vt ex cōsideratiōe motorū iserioꝝ d̄mōstrem^o p̄mū motorē eē p̄petuū z vnīcū: quia ex p̄iūctiōe duarū viarū istarū certissimū erit id qd̄ intēdim^o declarare. **Tex. z com. l.**

Bicam^o igit^r q̄ māifestū ē h̄z sensū q̄ qdā eozū q̄ sūt h̄ apud nos aliq̄n̄ gescūt z aliq̄n̄ mouent: sic i oib^o aiatis appet sensibīl^o: z p̄p̄t h^o dixim^o s. q̄ māifestū ē q̄ neq̄ oīa entia mouent: neq̄ oīa gescūt neq̄ talis d̄sio est in entib^o: q̄ qdā eozū gescūt sp: z qdā alia moueant sp: ita q̄ nihil sit qd̄ aliq̄n̄ gescat z aliq̄n̄ moueat. **Alia. n. q̄ v̄trobīq̄z sūt i motu. l. et ge te fm̄ diuersa tpa sūt h̄ntia potētā ipsi^o** q̄ eē ē v̄trobīq̄z: q̄ p̄nt q̄n̄ volūt moueri: z q̄n̄ volūt quiescere.

Hīs autē d̄mōstrat^o q̄ alia sūt q̄ aliq̄n̄ mouent: et alia q̄ aliq̄n̄ gescūt. **Et iterū** ex his scitur q̄ aliqd̄ qd̄ sp mouet sic p̄mū mouēs seipz: et aliqd̄ ē qd̄ sp gescūt: h^o ē sp ē imobile: et h^o ē p̄ p̄m^o motor. **Et q̄n̄ h̄mōi oib^o hoib^o sūt manifesta ad sensū: z nos intēdim^o d̄mōstrare duoz vltio dictoz nāz v̄trāq̄z q̄. s. alia sūt imobilis sp: sic motores cozpoz celestium. Alia autē mouent sp: sic ipsa cozpa celestia: et cōponit ex motore z motore q̄ mouet seipsa: o3 icipere ab his q̄ mouent apud nos: vt sic p̄ effectū de ueciam^o i cāz. **Procedētes v̄o hac via z p̄ponētes ea mota q̄ sūt apd̄ nos in ḡne: q̄. s. oē qd̄ mouet ab aliq̄ mouet ab aliq̄ d̄sincto ab ipso: sic s. dixi^o.****

Et p̄ponētes v̄tteri^o q̄ illud a q̄ mouet: aut ē imobile: aut etiā ipz mouet. **Et si mouet: aut mouet a se ipso: aut ab alio: sp d̄uēim^o i h^o q̄ o3 nos accipe q̄ oīaz hoz q̄ mouet ē aliqd̄ p̄ncipiū in ḡne mobilū motor: z h^o qd̄ mouet: s3 ipz mouet seipz: z ē p̄ncipiū oīuz: z ex gen^o motor ē qd̄ mouet imobile: z h^o vt dixim^o declarat ex his q̄ sūt inferi^o mota: q̄ v̄de mus manifesta qdā esse apud nos q̄ mouet seipsa: vt sūt oīa aiata h̄ntia motū p̄cessiū. **Hec enī sūt q̄ vt dixim^o in p̄ bui^o li. tractatu opinionē mltis p̄his attulerunt: q̄ motus v̄lis in mūdo icipit aliq̄n̄: cum null^o mot^o p̄cesserit ipz: q̄ v̄ nobis q̄ h^o i istis tāq̄ in miorib^o mūdis p̄tingat. **Ista. n. oīa p̄ imobilis******

tē in q̄ fuerūt aliq̄n̄ incipiūt moueri: sic videt^r h̄z sensū: s3 aliē sūt fm̄ rōem: vt superi^o oīdim^o. **Tex. et com. l.** **Un̄** ad v̄tate in his intelligēdā o3 accipere q̄ hec nō mouet se nisi fm̄ vnū z eundē motū q̄ p se nota ē p̄p̄o q̄ ab vno nō ē nisi vnūz: et iō si vn^o accipiat in aiab^o motor p̄mus q̄ nō mouet ab alio aliq̄: ille ē q̄ vno mō oīno se h̄z: et ab alio sic se h̄ntē nō ē nisi vn^o mot^o p̄tinu^o. **Si autē** gescat a motu illo aliq̄n̄: tūc aliqd̄ mouet ad h^o p̄ter motorē: et tūc p̄m^o motor erit ali^o: z iō o3 accipe q̄ h̄nt motuz q̄ ē post q̄etē nō mouet p̄p̄e p se motor ille q̄ d̄r p̄mus in aiab^o q̄ ē aīa: eo q̄ ipse nō ē cā bui^o motus p seipz: s3 pot^o causat iste mot^o ex eo q̄ mlti alij motus in sūt aiab^o quos mot^o nō mouet aīalia per se ipa: ita q̄ sint a motore aīaliū eētialr: z tales mot^o sūt augmētū z decremētū fm̄ q̄ntitatē ei^o qd̄ ē potētā q̄ntū augēs et transmūtās corp^o. **Et respiratio** q̄ est ad calorīs nālis mitigatiōem in oib^o respirantibus: et fm̄ hos mot^o mouet et mouet se vnūq̄d̄q̄ aīaliū tūc q̄n̄ gescit a motu localib^o ē q̄n̄ mouetur motu illo q̄ pure causat a seipso. **Hoz autē** motū cā p̄ma nō ē aīa aīaliū: s3 pot^o p̄tinēs aliq̄n̄: sicut aer variat fm̄ celestes v̄tutes z q̄litates ca. fri. bu. z sic. **Aliq̄n̄ autē** p̄ma cā eoz ē mltia q̄ in sūt cozporib^o: sic sūt alimentū quozūdā aiatoꝝ q̄ dormiūt z gescunt dū cogit cib^o eoz: eo q̄ resoluūt vapor ab alimēto et humefacit cerebrū vel coz: z infrigidat infra mot^o local: z iō nutrimento d̄sgregato p̄ mēbra sargūt et mouent tūc seipā. **Vn̄** qdā spisse pellis z viscose mul te h̄uiditaz multū dormiūt tpe flegmatico: vt i h̄ic me: sicut nifus z glires varijs silēs: z quedaz aues. **Ex oib^o his autē** ē accipe q̄ p̄ma cā mouēs i talibus ex aīam z aīal ē: z cū talia mouēt cozpa: redūdat motus cozpis ad aīam: et aīa sic mota in cozpe p̄ accūs ab alio motore p̄uore se: est cā varioꝝ motū: z mot^o aliq̄n̄: z q̄etis aliq̄n̄: q̄ iposibile ē q̄ ab aīa vel a p̄ motore esset hec diuersitas: cuz ab vno motore simplici nō possit eē nisi vn^o mot^o vno mō se h̄ns. **Hec igit^r** ē cā q̄ nō sp p̄tinue mouet se aīa/ lia. **Aliud. n. z extrinsecū** ē mouēs: z aliud qd̄ mouet: z aliud ē mutās p̄p̄t p̄mū in talib^o motib^o ad vnūq̄d̄q̄ qd̄ mouet seipm. **In oibus autē** his motibus mouet ab aliq̄ alio p̄mū mouēs qd̄ ē aīa: z cā ipm̄ seipm mouēdi in talib^o motib^o ē qdem aīa: s3 p̄ accūs: q̄ talia mouēt cozpus: z iō p̄ accūs mutatur aīa. **Et etiā** iste mod^o ali^o ab eo q̄ p̄ accidēs dicim^o moueri p̄tē q̄n̄ mouet totū: z p̄ accidēs moueri albedinē q̄n̄ mouet subm̄ albedis: q̄ dicim^o q̄ p̄ accūs mouent oīa: q̄ mot^o cozpis redūdātes ad ipam faciūt ipam esse cām diuersoz motuum. **Aīa enī** cā augmēti z decremēti: et respiratiōis z opoz: z vigilie: s3 nō est cā p̄ma vt dixim^o: z iō q̄

sic ē in corpore ut actus totus s; se: et partem per partes et
 sicut dicitur in secundo de aiazio corpore mutante locum
 necesse est ipsum per accens locum mutare. **Ad** 1. n. corpore
 pueniunt ad ipsas aiaz: sic ita ostenduntur: et tali motu aia
 mouens corpore mouet seipsum: s; ab alio motore fore
 se mota. **Et** ex dictis colligitur quod omnis motor qui mouet
 per accens et quod ipse mouet necesse est mouet s; locum
 quoniam suum motum quod ipse mouet mutat locum. **Utrum** autem
 sit eorum quod omnis motor qui mouet s; locum moueat etiam
 ab accens et quod ipse mouet nodum probatum est: s; de
 hoc faciemus inferius consideratione. **Textus** et cō. liij. **Ex**
 istis est scire manifeste quod si aliquid est de numero mouentium
 per se immobile quod tamen mutat per accens impossibile est ab
 illo moueri continuo motu: et ideo si quod necesse est aliquem
 esse continuum motum: sic in primo istius. viij. li. dicitur est: et probatum
 tamen necesse est esse aliquid primum mouens immobile tamen per se quod per
 accens: quod diximus quod omnia esse aliquem immobile et impassibile
 esse motum in his que sunt per naturam que sunt quasi vita omnibus existens
 bus: et omnia quod ille cuius est ille motus moueat ipsum seipsum: et
 in eodem principio quod est mouens primum. **Primo** enim illo mo
 uente s; vno modo necesse est etiam quod totum illud moueat
 vno modo quod continuum habet et punctum primum: et ideo suum motum ab
 ipso et suum mouere seipsum manebit in omni tempore secundum naturam.
Opportet autem scire quod non est idem moueri s; accens a se
 ipso: et moueri ab alio: quod motor constituit per esse mobilis
 sui: sic aia aialium in cuius definitione cadit corpore quod
 mouet ab ipso: per accens mouet quoniam mouet suum corpore
 et hoc dupliciter: sic diximus in premissis. ab alio autem bene mouet
 aliquid moueri: ita quod tamen motor et non mouebit per accens
 motu illo: et hoc ideo est: quod motor talis non constituit in esse per
 suum motum: et ideo nec motor essentialiter diffinit per corpore
 quod mouet: sic sunt motores celestes que sunt separati per dif
 finitionem: et tamen mouent corpora celestia: quorum quodam sic in
 inferiores orbis et stelle omnes tamen planete que alie mouent
 motu corpore primi superioris ab oriente in occidentem per
 motum diurnum que est super polos mundi: et super circulos equi
 noctiales: et palellos ad equinoctiales: cum tamen a motori
 bus propriis moueantur ab occidentem in orientem: et ideo
 motui per se quod tradit propria disciplina mathematicorum
 et cum sic mouent per aliud super corpus per se ipsum illud motum non
 mouet motor ipso: proprius: sic nec mouet illo motu
 quod ipse mouet: quod proprie cum super affligit septem nullum
 motorum celestium mouet per accens secundum aliquem modum ac
 cidens supra determinatum: s; moueri per accens mouet sol
 lis motoribus corporibus. **Textus** et cō. liij. **Et** vo
 si aliquid est huiusmodi mouens sic in veritate est quod est mouens
 quod est ipsum: et tamen est immobile: eo quod nec mouet per se nec per
 accens: et tamen est necesse est quod primum corpore quod mouet ab ipso
 sit perpetuum: quod alie sic a primo huiusmodi libri diximus oportet
 quod ante primum motum esset motus: quod est impossibile. **Utrum**
 autem manifestum est alio modo a predicto in quo progrediemur
 ab effectu inferiorum ad superiora que sunt cause. **Ad** enim

est possibile quod alie nisi deo modo fiat genera et corruptio:
 et vlt mutatio in inferioribus que aliquam mouent et aliquam
 gescunt: omnia enim si hec debent esse in inferioribus quod aliquid
 sit ita motus continue quod etiam ipsum mouet: sic est id quod
 diximus primum mouens seipsum. **Si** enim esset tamen immobile
 primum: per hoc quod de se moueret eundem motum: et sic nihil
 erit mutans seipsum in diuersas dispositiones respectu
 eius quod mouet ab ipso: et ideo si poneret primum motor mou
 uere magis generabilia et corruptibilia: cum ipse sit vno
 modo et simpliciter: et nihil variet ipsum ad generabilia: non face
 ret nisi generationem et corruptionem: vlt alia mutatio vni
 tatem: et non inducet diuersitatem spiritus in his que sunt naturali:
 et ideo omnia quod primum motor qui non mouet habeat corpore motum
 ab ipso quod non deficiet eius finem omne tempore futurum: nec defi
 cit eius finem omne tempore: quod quod mouet sic. s. quod mouet qui
 de ab immobili per ita non erit causa eiusdem motus: neque eius
 de forme: eo quod motu suo alie et alie se habet ad rerum ge
 nerabilia et corruptibilia magis. **Illud** n. continue af
 fert et deficiet generans: sic sole et stellas que alie secundum radi
 os suos et angulos respiciunt res que sunt in tropi
 co hiemali: et alie que sunt in tropico estiuale: et quod illa
 puncta maxime distat in cursu planetarum et solis: ideo in
 his oppositis rebus inferioribus impmunt dispositiones. **Si**
 militer autem est de punctis equinoctialibus in vere et in autu
 no: et idem est de cursu planetarum in signis s; co
 iunctiones et pueniiones: et alios respectus planetarum in
 quibus diuersimode respiciunt res in ortu suo et in oc
 casu in climatibus diuersis: et ideo cant diuersos motus
 sic diuersas generationes et diuersas corruptiones: et di
 uersas alterationes: et sic de alijs motibus: propterea
 quod que sunt in locis diuersis: et formis: et figuris: ipsi mo
 tores: tunc omnia quod primum modo se habeat vnum quod alio quod
 mouet ab his: et ideo omnia quod aliquam moueat: et aliquam ge
 scat. **Ex** dictis etiam manifestum est quod soluta est illa
 dubitatio que in primo huiusmodi libri tractatu inducta est: et a que
 choam tota huiusmodi tractat dispositiones. s. que que
 da aliquam mouent et aliquam gescunt. **Quoniam** igitur ita per
 ex predictis quod non omnia gescunt: neque omnia mouent: nec ite
 rum talis diuisio est in entibus quod alie eorum seipsum gescunt: et
 alie seipsum moueant: et nulla sunt que aliquam gescunt et aliquam
 moueant. **Et** quod ita per quod quodam aliquam gescunt: et aliquam
 mouent: et etiam quod per huiusmodi causa que ita septem dicitur est. **Primo**
 ex dictis etiam manifestum est quod quodam sunt que non mouent
 nec per se nec per accens: sic sunt motores celestes: et causa hu
 ius est: quod sunt indiuisibiles: et ideo per se non possunt moueri.
Ca autem quod non mouent per accens est: quod nulli corporis sunt
 actus: sic sepe diximus. **Alia** autem sunt que perpetuo secundum omne
 tempus mouent: et hec sunt corpora celestia que mouentur ab imo
 bili motore perpetuo: et mouent seipsum: et ideo est causa que
 perpetuo mouent: quod mouent seipsum. **Alia** vero mouent
 quoniam gescunt quoniam. **Et** causa huiusmodi quod mouentur ab alio
 extrinseco sibi quod diuersimode respicit ipsa per motum

suū: sic sūt gñabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ iō mouēs ista inferiora necē ē mutari: sed mouēs immobile ⁊ motū a seipso nō hñt nisi motū locale. S3 illa q̄ mouent ab alio exteriori mouent fm oēs motū i mobile: igitur mouēs sic sic deīmiatū est sūr in eodē pmanēs vnū tm̄ ⁊ simplicē mouebit motum: eo q̄ a motore vno simplici nō ē nisi vnus mot⁹ simplex: ⁊ de illo motu cōsiderationē faciemus deinceps.

Tractat⁹. iij. viij. libri phicoz in q̄ q̄rit an sit aliq̄s motus ppetuus fm nām: ⁊ q̄s sit ille vt sciat q̄ illū mouet motor: p̄m⁹. Cap. j. q̄s sit p̄m⁹ motuum in gñe. Tex. ⁊ cō. liij.

Os aut̄ deinceps iterū aliud faciem⁹ p̄ncipiū nre disputatōis: ⁊ q̄rem⁹ duo: vt ⁊. s. aliquē motū ptingat esse ppetuū fm nāz ⁊ q̄s sit ille: q̄ b̄ iuestigato iterū p̄cedem⁹ ex illo q̄ motor: ill⁹ motus erit ppetu⁹ fm nām. Incipiēdo aut̄ istā inuestigationē o3 nos inuestigare etiā iterū. s. q̄s sit p̄m⁹ motuū: q̄ lz in. vi. tā oñderim⁹ tm̄ nos o3 h̄ reiterare. Ex eo nāq̄ nos o3 inuestigare duo q̄ p̄misim⁹. Hec. n. iuestigatio i b̄ t̄tio nro tractatu necria ē nobis ad cognitōem p̄mi motoris. Si. n. necriū eē oñdet q̄ aliq̄s mot⁹ sit sp̄ fm oē t̄ps: ⁊ ille erit p̄m⁹ ⁊ p̄tinu⁹ mot⁹ q̄ nullo t̄pe inrupt⁹ ē: tūc declaratū erit q̄ p̄mū mouēs mouet h̄c motū: ⁊ illū motū necm̄ erit eē vnū ⁊ eūdē: ⁊ p̄tinuū ⁊ p̄muz oiam motuū. **Tex. ⁊ cō. lv. C** h̄c igit̄ incipientes inuestigationē dicim⁹ q̄ cū sint̄ tria gñā motus: vt dixim⁹ i. v. s. Ali⁹ q̄dē fm̄ imaginationē q̄ntitatis: ⁊ ali⁹ fm̄ passiōez q̄litas: ⁊ ali⁹ fm̄ locū quē vocam⁹ loci mutationē: necm̄ ē q̄ ille q̄ vocat̄ loci mutatio sit mot⁹ p̄or alijs in gñe. Alteratio enī fm̄ gen⁹ p̄or ē augmēto ⁊ decremēto: q̄ nō sit augmētū v̄l decremētū alteratiōe nō p̄exiūte: oē q̄d augmētū p̄pe auget̄ cibo augēte ip̄m: ⁊ iō quodāmo auget̄ cibo sibi sili scō: ⁊ quodāmo auget̄ cibo sibi dissili. Dicit̄ enī q̄ alimētū sit alimētū ex p̄rio: q̄ per digestionē cōplet̄: ⁊ decogit̄: ⁊ remouet̄ a s̄ijs accētibus ⁊ s̄ijs q̄litas. Cū aut̄ p̄ sit dissile ⁊ postea fiat sile: o3 q̄ alteret̄ p̄ calorē nālē ⁊ digestiuū añq̄ augeat: q̄ p̄ calorē mutat̄ de dissili in sile: ḡ altatio ē añ augmētū. Sillis aut̄ nō ē ⁊ de decremēto: q̄ de crementū nō sit nisi p̄ calorē p̄sumētē ⁊ dependem aliqd de suba ei⁹ q̄d diminitū. **C** At vō si alteratio fiat necē ē q̄ agēs alterās fm̄ locūz appropinquet alterato passo ⁊ tāgat ip̄m: q̄ alr nō facēt ex potentia calido actu calidū. Calidū ḡ mouēs i alteratiōe fm̄ distātiā loci ad patiēs nō sūr se h̄z: sed aliqñ est longi⁹: aliqñ p̄pius ei q̄d alterat̄ ab ip̄so. P̄rope aut̄ fieri ⁊ lōge nō p̄nt eē sine loci mutationē: ḡ loci mutatio ē añ alteratiōem: ḡ ⁊ añ augmētū ⁊ de crementū: p̄z q̄ q̄d ē p̄us p̄ore ē p̄us posteriore. **Ex**

illo inferē vlti⁹ q̄ si sp̄ o3 motū esse in gñe: sic in fine sexti dixim⁹: tūc oportebit esse motū aliquē s3 locū q̄ ē cā oiu3 motuū ⁊ successiōis eoz: ⁊ in loci mutatione si alia spēs est p̄or alia: necē est q̄ illa sit p̄ma loci mutatio q̄ sp̄ ē: ⁊ illa ē circularis: sic infra ostendemus. **C** S3 q̄ forte aliq̄s dicēt q̄ loci mutatio ē p̄ma motuū: s3 nō ē p̄ma mutationū: q̄ forte videtur illi q̄ sic sba ē gen⁹ q̄d ē añ oia gñā entis: ita mutatio q̄ ē in ipsa sit añ ceteras mutatiōes alioz generū: ⁊ iō etiā p̄babim⁹ loci mutatiōez esse p̄mā mutatiōez: ⁊ h̄ tā fm̄ nras opiones q̄ dicim⁹ p̄mas eē q̄ litates ca. fri. hu. sic. ⁊ hoz trāsmutōez fieri gñatiōz ⁊ corruptionē simpliciū corpoz: q̄s etiā fm̄ illos q̄ dixerūt athomoz aggregatōe ⁊ disgregatōe fieri generatiōez ⁊ corruptionē p̄ densitatē ⁊ tarditatē. Sili enī dicūt p̄mas q̄litas densū ⁊ rarū: ⁊ rarū eē p̄ncipiū calidi: ⁊ h̄ iūdi: ⁊ moll: densū at̄ p̄ncipiū frigidū: ⁊ sicci: ⁊ duri: fm̄ enī illos oium passiōū sūt p̄ncipiū densitas ⁊ raritas. fm̄ enī istos ḡue: ⁊ leue: ⁊ molle: ⁊ durū: vident̄ eē calit̄ q̄dā densitates ⁊ raritates: eo q̄ sūt māles dispōes ad istas q̄litas fm̄ rei v̄tatē: ⁊ hoc iduxit Democrītū q̄ posuit ea eē v̄a p̄ncipia p̄marū q̄litas: q̄ nesciuit distinguē inē dispōez māle ⁊ cāz sine p̄ncipiū v̄z. Desital at̄ ⁊ raritas s̄ q̄dā aggregatōes ⁊ disgregatōes p̄mū māe i locū puū v̄l magnū: ⁊ s3 has vt illi dicūt sūt gñatiōes subaz corpalii ⁊ corruptiōes. Quēcūq̄ at̄ sic p̄gregat̄ ⁊ disgregant̄ h̄ mō necē ē mutari s3 locū: ḡ loci mutatio p̄cedit gñatiōez ⁊ corruptionē subaz: et sic ipsa in gñatiōe simplr p̄or est. Sūr at̄ de eo q̄d augmētū ⁊ decremētū patit̄. Spor̄z enī q̄ magnitudo augmētās mutet locū: q̄ in augmēto o3 q̄ cib⁹ ascendat: ⁊ localr moueat ad mēbzū: ⁊ in decremēto o3 q̄ recedat a mēbzū diminuto. Hec at̄ sūt loci mutatiōes: ⁊ etiā id q̄d auget̄ crescit i maiore locū: ⁊ id q̄d diminitū decrescit in minore. S3 ista loci mutatio ē p̄ accēs: ⁊ nō p̄ se. **Tex. ⁊ com. lvj.** **C** Ampli⁹ at̄ et alio mō p̄siderātib⁹ erit manifestū q̄ loci mutatio p̄or ē oib⁹ alijs mutatiōib⁹ ⁊ motib⁹. Sic enī p̄mū d̄r mltiplr in alijs: ita ē d̄r mltiplr i motu: ⁊ oib⁹ ill⁹ modis ul̄ plib⁹ ul̄ potiozib⁹ q̄b⁹ d̄r i alijs entib⁹: ul̄ ē d̄r i motu. D̄r enī p̄mū i nā q̄ n̄ exiūte alia nō erūt: s3 n̄ p̄uertit̄: q̄ id existē pōt sine alijs. D̄r ē p̄us fm̄ subaz siue diffinitōez ⁊ sozām ⁊ d̄r p̄us t̄pe. **C** Et nos q̄dē tā añ oñdim⁹ q̄ loci mutatio p̄or ē nā: tm̄ ē hec oñdem⁹. Dicim⁹ enī p̄us a q̄ nō p̄uertit̄ p̄na: sic ē vnū añ duo: ⁊ cā añ cātuz **C** Adhuc at̄ sumem⁹ id q̄d i p̄cedētib⁹ ē p̄batū. s. q̄ motū necē ē eē p̄tinue fm̄ oē t̄ps: ⁊ nūq̄ de sicē t̄pe. Nō pōt at̄ eē p̄tinuus s3 t̄ps: nisi alfo duoru mōz. s. ut sit p̄tinuus nō inruptus: aut vt sit successiuus: ita q̄ finis in vno sit p̄ncipiū in alio fm̄

sed solus motus localis nihil mutat omnino: sed totus motus transfertur in alium locum. *Tex. 7 cō. lx. Quidam* autem ex his manifestum est: quod id quod mouet se ipsum mouet se maxime secundum hunc motum: et huius motus est in potestate sua: et non alius et cum ipsum sit perfectioris nature quam ea que mouentur ab alio: patet etiam ex hoc quod ipse prior et perfectior alijs secundum naturam sui generis est. Et etiam quod dicimus hunc esse principium: et eorum que mouentur: et mouentur ea: quod hic motus causat ea que aliquando mouentur et aliquid non: et causat etiam motores eorum que aliquid non mouentur: aliquid non: ut patet ex prius habitis. Adhuc autem quod sic probatum est: quod ipsum seipsum mouens primum est in ordine eorum que mouentur: ergo etiam sicut motus qui est localis prior est natura alijs motibus. *Tex. 7 cō. lxj.*

¶ Igitur ex his omnibus que dicta sunt manifestum est quod loci mutatio est prima motuum: et non tempore et substantia.

¶ Capitulum ij. quod nulla mutationum potest esse continua semper nisi loci mutatio. *Tex. 7 cō. lxj.*

Ue autem loci mutatio secundum spiritum accepta sit prima deinceps dicemus: sed tamen simul cum illo erit manifestum: quod etiam aliquid in questibus est: quod si alie mutationes non erunt continue propter loci mutationem quandam. *Tex. 7 cō. lxj. Quidam* in nullis aliorum motuum possunt esse continue: manifestum erit ex his que hic inducemus. Omnes enim motus et mutationes preter unum circulem sunt ex oppositis in contraria. Diximus autem in v. quod illi sunt motus oppositi que sunt ex contrarijs in natura vel in dictoria: sicut generationis et corruptionis termini sunt esse et non esse. Alterationis autem contrarie passionis sunt termini: augmento autem et decremento: magnitudo et paruitas: vel quod est verum perfectio magnitudinis et imperfectio: et sicut non puenit actio alicuius rei secundum naturam: nisi a forma sua propria secundum naturam. Vbi gratia: actio hominis non puenit nisi a forma propria hominis: ita etiam robur illius actionis est in quantitate debita hominis. Est enim in homine maximum determinatum et minimum: et extra illud non est quantitas in qua saluet actio forme hominis: et ideo omnium natura constitutum est terminum aliquid: et ratio perfectionis et magnitudinis siue augmenti: et si forma sit extra quantitate illa non agit opus hominis: vel alterius nature: sed corrumpit. Secundum autem omnes istos enumeratos terminos sunt motus dicuntur que sunt in contraria: quod illi etiam idem motus sunt ex natura. Quicquid autem sic est quod non semper continue mouet secundum eundem motum numero et specie quo prius mouebatur: illud necesse est quiescere in fine motus eiusdem. Manifestum est enim quod omne illud quecunque quod mutatur in natura: sicut in terminum. Et similiter est in mutationibus que non sunt motus: quia generatio vniuersalis opponitur corruptioni vniuersali: et generatio singularis huiusmodi opponitur corruptioni singulari eiusdem. Cum igitur impossibile sit simul opposita in eadem: impossibile erit

in eadem eadem motus: vel mutationes oppositas. Et si possibile est simul eadem in eadem mutationes oppositas tunc impossibile est quod continua sit mutatio que est de opposito in oppositum: et reflectens ab opposito in ipsum. Continuum autem in mutationibus non est interruptum nisi tempore: ergo ipsi aliquid quietis est in duas mutationes tales. Et quo ad hanc demonstrationem nullam habet differentiam utrum dicamus duas mutationes que non possunt esse continue nature: aut non contrarias: sed secundum contradictionem opponi: dummodo ostendamus quod non possunt esse simul in vno tempore continuo in eodem subiecto mutabili. Hoc enim solum utile est nobis secundum probationem qua probare intendimus quod non possit esse continuitas secundum tempus indeficiens in omnibus mutationibus que sunt ad formam nec iterum indigemus hoc probare quod in contradictione non est quies pure: sed imutatio: sed de hoc expediui nos in v. et hoc non est nobis utile: nec iterum indigemus probare vel distinguere quod mutatio non est natura quietis: sed potius motus: fortasse enim verum est quod non quiescit id quod non est actu: et constat quod corruptio mutatio est ad non ens simpliciter: et ideo non terminat ad quietem: sed ad imutationem: vbi quies valde large accipitur: sed nos huiusmodi nihil habemus probare de talibus: sed solum hoc quod mutationes opposite intercipiuntur medio tempore. Sic enim cum illo statim probatur erit quod mutatio non est continua: et quod diximus in prioribus non insunt simul eisdem non sunt nobis utile ad declarandum quod volumus declarare: propter hoc quod sunt contrarij: sed tamen propter hoc quod non est contingere illos simul inesse eadem in tempore non interrupto. Nec etiam oportet hic turbare quod dicimus idem pluribus esse contrarium sicut dicimus quod motus contrarij motui et quieti. Motui enim qui est in contrarium vnum contrarij motus que est in contrarium illi oppositum: et etiam quieti que est in contrarium illo ex quo est motus: quod non indigemus huiusmodi nisi ut accipiamus modo quodam quod idem opponit pluribus: sicut motus quieti et motui: sicut equale et medium opponit excellenti: et ei quod excellitur ab ipso. hoc enim bene conuenit dupliciter. scilicet quod vnum non secundum idem acceptum habet plura contraria: sicut medium oppositum extremis: et oportet accipere quod siue vere: siue non vere opponit quod non conuenit simul oppositos motus: siue mutationes simul eadem in eadem. De omnibus autem his sufficiter in v. tradidimus doctrinam quam hic repetere non est necessarium: sed quod ex omnibus his que dicta sunt colligitur et he sunt. iij. propositiones ex quibus de facili demonstrat id quod intendimus. Quare prima est: quod omnis motus que est ad formam: et non ad vbi: et sicut omnis mutatio est de opposito ad oppositum. Secunda autem est: quod huiusmodi sufficit quod oppositi motus et mutationes sunt que sunt in opposita. Tertia vero

est q̄ qm̄ idē nūcro motū mouet duob⁹ motibus
 oppositis: hoc erit successiue in tpe: z necesse ē q̄ in
 ter illos duos mot⁹ cadat tēpus. Quart⁹ vō q̄ mo
 tus inter quos cadit tēpus sūt interrupti: z nō con
 tinui. Cuz enī oē qd̄ mouet sit in potentia quādā
 mouet: z oīs potētia p̄greditur ad actū oportet q̄
 cū est in cōtrario ad qd̄ mouet sit in actu: qz hic ē
 termin⁹ motus eius: ergo aut tūc est nō in motu: s; z
 in motū esse: aut ip̄m mouet adhuc. Si aut nō est
 in motu: sed in motū eē: tūc p̄positūz habetur. s. q̄
 motus nō est cōtinuus: sed interruptus. Si autēz
 est adhuc i motu: ergo adhuc est in potētia: z pri⁹
 habitū est q̄ erat in habitu: siue in actu: ergo idēz:
 z s̄m idē ē in potētia z in actu: ergo simul ē in actu
 z nō actu: qd̄ est ip̄ossibile: ergo necesse ē in termi
 no quiescere. Qd̄ aut nos dicim⁹ motus p̄trarios
 non posse sibi succedere: hoc intelligitur in eodem
 mobili: qz si sunt diuersa mobilia tūc bene pōt fie
 ri sicut patet in motu cordare. hoc enī mō supra in
 fine. vi. dixim⁹ cōtinuū in infinitū tēpus s̄m nām
 eē mutationē in genere: qz ex p̄ncipijs medie non
 habem⁹ finem taliū mutationū. **Tex. z cō. lxiiij.**
C Ampli⁹ aut in generatione z corruptiōe mot
 tus incōueniēs esse videt si factū mox continue si
 ue quietis interpositione necesse ē corrum̄pi: z nul
 lo tempore p̄manere id qd̄ factum ē inesse: quia sic
 oīs labor nature eēt frustra: qz ipsa laborat genera
 do ad hoc q̄ res sūt z p̄maneat aliquādū in eē: sic
 etiā nūq̄ aliqd̄ ḡnaretur: sed tm̄ esset ḡnatio ut nō
 terminaret ad ens ḡnatum: z id qd̄ corrum̄pitur nō
 eēt simplicit̄: sed s̄m quid: in quātum. s. fuit in ge
 neratiōe: qd̄ est contra rōnem generatiōis et corru
 ptiōis: quia generatio ē via ad esse simplicit̄: z cor
 ruptio ē via ab eē simplicit̄. Ex his vtiq̄z fides po
 test in eē de alijs motib⁹: qz demonstratio ista gene
 ralis est de oibus motibus. In oibus enī p̄cedit
 potentia ad actū ut sit in illo. Et s̄m dicta si mot⁹
 non terminantur tūc nunq̄z eēt in actu id qd̄ est in
 potētia: z tūc potētia ē frustra: z s̄m hoc etiā res p̄
 cedit ad actū: z recedit ab actu p̄ modū uel p̄ mu
 tationē oppositā: absq̄z hoc q̄ nunq̄z peruenit ad
 actū illū q̄ oīa sūt absurda: z ideo etiā nulla muta
 tiōe uel motu pōt eē id qd̄ dictū est. Naturale enī
 est q̄ i oibus siliter se habeat: qz oēs silēs sūt in h⁹
 q̄ terminati sunt z oppositi: z q̄ i eis progreditur
 potentia ad actum.

C Capit. iij. q̄ motus rectus z ille q̄ ē sup̄ circulū
 z ille qui ē mixtus ex vtriusq̄z nō possunt esse conti
 nuū z infinitū. **Tex. z cō. lxiiij.**

Uod aut p̄tingat quendā vnū motū nu
 q̄ mero infinitū eē z p̄tinuū s; z tps: z h̄ ē cir
 cularis: deinceps dicim⁹: sed ad hoc de

mōstrādū ordinate p̄mittem⁹ demonstratiōes z rō
 nes logicas p̄babiles p̄ q̄s oīdem⁹ nullū aliorūz
 motū posse eē p̄tinuū: z infinitū s̄m tps. Incipiē
 tes autē h̄ dicimus q̄ oē qd̄ mouet z fert s̄m locū
 necesse ē vno triū modoz moueri aut ferri: aut. n. mo
 uet circularit̄: aut s̄m rectā lineā: aut s̄m motū mi
 xtū. Dixitū at motū intelligim⁹ alio duoz mōz. si
 n. medi⁹ q̄ p̄pōit ex vtroq̄z mixt⁹ dicat sic ē mot⁹ i
 curuo q̄ p̄pōit ex recto z circulari: eo q̄ i aliq̄ h; for
 mā recti: z i aliq̄ formā curui: oīdem⁹ q̄ nō pōt eē
 p̄tinu⁹: z ille vocat a q̄busdā phis gyrationē: z h; in
 se i actu vtrūq̄z z rectū z circularē: p̄ h̄ q̄ dicit for
 mā nature circularis i curuo: z formā recti i recto.
 Forma enī recti nō ē extire ab extremis: z h; locū i
 linea aliq̄ p̄ciali q̄ ē inē p̄cta ligibilia i ip̄o. Forma
 aut circuli ē p̄nexū z p̄cauū: z h̄ etiā h; z iō tal mo
 tus ē rect⁹ s̄m p̄te rectā: z circularis s̄m p̄te curuā i
 lineā s̄m quā ē mot⁹: z qz i pte vna regirat p̄ncipiū
 vsus finē: iō vocat mot⁹ gyrationē. Alio aut mō dī
 mixt⁹ q̄ pōt eē in circulo ul̄ recto mixt⁹ de circulari
 z recto: ita q̄ vn⁹ sit vicēs z sit i actu: alē sit vict⁹ z
 sit in potētia: z tūc illa mixtura nō p̄cedit sp̄: qz ne
 cessariū ē q̄ oē qd̄ ē potētia altq̄n exeat ad actum.
 Ista at potētia nūq̄z pōt p̄cedē i actū: z sic nō ē ibi
 mot⁹ vict⁹: s; tm̄ vicēs: z iō si demonstrabit q̄ vicēs
 nō ē p̄tinu⁹: p̄batū erit q̄ nec mixt⁹ talit̄ erit cōti
 nu⁹. Qñ aut nos dicim⁹ q̄ in curuo ē mixtus mo
 tus s̄m mō mixtiōis: sic cōponit̄ medi⁹ ex extremis
 nō intelligit̄ nisi regularit̄ curuū: hoc enī est qd̄ op
 ponit̄ curuo circulari z recto: sic mediuz extremis:
 S; quocūq̄z dictoz modoz dicat mixtū sp̄ erit p̄
 batū q̄ mixtus nō erit cōtinu⁹ si p̄bauerim⁹ q̄ re
 ctus nō est cōtinuus: qz infiniti recti cōtinui essent
 in vno mixto semp: z ideo si rectus in se finit̄: tunc
 infiniētes erit finitus mixtus: propter qd̄ etiā non
 pōt esse cōtinu⁹: qz nullus finitus est cōtinuus: si
 cut ostēdim⁹ in capitulo p̄cedenti. Qd̄ autē id qd̄
 mouet siue fertur supra rectū z finitū nō fert conti
 nue s̄m tps: manifestū est ex his q̄ hic inducuntur.
 Nō enī pōt esse cōtinu⁹ motus s̄m rectū in infini
 tū: quia nihil ē talit̄ infinitū: sicut ostēdim⁹ supra
 in lib. iij. Et adhuc ostendemus plurib⁹ rōnib⁹
 in p̄mo de ce. z mū. hic autē supponitur: si ergo sit
 z recto mot⁹ cōtinu⁹: oportet q̄ ille sit cōtinue re
 flexus a p̄ncipio recti ad finē eiusdē: z a fine eius
 ad p̄ncipiū eiusdem sine quietis interpositiōe: sed
 o; scire q̄ oē qd̄ sic reflectit̄ supra rectū mouet mo
 tibus p̄rijs. Nos enī nō accipim⁹ mathematicū re
 ctū: s; phicū qd̄ distinguit̄ differētis sit⁹ p̄rijs: aut
 nō: z s̄m hāc dīaz nos videm⁹ q̄ mot⁹ q̄ est sursum
 p̄rius est motui qui ē deorsum: z cōtraria sunt cor
 pora que naturalit̄ mouētur his motib⁹: z mot⁹

qui est ante ē contrari⁹ motui q est retro: z qui ē de
 xterū p⁹trari⁹ ē ei q est ad sinistrū. Cuz enī tres sint
 dīensiones: lōgītudo: latitudo: p⁹funditas: opoz
 tet q ipse. vj. oppositū differentijs sit⁹ terminet: qz
 iste quidē differentie manifeste sūt in homine figura
 z v⁹tute differentes. Sūt autē etiā in mūdo fm veri
 tatē: sic in. ij. de ce. z mū. habet determinari. Locī
 enī p⁹trarietates sūt iste. vj. que dicte sunt. In por
 tibus autē habitis in. v. diligēt⁹ diffiniūm⁹ q⁹ quis
 est vnus motus z cōtinu⁹: z quot exigunt ad essen
 tiam vni⁹ z cōtinuū motus: z dixim⁹ inf cetera q
 ad hoc qd sit vni⁹ z cōtinu⁹ motus oportet q sit
 vni⁹ mobilis fm nūcrū: z i vnico tēpore: z ad vni⁹
 fm spēm terminū. Tria enī erāt in quib⁹ fuit om
 nis mot⁹ ut supra diximus. s. qd mouet ut hō: aut
 astrū qd Empe. z alij qdā credebāt eē deum: z qū
 ut tempus in quo ē motus. z tertiu⁹ natura in qua
 est motus: z tertiu⁹ in quo ē mot⁹ fm gen⁹ uel spēs
 sicut ē locus in motu locali: aut passio in motu q⁹li
 tatis: aut spēs in mutatiōe generatiōis z corruptio
 nis: aut magnitudo sicut ē in motu augmētū uel dī
 minutionis. Cōtraria autē inf que ē oīs motus dif
 ferūt specie: z nō sunt vniū. Cōstat autē q p⁹dicte dif
 ferētie sūt loci: z sūt p⁹trarie: qd licz sit manifestū: tñ
 signū pbans p⁹trarietatem differentiarū est: qz mo
 tus inf tales differentias sunt p⁹trarij. Si enī signa
 ueris aliquā diuisionē loci phici per. a. b. lineā: siue
 a sursum in deorsū: siue fm alias differentias sit⁹: mo
 t⁹ qui ē ab. a. in. b. cōtrari⁹ erit motui qui ē ecōuer
 so ab eo qd est. b. in id quod ē. a. z corpora mota
 erāt p⁹traria fm qualitates. Qd enī isti motus sint
 p⁹trarij patet ex hoc: qz si sunt in eodē mobili stant z
 quiescūt: z repaulant: z cōrūpunt se inuicē: z si sūt
 in diuersis mobilib⁹ sibi directe ex opposito obui
 antib⁹: iterū sūt se z repaulant si fuerint equaliter
 fortes: ergo sicut nos ostēdim⁹ supra in motu qui
 est ad formā: qz necesse ē quiescere anteq̄ redeat in
 p⁹mū oppositū ex quo fuit motus: ita necesse ē qui
 escere reflectēs in linea recta anteq̄ redeat ad sitū
 ex quo motus fuit. Nō tamē indigem⁹ nos hīc ve
 ra p⁹trarietate motū ad hoc qd pbemus qz nō sit cō
 tinu⁹ motus reflexus sup aliquod spaciū: qz vera
 cōtrarietas motū exigit duo. s. qz motus sint con
 trarij: z ipsa corpora mota sint cōtrarijs qualitati
 bus distincta. Et sufficit nobis hīc qz motus inu
 cem se sūt in vno mobili succedētes: z in diuersis
 mobilib⁹ sibi directe obuiatēs: etiā si nō sint p⁹ria
 corpora. Si enī hoc habuim⁹ habebim⁹ etiā illuz
 effectū p⁹trarij qui est: non posse simul fm vnum
 cōtinuū tēpus: z vniū esse in vno subiecto: ita qz nō
 fiat interruptio: z p hoc pbabimus tales mot⁹ re
 flexos non esse cōtinuos fm tēpus. Hoc autē iō

dicimus: quia in circulo quantū ad illū motū qui
 non ē circuli: sed alicui⁹ super circulum est similiter
 qz non pōt reflecti aliqd cōtinue super eum. Acci
 piat enī in circulo portio maior uel minor semicir
 culo que sit. a. c. tūc dico qz motus qui est sup por
 tionem illā que est ab. a. in. c. oppositus ē dōcō mo
 do oppositiōis ei qui est ecōuerso ab eo qui est. c.
 in id qd est. a. id autē est: si signetur portio illa per
 b. c. lras: siue per alias quascūqz: statur enī z qui
 escitur vni⁹ motus ab alio quānis vterqz cōtinu⁹
 sit in se: etiā si nō fiat reflexio quādo motū vnum
 istoz motū venit directe contra alterū per oppo
 sitas v⁹tutes mouentiū: z hoc sit ideo: quia p⁹traria
 sese cōrūpunt z p⁹hibent ad inuicem: z ideo que
 cūqz sunt se inuicē cōrūpentiā z p⁹hibentiā ali
 quid habēt cōtrarietatis: tamē ille qui est ad latus
 non est cōtrarius ei qui est directe sursum differentie
 quia illi situs nō sūt oppositi: quia dextrū non op
 ponitur ei qd est sursum: z ideo etiā reflexio nō po
 test esse inter illa: quia ipossibile ē qz idem motum
 simul moueat motibus illis: z ideo nō potest esse
 cōpositus motus ex talibus differentijs situs non
 oppositi: ppter quod etiā de talibus motus nō
 oportet adducere demōstrationē. Cū autē z ad istā
 z ad pcedentes demōstrationes nihil exigatur p
 banduz nisi qz necessario intercadit tēpus quietis
 inter duos motus qui sūt ex oppositis eisdem ad
 opposita eadē h demōstrabim⁹. **Tex. z cō. lxxv.**
C Maxime enī manifestū est qz impossibile est
 qz duo mot⁹ sint cōtinui qui sūt fm rectitudinem
 eutes: z reflecti inf eadē d⁹rias sit⁹ p⁹rias. De enī
 reflexū necesse ē stare non solū in recta: sed etiā si
 fm circulū feratur. Nō enī idē est aliquid ferri cir
 culo: h⁹ est sup circulū: z circulū ipm ferri. aliqñ. n.
 id qd mouet ē cōtinuū in motu sitū: qñ circulū mo
 uet circulādo: z tūc d⁹ moueri circulus. aliqñ autē
 aliqd mouet reflexū: ita qz sup eūdē arcū circuli su
 p que venit i aliqd pūctū reuertit⁹ z reflectit i pun
 ctū vñ exiit: z hoc nō mouet circulādo: sed refle
 ctendo qd nō sit i circulatiōe circuli: qz q⁹cūqz arc⁹
 in circulatione eleuat tūc ille idē depmit: z non fit
 fm arcū eundē. Nec igit est d⁹ria inf moueri circū
 lū: z moueri p reflexionē super circulū: qz in oī mo
 tu tā ad formā qz ad locū qui est ex reflexione sit
 necesse stare in medio pūcto reflexionis fidem z p
 bationem accipit: non solū in sensu in quo aliquā
 do manifestatur: sed etiam per rationes. Dico au
 tem manifestum esse sensui: qz sic est: sed ppter qd
 sic est accipit p rōnem. Cum enī motus sit obiectū
 sensus cōis tūc erit puatio ipsi⁹ apphēsibilis p se
 sum: ppter qd etiāz medicorum aptissimi indicant
 per tactum de quiete pulsus inf duos mot⁹ eius

reflexiuos q̄ sūt diastoles ⁊ systoles. Et si dicat forte q̄ quies illa manifestat̄ in sensu tūc ponem⁹ ad hoc demonstrationē: cuius p̄ncipiū est illud: q̄ tria sunt necessario i oib⁹ duobus motib⁹ reflexiuis. s. p̄ncipiū: mediū: ⁊ finis. P̄ncipiū qdē vñ vadit mot⁹ p̄mus: ⁊ mediū in quo finit̄ p̄m⁹: et incipit se cūctus. Mediū enī ad vtrūq̄ motū cōparatū est tā finis q̄ p̄ncipiū: ⁊ ē qdē vñ nūero ⁊ suba. Rōne autē ⁊ forma ē ip̄m duo: q̄ alia est rō p̄ncipij: et alia finis. Aliud autē qd accipiem⁹ p̄ p̄ncipio ē q̄ in oī motu aliud ē qd ē potētia: et aliud qd ē actu: q̄ sic nos dixim⁹ in p̄habitis ⁊ p̄bauim⁹ q̄ q̄dū mot⁹ durat in eē mot⁹: tādiū res ē i potētia: q̄n autē est in termino mot⁹ tūc res mota ē in actu: ⁊ i motū fuisse: ⁊ nō in motu. His autē adiūgem⁹ ea q̄ p̄bata sūt in. vi. q̄ finis mot⁹ ē in indiuisibili t̄p̄is: ⁊ magnitudinis i t̄p̄e. Et ex his vlteri⁹ adiūgem⁹ qd per se notū est q̄ termin⁹ rei ē indiuisibilis: ⁊ q̄ oē continuū finitū ē in t̄p̄e duo indiuisibilia: quoz vñ ē p̄ncipiū: ⁊ alterū finis: ⁊ q̄ nullū indiuisibile i continuo est actu: s; potētia solū: p̄ter p̄ncipiū ei⁹: et finē ip̄i⁹. His autē habitis leue ē p̄bare qd intēdim⁹. s. fm dicta enī quodcūq̄ p̄ctū accipiat̄ in rectitudine q̄ ē media in t̄p̄e duo extrema potētia mediū ē ⁊ nō actu nisi diuidat̄ actu rectitudinē illā. Mediū enī dicit̄ ab actu mediantē: sic signū ab actu signādi: ⁊ ideo quādiū nō accipit̄ ut actu signās ⁊ diuidēs: tūc in rectitudine nō ē nisi i potētia: ⁊ iō q̄ nō diuidit̄ spaciū: nō diuidit̄ etiā motū: s; si accipiat̄ actu diuidēs tūc efficit̄ finis vñ p̄tis: ⁊ p̄ncipiū actu alteri⁹ p̄tis ⁊ tūc etiā diuidit̄ motū q̄ est sup̄ spaciū: ⁊ iō q̄n motus terminat⁹ ē ad ip̄m tūc erit̄ in fine suo q̄ nō est mot⁹: sed pot⁹ motū fuisse ē tūc verū ⁊ p̄tinuatum vsq̄ ad indiuisibile b⁹: ⁊ ali⁹ mot⁹ incipit̄ ab eodē in quātū ē p̄ncipiū spaciū alteri⁹: sic ḡ stās i ip̄so indiuisibili medio in quātū est finis spaciū actu p̄cedentis iterū incipit̄ moueri alio motu ab ip̄so in quātū est p̄ncipiū actu spaciū sequentis: sic enī mediū sit actu p̄ncipiū ⁊ finis respectu diuersoz. p̄ncipiū. n. posterioris spaciū: ⁊ finis p̄oris. Per oēm autē eundē modū se h; instās: siue nūc etiā in t̄p̄e: q̄ terminat̄ t̄p̄s mēsurās motū vñ ad instās i quo ē finis mot⁹. Per oēm eundē modū est i motib⁹ reflexis duob⁹: q̄ finis lineę sup̄ quā est motus necessario accipit̄ ⁊ in rōne finis: ⁊ in rōne p̄ncipij fm actum: non fm potentiam. Oportet enī q̄ in aliquo indiuisibili finiatur terminus p̄mi motus: ⁊ oportet q̄ ab eodem incipiat̄ reflexio secūdi motus: ergo qd mouetur motu reflexo necessario vtitur puncto finali lineę vno fm subiectū: ut duobus fm forma; ⁊ rationem: q̄ ut sine actu finiēte: ⁊ ut p̄ncipio actu p̄ncipiente. Et huius exemplū sic est sicut dicamus

q̄. a. est signū ei⁹ quod mouet̄ reflexiue: ⁊ linea sup̄ per quā; mouetur ⁊ reflectitur sit. b. c. ⁊ venit. a. ex b. in. c. ⁊ reuertitur ex. c. in. b. tunc enim ip̄so p̄cto c. vtitur ut sine p̄cedētis motus: ut in p̄ncipio sequētis: ergo necessario erūt ibi due quietes: et duo motus. vna quidē quies ex qua est motus p̄mus: ⁊ illa fuit in. b. anteq̄ moueretur p̄mo motu: ⁊ alia pars ad quā terminatur motus idē ex qua est motus reflexus: et illa quies ē in. c. ergo necesse est eē in quattuor tempora q̄ mensurat̄ dictas quietes: ⁊ dictos motus. Si autē diceret aliquis q̄ in. c. non quietur: hoc ē impossibile: quia cū continue feratur motu p̄mo vsq̄ ad. c. non potuit simul in vno instanti factū esse in. c. vt in fine motus p̄mi: et abesse ab ip̄so fm p̄ncipiū motus secūdi: q̄ aliter indiuisibile eēt diuisibile: quia cōstat q̄ non pōt in eodē indiuisibili adē et abesse: ergo oportet q̄ in parte eius adesset: ⁊ in parte eius abesset: et sic eēt diuisibile qd ē impossibile. Cōstat autē q̄ aliq̄n. a. ē i ip̄o signo. b. s; cū. b. sit indiuisibile nō pōt eē i ip̄o i t̄p̄e vel in aliq̄ p̄te t̄p̄oris: s; in indiuisibili nūc t̄p̄is: sic in. vi. ostēsum est. Est autē in nūc in ip̄so p̄p̄t qd nūc est diuisio t̄p̄is: sicut ⁊ p̄ctū lineę: ipsum autē b. ē p̄ncipiū a quo est mot⁹: ⁊ mot⁹ nō est in ip̄so: quia mot⁹ nō habet p̄mū qd sit mot⁹ sicut iam p̄batū est in. vi. Eadē autē est ratio de. c. q̄ est indiuisibile. Si autē aliq̄s concedat q̄. a. simul adsit in. b. ⁊ absit ab eo tunc cū res stet quando est in eodem indiuisibili: eo q̄ sicut se habeat nūc et p̄us: tūc semper stabit in toto motu ip̄sū. a. quia moueri suum nō erat nisi fluxu continuo ab eē indiuisibili a quo fuit motus. Cū ergo sit impossibile non pōt concedi q̄ in vno indiuisibili t̄p̄oris affuerit. a. in. c. in fine motus p̄cedētis: et absuerit ab ip̄so in motu reflexionis consequentis. Idem autē est de ip̄so b. a quo incipit motus p̄cedens quē p̄cedit q̄ ex qua est motus: ergo i alio et alio signo: siue nūc signante t̄p̄us affuit ad. c. fm finem motus p̄cedentis: ⁊ absuit ab ip̄so in motu p̄sequēti. Sed inē quelibet duo signa temporis est tempus: ut probauim⁹ in sexto. quia aliter non esset consequens ad nunc: ergo inter signum quo affuit in. c. et signum quo defuit ab ip̄o est tempus: quod nec est motus p̄cedentis nec motus sequentis: ergo est mensura getis inē duos motus. Idem autē omnino est de quiete t̄p̄oris in. b. et mot⁹ t̄p̄oris quo defuit ab ip̄so. b. et sicut est de oibus alijs signis q̄ actu in magnitudine ⁊ t̄p̄ore accipiūtur. Eadē autē rō est in oibus. Cū enī p̄currat. a. ad ip̄sū. b. vel ad aliū signū mediū qd accipit̄ ut p̄ncipiū ⁊ finis: tūc necesse ē stare ⁊ gescē inē duos mot⁹: q̄ duo fac̄ fm actū: finit̄ enī motū vñ: ⁊ post inchoat̄ aliū ad indiuisi-

bile: et h^o sit utiq; sic si aliq; intelligat q^o a. c. sit magnitudo: et aliqd abeundo ab. a. mouet in. c. p^oficiendo motu stat et q^oscit. Eadē enī necessitate q^o in fine suo stat sic mot^o vn^o nō reflexus: eadē autē necessitate stat ibidē mot^o eius q^o postea reflectit ab eodē. **Dis** ergo mot^o g^onalit^o q^o reflexus ē: siue sit in loco: siue in for^omis q^oete media in^orupt^o ē: et iō nō est cōtinuus: et hoc ē q^o volum^o pbare.

Capit. iij. de solutione dubitationis que oritur ex prehabitis. Tex. r. cō. lxxj.

Icta autē in p^ocedenti capitulo q^o s. mot^o cōtinu^o mediū nō h^oz in actu: sed in potētia: et si habeat actū mediū nō erit cōtinu^o sunt dicta ad dubitationis actionē q^o orit^o ex ipsis. **P**onam^o enī q^o spaciū signatū p^o lineam. c. sit egle spacio signato p^o lineā. 3. et ponam^o q^o id q^o fert^o sit g^onet^o p^o l^oraz. a. et hoc cōtinue ferat^o in spacio. c. ad terminuz ipsi^o q^o sit. b. et s^ol^oter sit. a. in signo q^o signat^o per. b. q^o sit mediū: uel spacij: uel duoz motuū reflexoz: utroq; enī mō variabim^o positionē: vno q^o dē q^o lineā. c. b. siue. b. c. q^o idē ē sit semidupla ad lineā. 3. i. et. a. ferat^o duob^o motib^o: quorū vn^o ē. a. b. i. c. et alter reflexus. **A**li^o modus positionis ē q^o lineā. b. c. sit equalis lineē. 3. i. sed in aliquo medio. **S**i igit^o. b. c. sit actu mediū in quo p^o superiorē rōnez quiescere accidit: utroq; enī mō ē vnus mod^o dubitatiois: s^o p^om^o modus magis ē ad p^opositū. **P**onam^o autē q^o q^o n. a. mouet reflexiue in. b. c. q^o tunc eqli^o velocitate et regulari motu mouet. d. super duplam lōgitudinē q^o est. 3. i. **C**ū enī due medietates alicui^o eqli^oes sint toti: videt^o q^o duo mot^o sup. b. c. sint eqli^oes motui. 3. i. g^o in eqli^o tpe dz. a. ire: et redire sup. c. b. in quo. d. trāsire simplicit^o. 3. i. s^o ostēdit^o h^o ē falsū: et parit^o solutio dubitatiois p^o pus habita: q^o ipm. s. c. cit^o venit ex. 3. in. i. p^o duplā lōgitudinē q^o a. reuertat^o in. c. motū ex. b. nisi finali semidupla lōgitudinis. c. d. **I**d enī q^o pus ē hoc ē breuiori tpe discedens a medio spacij q^o aliud: illud etiam p^oz et cit^o venit p^o egle spaciū: sed. d. q^o p^otinue mouet^o i medio q^o ē potētia cit^o adest et abest i medio spacij q^o a. q^o in nūc vno adest in. b. et in alio abest ab ipso in^o q^o est tps q^oetis in quo māsit i. b. q^oetam g^o cit^o trāsire. d. totū spaciū. 3. i. q^o a. trāsseat et redeat in subduplo spacij. b. et cā hui^o ē interpositio q^oetis ut dictū est: et iō eqli^o velocitū motuū in eqli^o spacio nō ē eqli^otas nisi accipiat^o mot^o vtriusq; cōtinui sine quiet^o in^o positioē. **S**i g^o. b. sit pūctū in quo sit reflexio: tūc nō simul i eodē instanti indiuisibili ipm. a. adfuit et abfuit in ipso: sed pot^o in diuersis: in^o q^o ē ips^o quietis medie: et iō etiā poster^o sit mot^o ei^o q^o ipsi^o q^o est. d. **S**i enī simul adest et abest ab ipso b. tūc nō poster^o p^oficret^o mot^o ei^o q^o mot^o ei^o q^o ē

d. **N**ō g^o est ponendū q^o in eodē nūc in quo. a. abfuit ab ipso. b. q^o tūc. d. moueret^o ab vltimo lōgitudinis ipsi^o. 3. s^oz pot^o pus recessit ab vno suoz vlt^o moz in cōtinuo tpe et venit ad aliud. **S**i enī dicat^o q^o i vno et eodē indiuisibili affuit. a. in. b. et defuit tūc s^ol^oter erit in vno instanti etiā adest et abesse: et h^o erit i diuisione tps: h^o ē in nūc i quo decidit tps: et nō i tpe. figura autē hui^o demonstratiois ē illa quā cōsp^o cif. **H**oc autē q^o d^ocm ē de medio i quo fuit reflexio impossibile ē sic dicē i cōtinuo: q^oz cōtinuū nō h^oz mediū nisi in potētia: et nō i actu: s^oz i reflectēti nece ē sic dicere. **E**t hui^o exēplū ē q^o nos ponam^o lineam sup^o quā ē mot^o reflex^o lineā. 3. d. et sit lineā veniēs a sur^o sū i dor^osū. **S**i enī tūc aliq^o q^o ē in. 3. ferat^o ad ip^oz b. h^o ē a deorsū in sur^osū: et iterū reflectens a sur^osū ferat^o deorsū: et veniat vltio i id q^o ē. d. tūc vte^o illo vltimo sic sine et p^oncipio duoz motuū: cū tūc ipm sit ipm vnū i subiecto: et iō nece ē stare et q^oescē in^o duo nō enī siml^o sic sepe d^ocm ē affuit et abfuit ab ipso. d. **S**i enī h^o eēt verū tūc eēt sil in. d. et nō eēt in. d. i eodē nūc indiuisibili: g^o nece ē q^o i alio et alio affuerit q^oescēs: et abfuerit motū ab ipso: g^o tps ē mediū i q^o genuit. **I**n oī autē tpe aut q^oeuit: aut mouebat^o. **I**nter duo at nūc i qb^o affuit et defuit ab eodē pūcto medio nō mouebat^o: g^o tūc q^oeuit: g^o tales mot^o oēs in^o trupti sūt p^o q^oete in^opositā: nō g^o sūt cōtinui sp.

Capit. v. de dissolutione dubitatiois zenonis p^o ea q^o dicta sūt in prioribus. Tex. r. cō. lxxij.

Et ea q^o d^oca sūt nūc soluēda ē dubitatio p^o zenonis: q^oz solutio q^o d^oca ē olim i. vj. s. nō ē dicēda: eo q^o nō fm rē: s^oz ad boiem ē. **C**ū enī dicēt zeno iō nō eē motū: q^oz si mot^o eēt seq^o ret^o aliqd trāsire spaciū ifinitū i tpe finito. **N**os at ibi ad in^orogatē: et nō ad in^orogationē rīdētes dixim^o q^o ifinitū d^o dupl^o. s. potētia et acta. **A**ctu q^o dē nihil dixim^o eē ifinitū sed potētia: sic i diuisione et nō eē incōueniēs spaciū ifinitū trāsiri i tpe finito est enī vtrūq; s. spaciū et tps ifinitū potētia eqli^o ē s^oz diuisione. **S**olo autē illa nō p^ouenit fm rē: p^origit enī soluēdo illud dicē: q^o aliqd q^o fert^o sic. a. sit i in diuisibili nūc tps i q^o decidit tps i sine spacij sup^o q^o ē mot^o q^o q^odē finis sit lineā. d. et nō cōuenit dicē q^o i vno et eodē nūc affuerit et abfuerit ab ipso: sic p^oz ex p^odcis. **N**ō autē verū sit manifestat^o ex h^o q^o nece ē oē finitū aliqn^o i. finē venire. finit^o autē magnitudo sup^o q^o ē mot^o p^o id q^o id q^o fert^o describit^o ind^o uisibile i sine ei^o sup^o ipm. **E**st enī finis lōgitudinis actu: et nō potētia: s^oz pūcta q^o sūt i medio lōgitudis sunt potētia: et nō actu. **I**ste autem finalis pūctus est actu: et nō potētia: et iste ē finis lōgitudinis quidem que est de sur^osū et p^oncipium lōgitudinis deorsum que quidem lōgitudō in e^ontia spaciū vno

est differens s^m terminos: et in motib⁹ qui sunt s^m p^{ra} ea o^{ino} s^{iliter} se h³. Cū igit^r in .vi. docuim⁹ id quod fert^r nunq^m sit in aliquo e^{qli} sibi s^m spaciuz semp^r pcedens in eo qd^r est a quo: et ad quid: tan dem erit actu in vno qd^r est finis. Et cū illud sit in diuisibile necesse ē ibi stare id qd^r fertur cū reflectit in recto. Media autē cū non sit infinita actu s³ potentia: et infinita autē potētia: finita autē actu non est possibile ptransiri: sic ergo ex omnibus dictis esset videre q^d nō cōuenit motū continuū esse in recto et ppetuū s^m tempus indeficiētem. Eodē autē modo obuiandū est his qui obijciūt rationi zenonis volentes dicere: q^d si oē quod trāsire spacium oportet pmo trāsire mediū spacij: et medietatis mediū: et sic in infinitū qd^r non cōuenit trāsire aliquod mīnīmū spacium: cū tales medietates sint infinite: et infinita non cōuenit pertrāsire. Aut forte si aliē eandē obiectionē formant quo ad modū licz per substantiā sit eadē: volentes dicere q^d oīs intellect^r accipiēs id quod fertur trāsire spacium aliqd^r: oportet q^d accipiat q^d id quod fert^r accipiendo partes numeret spacium et reddat sic nūcrando ptes spacij totā spacij quantitātē: sic igitur numerādo numerat medietates: et medietatū medietates: et sic in infinitū: ergo illū qui sic abit p totā longitudinē accidit infinitas medietates numerasse: et eē numerū medietatū infinitū: et hoc oēs confitētur esse impossibile. **Tex. et cō. lxxvij. ¶** Et hoc quidē in p^{ri}mis dictis rōnibus in .vi. supra persoluimus p id q^d t^{ps} infinitas habet in seipso ptes sicut et spacium. Et dixim⁹ non esse inconueniēs si in infinito tpe id qd^r fertur trāsseat infinita nūcrādo in spacio. Est autē s^m vnā et eandē s^{litudinē} infinitū rō et in tpe et in longitudine: sicut pbatū est in .vi. Et ideo licet hec cōueniēs sit respōsio ad querētem: tū non est sufficiēs ad questionē. Est autē cōueniēs ad querentē: quia verū est q^d si id quod fertur trāsit infinita in spacio q^d transit illa in tēporibus infinitis: s³ tū fallum ē in se q^d id quod fertur trāsseat infinita: et ideo si q^{rens} querat mutādo questionē ad tēpus tū sic q^d dimissa longitudine supra quā est motus querit vtrū in tpe finito cōtingat infinita pertransire: et si interrogēt eandē sumens interrogationem ab ipso tpe: vtrū. s. t^{ps} componatur ex infinitis eo q^d habet in se aliquo modo infinita: querēs vtrum in tēpore cōposito ex infinitis diuisibilib⁹ ptingat id qd^r fertur trāsire infinita in spacio. Si q^s enī sic querat tūc non erit tā sufficiēs supra induta solutio. Sed in rōnibus q^s modo dicem⁹ est verū istius solutiōis dicēduz: si enī aliqs diuiserit continuū i duo media: hoc vno medio signo diuidente vtrū ut duob⁹: facit enī ipsū pncipiū et fines:

finē quidē vnus medietatis: et pncipiū alterius: et ideo diuidit p^{tinuū}: et facit ipm actu duo: et sic etiā facit actu numerās medietates ei⁹: et diuidēs ipm in medio signo. Si enī in aliquo diuidēte cōtinuū nō remanebūt p^{tinua}: neq³ remanebit linea supra quā ē mot⁹: neq³ ipse mot⁹. Mot⁹ enī p^{tinuū} ē p^{tinui} spacij: q² p^{tinuitas} mot⁹ ē a cōtinuitate spacij. Dixim⁹ enī in p^{habili} q^d p^{tinuū} diuidit in eo qd^r id fert^r indiuisibile s^m actū describit sup ipm. In illo enī necessariū erit i motū eē: et nō in moueri: et iō diuidi eū necesse ē: sic et ipm spacium accipit in ipso pūcto sup ipm descripto ut diuisū. In p^{tinuo} autē qd^r accipit in forma p^{tinui} sūt infinita media: sed nō actu: s³ potētia. Et qⁿ id qd^r fert^r vtrū aliquo aliorū illoz ut actu medio: et sic facit ipm mediuz in actu mediuz tūc diuidit p^{tinuū}: sed tūc stat⁹ erit i seipso: et nō p^{tinuū} mot⁹: et h^o manifestū ē in eo q^d nūerat media. Illi enī accidit diuidē p^{tinuū} h³ media q^d nūerat: q² nece h³ nūcrare vnū nūero et s^{bi}ecto signū: et rōne duoz hoc ē finis et pncipij s^m actuz: q² nō nūerat aliqd^r nisi actu diuisū: nisi forte nūeret vnuz p^{tinuū} i forma p^{tinui} s^m duas medietates i potētia tū. Sed s^m dicta surgit q^{stio}: q² si id qd^r fert^r describit actu media sup magnitudinē tūc diuidit ipaz q^{escēdo} i medijs ei⁹: sed talia media sūt infinita potētia: et ponam⁹ q^d q^{escēdo} describat mediuz post mediū: h^o g^o mō nunq^m trāsibit magnitudinē et sic videt^r q^d ad mīn⁹ h^o mō redit questio zenonis. Sed ad h^o absq³ dubio d³ rīderi q^d mot⁹ nō est nisi sup magnitudinē indiuisā actu: et diuisā potētia: et iō aliquā pte magnitudinis o³ eē diuisā si debeat eē mot⁹. Illā at⁹ q^d sic diuisa ē nō diuidit trāsferendo nisi i ptes e^qles potētia: et nō actu nūcratas. De autē qd^r pub⁹ e^qlib⁹ potētia diuidit trāsire: et sic p³ q^d magnitudo trāsire: hoc autē mō quo trāsire vnā pte magnitudinis diuise trāsire etiā aliā: et sic trāsire tota. Hec autē verificata sūt i .vi. supra. ¶ Ad interrogacionē autē q^d q^{rit} si ptingat infinita trāsire: aut in tpe: aut i magnitudine: dicendū est qd^r ut supra q^d trāsire vno mō: est autē nō sic. Alio enī mō nō trāsire p infinita. Cū enī actu nō sint infinita nō puenit ipa p^{trāsire}: s³ cū sint potētia tūc puenit ipa trāsire. Qui enī p^{tinuū} sūt in tēposiōe q^{etis} mouet sup lōgitudinē h³ accēs infinita trāsire: simplr autē nō trāsire infinita: accidit. n. linee q^d infinita media sint i ipsa potētia: ita q^d h^o accidere dicat qd^r nō puenit gra formaliū p^{stituētū} lineā: s^{ba} autē et eē formale linee ē altera: q² diffinitū lineā recta qd^r est lōgitudō terminata pūctis: et lineā circularis terminat ad cētū: et iō terminatū eē puenit linee p se et s^{balit}: sed diuisio accidit ei gratia medie quantitatis. s. ppter qd^r etiam non soli linee conuenit.

Capitulum vi. q. diuisio tēporū est p̄ indiuisibile tēp̄
per qd̄ completur doctrina solutiōis p̄cedentis.

Icut aut̄ nos dicim⁹ q̄ in̄ duos motus
p̄uos in eodē mobili sibi succedētes ne-
cesse est eē distinguēs tēps̄ q̄tis in̄posite
Tex. 7 cō. lxx. **I**ta necessariū ē q̄ in̄ oīa
duo tpa sit nūc diuidens tps̄ p̄us a posteriori s̄m
actū sūptū: 7 illud qd̄ est ut p̄ncipiū tps̄ sequens
7 sic finis tps̄ p̄cedētis: 7 sic eē in̄ duo tpa quietis
7 mot⁹. **U**nū enī tps̄ p̄cedit: 7 aliud tps̄ posteri⁹
est quietē q̄ in̄cidit in̄ duos mot⁹: eē necesse ē hec
duo tpa distingui p̄ nūc qd̄ est finis p̄oris: et p̄nci-
piū posterioris. **E**t p̄ eandē etiāz rōnē distinguit
tps̄ quietis p̄cedētis p̄ aliud indiuisibile: nūc aut̄ tē-
pus mot⁹ sequētis q̄ vocat̄ reflexio. **E**t q̄ sic nūc
duob⁹ distinguit tps̄ quietē a tps̄ motū: quozuz
vñ p̄cedit: 7 alē seq̄tur: tūc necessarium ē q̄ in̄ illa
duo nūc in toto tpe res q̄scat. **E**t manifestuz ē nisi
aliqs̄ mō dicto dicat sic fieri tps̄ diuisiones: q̄. s̄.
fiant p̄ signū tps̄ diuidēs in̄ tps̄ p̄oris motus: et
posterioris quietē: uel mot⁹. s̄. seq̄tur motū: tūc sp̄ se
quē in̄cōueniēs: sed o3 q̄ in̄ diuisibili signo diui-
dant̄ tpa duo: qd̄ tñ s̄m rei veritatē nō est nisi po-
steri⁹ rei facte 7 cōstitute p̄ motū: et nō p̄oris trans-
mutatiōis: sic nos statī infra pbabim⁹. **I**ncōueni-
ens aut̄ qd̄ seq̄tur si aliquis dicto mō tpa nō diui-
dat q̄ se imēdiate cōsequūtur ē: q̄ seq̄tur idē simul
in vno tpe eē 7 nō esse: 7 seq̄tur q̄ qñ res iā fuit fa-
cta q̄ ipsa nō ē. **S**3 anteq̄ nos declarem⁹ istā cō-
sequētā dicam⁹ nām signi distinguētis q̄libet duo
tpa sibi succedētia: sicut enī p̄ctū diuidēs linee cō-
mune ē p̄ori 7 posteriori: ita etiā indiuisibile tps̄ qd̄
est signū diuisionis tēporū ē cōe duob⁹ tps̄. s̄. p̄ori
posteriori: 7 eē idē 7 vñ nūero: sed rōne nō ē idem
q̄ aliā rōnē h3 qñ est p̄ncipiū: 7 aliā qñ ē finis: q̄
est finis p̄oris: 7 p̄ncipiū posterioris: sed tñ nunq̄
s̄m rē refert̄ ad motū p̄cedētē: q̄ mot⁹ nō ē in nūc
sed pot⁹ realit̄ est ad passiōē q̄ posteri⁹ p̄ motuz
est facta ad quā factā mot⁹ terminat̄. vbi gr̄a: si p̄ al-
terationē fiat aliqd̄ albū: tūc i toto tpe ē alteratio: s3
albū s̄m ē in nūc: 7 sic indiuisibile signū adiacet nō
p̄ori motui: sed passiōi siue rei cōstitute p̄ motuz
q̄ est termin⁹ mot⁹. **E**t si q̄rat̄ q̄re nō sibi refert̄ ad
p̄ncipiū motus qd̄ est indiuisibile: dicēdū q̄ de b⁹
iā rōnē assignauim⁹ in. vi. q. 2. s̄ p̄ncipiū abiicit: 7 si
nis manet: 7 ē digni⁹: igit̄ refert̄ ad finē q̄ ad p̄nci-
piū: eo q̄ ip̄m nūc solū est q̄ eē accipit̄ i tpe. **S**ilit̄
āt de trāsmutatiōe nihil manet nisi res in q̄ eminat̄
7 tō ad illā refert̄ nūc qd̄ solū ē in tpe. **H**oc habito
aut̄ p̄ntā p̄us inductā verificabim⁹. **S**3 o3 p̄scire
q̄ quidā nō talē ut nos dicebāt fieri diuisionē tē-
poris. **S**ed dicebāt tēpus diuidi a tpe p̄ tempus

mediū: 7 dicebāt diuidēs tps̄ 7 etiā diuisa tpa etiā
ex indiuisibilib⁹ eē cōposita: qd̄ nos i. vi. imp̄ro-
bauim⁹ sufficiēter. **S**i igit̄ tpa diuidūtur tpe: sic di-
cūt aduersarij sint tēpora duoz motū: siue motus
7 quietis: 7 tēpus diuidēs etiā ea. a. b. c. ita q̄ tem-
pus p̄cedēs sit. a. 7 tempus posterior sit. b. 7 tem-
pus diuidens si hoc possibile ē sit tēpus. c. res aut̄
que per motū facta est sit. d. sicut si dicerem⁹. d. eē
album: uel non albū factum per alterationē p̄ce-
dentem. **D**icam⁹ ergo q̄ in toto tempore. a. ipsum
d. sit album: 7 in toto tempore. b. sit nō album: ergo
cum aliquādo factum sit non album: oportet q̄ in
c. si tēpus sit albū 7 nō albū simul. **S**i enim. c. qd̄
est distinguēs tēpora est tēpus: tunc ipsuz est pars
tēporis prioris vltima: 7 pars temporis postero-
ris p̄ma: 7 ratiōe eius qd̄ est pars prioris ē in ipso
d. album quod positū est in toto priori eē album
7 ratiōe eius qd̄ est pars posterioris p̄ma tūc in
ipso est. d. nō albū: q̄ positū fuit q̄ in toto poste-
riori tēpore sit non albū: 7 quietat̄ in nō albo. **I**n
toto autē priori qd̄ est tēpus motus quo mouetur
d. de non albo ad non eē albū est adhuc albū: q̄
quādū durat mot⁹ tūc nō ē in termino mot⁹: termi-
nus aut̄ istius mot⁹ est eē non albū p̄fecte: ergo in
tempore eodē quod ē. c. ipsum. d. est albū 7 nō al-
bū: quod est ip̄ssibile. **I**n qualibet enī parte ve-
rū est dicere q̄ ipsū est albū: sed positum erat q̄ in
toto. a. esset album: et in qualibet ipsius. b. non est
albū: q̄ positū erat ipsū in toto. b. p̄fecte esse nō
albus. **C**um ergo. c. sit tempus quod est in vtriusq̄
ut pars quedam vtriusq̄: tunc oportet q̄ in. c. sit si-
mul album: 7 non album: 7 cum ipsum dicatur ab
aduersario eē tempus indiuisibile: tūc sequitur q̄
in tempore indiuisibili sit simul album et non al-
bum p̄fecte: quia omnibus modis verum est q̄
differentia distinguens inter duo ē aliqd̄ vtriusq̄
cū non sit termin⁹ indiuisibilis vtriusq̄ ut dicit ad-
uersari⁹: sed tēpus tunc erit necessario ps vtriusq̄
et sic seq̄tur necessario p̄habūt̄ in cōueniēs: non
igit̄ est dicendū q̄. c. distinguēs in̄ duo tēpora sit
tēpus: sed indiuisibile tps̄ qd̄ est finis tēporis pri-
oris qd̄ est finis alteratiōis albi ad non albū. vñ
dicendum q̄ licz in qualibet pte tēporis. a. sit ip̄m
d. adhuc albū: non tamen in quolibet indiuisibili
qd̄ illius tēporis est albū: quia in vltio indiuisibili
non refert̄ ad motū: sed ad rem posteri⁹ factāz per
motū est ipsū p̄mo non albū factū: sic igit̄ altera-
tio ab albo terminat̄ ad nō esse albū: et tō in quoli-
bet qd̄ est in. a. tpe est albū p̄ter vltimū nūc quod
signat̄ per lram. c. q̄ illud sic p̄us dixim⁹ ē iā eius
qd̄ est posteri⁹: sic termin⁹ in motuz: 7 ab illo eodez
ichoat̄ sic ab indiuisibili p̄ tps̄ q̄et̄ i eo qd̄ ē p̄fē

nō albū esse: q: si dicat fieri aliqd albū in toto. a. tē
 pore: siue dicat etiāz corrupti in toto a tpe: tñ oz q
 in termino finali eiusdē tps dicat terminari gñatio
 albi: siue corruptio eiusdē. vñ cū illi termino attri/
 buat. c. in ipso. c. dicit eē gñatū nel corruptū in eo
 dē. c. g. p̄mū in illo tempe finali. verū est dicere q
 est album qd ante fiebat album in toto continuo
 tpe ad. c. distincto. Et i illo verū ē dicere q p̄mū
 est nō albū pfecte si corrupti ponat in cōtinuo tunc
 p̄ori qd cōtinuat ad iduisibile vltimū qd ē. c. aut
 oportebit dicē p̄mū in cōueniēs. s. q. cū factū ē. a. se
 quit ipsū adhuc nō eē: aut cū corruptū ē. a. seq̄tur
 ipsū adhuc eē: aut etiā simul eē albū: z nō eē albus
 z oīno hoc ē vlr eē z nō eē erūt simul in gñatiōe et
 corruptiōe: z ista cōsecutio ē manifesta fm b. qd p̄
 dictū est: q: si dicam⁹ aliqd gñari in toto. a. tūc in
 nulla pte ipsi⁹ ē gñatū: g. nō ē gñatū in vltia: g. in
 vltia adhuc gñat: sed vltia ē distinguēs in tps ge
 neratiōis z gñati eē pfecte: igit in vltia rōne ei⁹ qd
 est p̄ma ps gñati eē pfecte erit res pfecta p gñatio
 nē: z rōne ei⁹ qd est gñari nō ē factū: sed gñat ad
 buc: g. in eodē in quo ē factū nō ē sc̄m adhuc. Si
 aut ponant duo tpa corruptiōis z corrupti eē di/
 stinguī p tertiu: tūc seq̄tur q aliqd erit tñ corruptū
 est: sic p̄z cuiusbet ex p̄dictis p silem modū dedu
 ctionis. Qualit aut seq̄tur aliqd eē albū: z nō esse
 albū: simul supi⁹ oīndim⁹: sed talis distinctio tps
 est oīno impossibil. Si aut sic iā dictū ē id qd p̄us ē
 in nō eē fieri p̄us q̄ sit: z suū fieri terminat ad esse
 tūc oz q: sicut sit in tpe: q. s. tps qd mēsurat fieri ter
 minet ad iduisibile i quo ē p̄ res facta: z b. nō est
 distinguēs in duo tpa. s. tps qd mēsurat motū siue
 fieri: z tps qd mēsurat getē in eē: z illud iduisibile
 ē ad vtrūqz tps: sed nō aliqd ut ps: sed pot⁹ ut si
 gnū iduisibile distinguēs vñ ab alio vñ finis z
 alteri⁹ p̄ncipiū existēs: g. non ē possibile qd illi di
 cut q tps diuidat in athoma tpa: z vñ athomuz
 tēpus distinguat inter duo alia athoma: ita q tria
 athoma sint se psequētia. Si enī sic p̄us posuim⁹
 ipm. d. qd fieri posuim⁹ albū factū ē albū i toto. a.
 tpe: aut si dicam⁹ cū illo simul fieri. c. tanqz in alte
 ro tps iduisiduo habito z p̄ni post illud: aut etiā
 cū his dicat fieri in tertio athomo qd ē. c. Si autē
 dicat q in. a. toto fiebat: z qd sit nō est: tūc ipm nō
 erat albū in toto. a. In. b. aut posuim⁹ q: nō ē gñati
 tio siue fieri albū: sed pot⁹ qes i albo: tūc oz aliqd
 eē mediū in quo p̄mo sit albū: z hoc ē tps fm ad
 tersariū: z tūc sequūtur p̄us habita incōueniētia.
 Nec aut rō deducēs ad impossibile nō cōuenit no
 bis qui diuidim⁹ tps i athomos: sed dicim⁹ ad di
 stictionē tēpor cōpositoz eē in athomo nūc: z nō
 in athomo tpe. In vltio enī ipsi⁹ tps i quo fiebat

res qñ fuit i motu z mutatione res ipsa ē i factū eē
 et in eē: q: sic vltimū tps ē indiuisibile nūc: ita vlti
 mū ei⁹ qd est fieri ē factū eē et eē. huc aut idiuisibi
 li vltio tps p̄cedētis nihil ē habitū: b. ē p̄ns eius
 dē tps: neqz fm n̄m dictū indiuisibile ē p̄ns ad
 indiuisibile: q: idiuisibile ē termin⁹ nō nūc: s: tps
 sed indiuisibilia tpa q illi ponūt sūt cōsequētia se i
 mediate. Ex his igit manifestū ē q si aliqd fiebat i
 a. toto tpe: tūc nō ē addēdū aliqd plus tps i quo
 fiebat et factū ē: qz solū illud in quo toto fiebat: qz
 fiebat in qualibet pte illi⁹ tps: z i vltio eiusdē ind i
 uisibili factū erat: z hoc nō erat additū tps: s: tps
 eiusdē. Non igit dicēdū ē q. c. tps addēdū sit ad
 a. tps in quo dicat factū eē id qd fuit in p̄tinuo fie
 ri in. a. positio enī illa rei nō p̄cordat: s: pot⁹ n̄ra
 positio p̄cordat rei mote ut p̄z ex p̄dict. Si g. mō
 pfecte pbatū est q in quo s̄libet duos mot⁹ ē tps
 quietis: z in quolibet duo tpa ē instās indiuisibi
 le fm actū diuidēs: ex quo vlti⁹ p̄batur q tales
 mot⁹ reflexi nō sūt p̄tinui. Iste igit rōes p̄pe z de
 mōstratiue quib⁹ aliqs credet q nō ē mot⁹ p̄tinu⁹
 z p̄petuus in recto vel supra circulū: qz vna ratio ē
 i ambobus.

Capit. vij. de logicis rōnib⁹ qb⁹ pbat q mot⁹
 p̄tinu⁹ z p̄petu⁹ nō p̄t eē in recto. Tex. r. c. lxx.

Rationalit aut ita q ex cōib⁹ q iueniant
 r in mult⁹: z nulli sūt p̄pa q sūt logicalia in
 tēdētib⁹ z p̄cedētib⁹ videbit idē accidere
 qd p̄us: q. s. mot⁹ p̄tinu⁹ nō possit eē reflexus i re
 cto. Dē enī qd p̄tinue mouet nālit ul volūtarie ve
 nit in idē a p̄ncipio mot⁹: z in fine: z i medio eius
 dē nisi violētē p̄hibeat ab aliquo. Dico aut mo
 ueri p̄tinue fm nām: vel fm volūtate: sic illa q a se
 mouent: qz infra p̄babit q mot⁹ violēt⁹ nō pōt
 eē cōtinu⁹. Qd aut oē nālit motū vel volūtarie in
 idē vēiat fm loci mutationē poster⁹ i moueri quo
 venit p̄us in motu eodē: pbat ex hoc q mot⁹ nō ē
 nisi forme ad formā: vel vbi post vbi: z iō p oēs p
 tes mot⁹ motū ipsū aliqd cōtinue amittit de eo vñ
 est mot⁹: z cōtinue acqrit aliqd de eo ad qd ē mo
 tus: z sic p̄us z poster⁹ in motu venit in idē. verbi
 grā: hoc autē mō venit in. b. z p̄us in eo serebat in
 idē. b. z non tñ fertur in. b. cū p̄ximū est ad ipsū:
 sed etiā mox cū incipit moueri sic dixim⁹ p̄ius.
 Que enī esset rō qre nō magis ferī in. b. cū p̄ximū
 est. b. q̄ p̄us qñ fuit remotū: cū tot⁹ motus sit acce
 ptio eiusdē forme: vel ei⁹ vbi: qd est termin⁹ ipsius
 siliter aut ē in oibus alijs motibus. Si igit vnus
 z cōtinu⁹ motus ē reflexus i recto sit illud rectū. a.
 c. linea. Si enī p̄tinu⁹ z vn⁹ est mot⁹ reflexus sup
 a. c. tūc vn⁹ z p̄tinu⁹ est motus ab. a. in. c. z reditus
 ex. c. in. a. z termin⁹ formal tot⁹ reflexi motus fm

Vna reflexione est. a. g. fm pmissa qn aliqd fert ex
 a. in principio reflexiui mot^o tuc fert in. a. z cu venit
 in. c. ex quo dat q mouet p^otinue in eudo z redeu
 do: g. qn fert ab. a. in. c. tuc fert in. a. fm motu vnu
 q e. a. c. z b. e ac si dicat q qn aliqd fert a sursum in
 deo: su q tuc fert in sursum: z qn aliqd fert de albo
 in nigrum q tuc fert in album. An aut aliqd sic fert
 tuc fert fm motus p^orios: g. in eode simul sut mot^o
 p^orii p^otinui sine quietis in p^opositioe. Mot^o eni qui
 sut fm rectitudine in e. sut^o oppositos p^orii sut. Sicut
 aut ex hoc sequitur q ide qd fertur mouet mutado
 ex eo in q nodu est: qz cu ex. a. mouet in. c. tuc mo
 uet in. a. ut dicit aduersari^o: s. no mouet in. a. nisi
 ex. c. Cu igit no sit in. c. qn mouet ex. a. ad. c. tuc se
 quit q mouet ex. c. qn nodu est i. c. Si aut ipossi
 bilia ambo sut tuc necesse e stari i medio oiu z duo
 ru p^orioz motuu i eode motu sibi succedentiu: g. in
 c. stat. No e igit vn^o mot^o ab. a. in. c. z a. c. in. a. re
 dit^o eni no est vn^o statui: nec etiā motui. hec aut ro
 io logica dr: qz e vlt^o ex oib^o motib^o puenientib^o: et
 non tm ex puenientib^o motui locali. **Tex. z co.**
lxxj. **C** Ampli^o et ex his manifestu e qd dcm e si
 loqmur d b qd e mag^o vlr oi motui. Si. n. oē qd
 mouet aliq dcoz in. vj. motuu mouet z gescit ali
 qua quietu ibi determinataz tuc nullus mot^o neqz
 quies erit pter istos q ibide sut determinati. De at
 qd no sp mouet vno z eode motu fm spēz: z non
 mouet motu q e ps alteri^o mot^o nece e pus gescē
 fm oppositaz quietē illi motui q mouet: z b. e io:
 qz mot^o nunq e ad motu: neqz ex motu: sic i sup^o
 oib^o pbatu est: nisi sit ps illi^o mot^o: uel nisi sit hoc
 p accidēs: sic illuminatio e finis mot^o cadele. Il
 lud vo qd mouet motib^o diuersis fm spēm no sp
 mouet motu eodez fm spēm: g. mot^o eius pcedit
 ex gete opposita motui: sic act^o pcedit ex puatioe
 z potētia: qz qes e puatio mot^o. Si igit illi mot^o
 sut p^orii q fm rectitudine sut ad oppositos situs: et
 no couenit aliqd simul moueri fm p^orios motus:
 oz absqz dubio pcedere ex gete opposita motui: z
 non a motu opposito imediate: g. illud qd fert ab
 a. supiori ad. c. inferi^o vitz no simul cu illo: nec im
 mediate post illud fert etiaz. a. a. c. e in. a. An igit
 no simul fert his p^oriis motib^o: neqz vn^o p^otinuatur
 ad alteru: z constat q mouet aliqd fm alteru illoru
 motuu: tuc necessariu e q moueat a quiete illi op
 posita motui: g. anteqz exeat reuertēdo ab ipso. c.
 ad. a. absqz dubio gescit in ipso. c. Sunt eni h op
 posita. s. quies i ipso. c. z motus ab ipso. c. i id qd
 est. a. Manifestu e igit ex his que dca sut: qn illi
 mot^o no sunt continui ex quo inponit eis quies.
Tex. z co lxxij. **C** Ampli^o aut z hec ro quam
 mo iducem^o in rōes logicas z cōes e magis cōti

nuata pposito: z magis ppria illi q ille q inducte
 sut pus: z deducēs ad ipossibile qd bitum e in pce
 dentib^o. s. q sequat q in eode nūc sil scm e album
 aliqd: z corruptu no albu: qz sicut dixim^o in p^ohitis
 q gñatio z corruptio vtrūqz no sit nisi finali istātis
 mot^o uel mutatiōis. Si igit p^otinua z vna dicat alte
 ratio q e ex no albo ad albu: z ex albo ad no al
 bu: z no sit mansio siue qes inē duas alterationes
 in tpe aliq: tuc e vnu istās vtriusqz alfatiōis finale.
 Cu igit in vna alteratiōe corrupat no albu z fiat al
 bu: z in alia corrupat albu: z fiat no albu: oz q oia
 ista fiant in instātis: sic alfatiōis eoz tps emiat ad
 ide nūc nūo. Tria aut sut. s. factio albi: z factio non
 albi: z corruptio no albi: quoz sut qtuoz: fm rōem
 . s. due corruptiones: vna albi: et altera non albi.
C Ampli^o si p^otinuu dicat eē tps duoz motuu p^o
 rior: tuc et oz q ipsi mot^o sint p^otinui: s. motus p^orii
 p^oter sut z no p^otinui. Cui^o pbatio e: qz no possz af
 signari cā quo erit vltimū duoz p^orioz: sic albedis
 z nigredis: g. etiā tps e p^ohit z no p^otinuu: g. no pot
 eē vn^o z p^otinuu mot^o reflexus de p^orio in p^oriu: z ex
 supra rectā dimēsiōe: z hoc e qd intēdim^o pbare.
C Cap. viij. q nullū incōueniēs ipedit qn circul
 laris motus possit esse p^otinuus fm omne tēpus.

Tex. z com. lxxij.

Motus aut q e circularis erit vn^o z p^otinuu
 m indeficient. Nullū eni p^odcōz ipossibilitū
 seqt: si circularis dicat eē vn^o z p^otinuus sp
 Qd eni mouet in ipso e circulo q no mouet de p^orio
 in p^oriu: s. pot^o ab eode in ide: sic si pūct^o inceptōis
 ei^o signet p. a. tuc mouebit p totū motū in ide pun
 ctū. a. fm eandē rōem z sitū: qd no facit reflexū: qd
 mouet ad p^orias positōes z sit^o. Omne eni qd mo
 uet: mouet in b^o ad qd venit p motū suū: s. circulo
 deueniet p motū suū in pūctū: incipiet g^o mouēi ab
 ipso: g. mot^o eius e ab eode in ide: z sic nulla p^oriet
 tas situs vel formatū p^oriarū ipedit p^otinuationē ei^o
 qz no snt alijs motib^o mouet per p^orios situs: neqz
 in oppositos emios z situs. No eni est vez q ois
 motus q e ex aliq^o sit p^oriu illi q e in illud uel op
 positū ei. Sz b. e verū de oib^o motib^o qui sut in li
 nea recta: qz illa hnt p^orietatē fm lineā rectam i qua
 maxima e distantia: sic distantia fm extremitates di
 stant plurimū: z sut oppositi mot^o q sut fm eandē
 longitudinē in spacio fm emios oppositos longi
 tudinis eiusde: sic etiā sursum z deorsū. In spera at
 no e maxia distantia. Spera eni diuidit in centruz
 z circūferētiā q maxime distāt: z motus circularis
 no e nisi circūferētie: sic subiecti qd mouet circa cē
 trū z no ad centruz: z io cu sit in eadē circūferētia
 nihil e qd p^ohibeat eū moueri p^otinue fm p^otinuu: z
 tps nullū defice cōtinuatiōi ei^o: qz nullus pūct^o p

motū sperē in actu describit sup sperā: sed oēs sūt in potētia: et iō nusq̄ diuidit motū sicut pz ex p̄dictis. Est enī circularis motus ab eodē in idē p̄tinue. Rectus autē ē ab vno i aliud qd est opposituz p̄mo. Et ē alia rō eiusdē rei quā dixim⁹: qz. s. qm mot⁹ ē i circulo tūc nequaq̄ est mot⁹ i eisdē sept⁹ fm sitū: sed sp̄ fm duos arc⁹: quoz vn⁹ eleuat: et alē dep̄mit: et p vnū mot⁹ sit: et p alterū regiratio. Motus enī q̄ reflex⁹ ē fm rectitudinē in eisdē est: qz sup eandē longitudinē vadit et reuertit: et nō ab eodē in idē: sed de alio in aliū. Quā igit mot⁹ circularis sp̄ sit de arcu alio i aliū puenit ipm fm oē tps moueri p̄tinue. Ille autē q̄ est i eisdē multoties nō cōuenit moueri cōtinue: qz i eisdē p̄tib⁹ positiois nō pōt eē nisi fm h̄ios terminos: et tñ a p̄tate terminoz mot⁹ sūt h̄ij: oportet qz p̄tē mot⁹ eēt contiuui sic pz ex p̄habitis. Et hec eadē est cā qre neqz sup semicirculū: neqz in aliq̄ portioe circuli siue circulationē q̄cūqz: qd est eūdo et reuertēdo sup eūde arcū semicirculi ad duo extrēa p̄icta corde cuius: cūqz substēse arcui nō pōt eē vn⁹ et cōtinu⁹ mot⁹: qz oib⁹ his mōis oportet qd id qd fert m̄ioties trāsiret eūdo et redeūdo sup arcū eundē circuli: q̄ mutatione eēt habētes in hoc p̄tate: ut supra diximus: qz susterēt se: et corrūperēt se inuicē. In nullo enī taliū arcuū copulat finis ad p̄ncipiū: sed i oibus eis p̄ extremitates arcuū signant duo puncta in arcu s̄balit̄ diuersa: et vtrūqz eoz i motu reflexo: sup arcuz accipit vnū in s̄ba: et duo in rōne. Quia enī finis mot⁹ ad ipm: et ut ad p̄ncipiū motus ab ipso: et sic necessario illis duob⁹ mot⁹ in t̄ponit q̄es: et sic discōtinuat mot⁹. Mot⁹ enī q̄ ē circularit̄: et ē circuli circulatio in quolibet p̄icto copulat finē ad p̄ncipiū: qz nullū h̄z p̄ictū actu descriptū in arcu ferētia: et iō nusq̄ intercipiit mot⁹: sed sp̄ manet cōtinu⁹: et iō solus h̄ mot⁹ ē p̄fect⁹ cui nihil addibile est: sic nec circulo aliqd pōt addi: sic oñdem⁹ in p̄ de ce. et mū. **Tex. et cō. lxxiiij.** Ex hac at̄ diuisioe oīuz eoz supra q̄ uel in q̄ pōt eē mot⁹: manifestū est qm nō puenit alios mot⁹ p̄ter localē eē p̄tinuos: et q̄te nō in̄ruptos: qz oēs illi mot⁹ sūt in ter illa extrema determinate p̄ria uel p̄dictoria: si t̄beat nō deficere: oqz q̄ eadē multoties moueantur fm eisdē formā distantiā eūdo uel reuertēdo: et iō fm p̄dicta nō p̄nt eē motus cōtinui sic in alteratione sit reflexio fm eadē media duoz extremorū in q̄ est mot⁹ alterationis: et s̄liliter i motu augmētū et decemētū q̄ est quātūtatē in genere mot⁹ reflexio fiet fm eadē media duoz extremoz in q̄ eē augmētū et decemētū: et s̄liliter est in ḡnatione et corrūptione quātū ad reflexionē q̄ ē in esse et non eē: in q̄e sūt mutatioes due ḡnationis et corrūptionis.

nis. Et nō est d̄ria in h̄ vtrū media p̄ q̄ est reflexio sūt pauca: aut multa: aut nulla: quia in̄ruptio motus nō est p̄p̄ media: sed potū p̄p̄ extremuz quo vtrū vno ut duob⁹ in oī reflexione: sic pz ex p̄habitis: et iō siue media sint multa: siue nulla: et si ue mediū aliqd eē ponat: uel mediū in toto auferatur sp̄ accidit multoties reflecti p̄p̄ eandē distantiā eoz extremoz p̄p̄ qd motus discōtinuatur p̄ quietē interpositā. Et ex his manifestū ē qz p̄biologi: hoc ē loquētes de nā: qz cōsēserūt nobiscū qz necē ē aliquē motū cōtinuuz eē in nā: et nō b̄n d̄ixerūt specificādo hūc motū i eo qd dixerūt qz iste mot⁹ ē quo mouent oīa sensibilia sp̄. Si enī sensibilia moueant oqz qz moueant aliquo p̄dictoz motū q̄ sūt mot⁹ ad formā substātiālē uel accidētālē: qz videm⁹ b̄n qz sp̄ mouent localit̄: et fm p̄biologos magis mouent motu alterationis. Dicūt enī oē corp⁹ sensibile sp̄ fluere et corrūpi. p̄pter actionē et passionē p̄tinuā p̄marū q̄litatū in eis: p̄pter qd ē indigēt qdā eoz d̄bo p̄p̄ dep̄diti restauratiōe. Adhuc dicūt qz ḡnatio et corrūptio sūt alteratio: et qz accidētia in nulla hora uel p̄te hore remanēt eadē: et hui⁹ fuit actio: p̄mus Eract⁹ ephesi: et postea adhuc Seneca: et sūt adhuc multi defensores hui⁹ erroris. Ratio autē quā nos nūc induximus p̄bat de oī motu v̄lter qz fm nullū motum euenit moueri p̄tinue: nisi fm circulationē: ḡ neqz fm alterationē: neqz fm augmētū uel decemētū p̄uenit moueri p̄tinue. Hec ḡ nobis sufficiēt̄ sint dicta qz nulla mutationū est infinita: hoc ē cōtinua p̄ totū tps nisi illa q̄ est circuli motus.

Cap. ix. qz solū motū circularē puenit esse p̄fectū et p̄mū incorruptibilē. **Tex. et cō. lxxv.**

Quod autē in oēs mot⁹ solus mot⁹ circularis p̄mus et p̄fect⁹ sit: sic solus ē p̄tinu⁹ et p̄petu⁹: erit manifestū ex his q̄ nūc in̄ducūt. Sic enī dixim⁹ in p̄habitis: oīs mot⁹ fm locum aut ē in circulo: aut in recto: aut ē mixtus ex vtroqz. Adixim⁹ enī dicim⁹ aut in linea giratiua que finē uel p̄ncipiū nō copulat: aut in linea curua qz ille formalit̄ cōponunt in recto et circulari. Rectū enī h̄z linea curua formalit̄ p̄ hoc qz est terminata punctis. Hoc enī cadit in diffinitionē linee recte: sic pz in p̄ Euclidis. Formā aut circuli h̄z i h̄ qz h̄z p̄nēxū et p̄cauū: sic oēs arc⁹ circuli. Sed ad hūc q̄ mixtus ē necē ē pus eē illos q̄ sūt simplices qz ex illis cōponit̄ ut dictū est: et cōponentia sūt añ cōpositū: sed circularis ē p̄or recto: eo qz ipse ē magis simplex: et p̄fect⁹ magis q̄ rect⁹. Et qz ipse sit magis simplex: p̄bat ex hoc qz licz circū duplicis sit forme p̄caue. s. et p̄nēxē: et linea recta sit simplicis et ideo linea recta sit añ circularē: tñ non ē s̄liliter de

motu: et iō cū mot^o circularis copulet sinē principio
 z rect^o habeat diuersa actu sinē z principiū: iō circu-
 laris mot^o est aū rectū: z simplicior ipso. Ad aut sit
 magis pfect^o q̄ sit rect^o pbat^o ex hoc: qz mot^o rect^o
 nō pōt eē in infinitū p̄tensus. Si enī p̄tēderet in
 infinitū h^o eēt altero duoz modo: aut enī eēt hoc
 ideo q̄ in linea sup quā ē mot^o p̄tendit in infinitū
 aut qz reflectit sup lineā finitā: sed qd reflectit non
 o3 improbare: qz satis ip̄obatu est. Ad aut non
 sit linea ifinita actu ostēfū est in. iij. libro supra vbi
 p̄batū est q̄ nihil est infinitū in actu. Et etiā si po-
 neret p̄ impossibile nihil moueret supra ipsuz: qz sic
 p̄baum^o in sine. vi. qd impossibile ē fieri nunq̄ sit
 uel incipit fieri. In infinitū aut impossibile erit mo-
 tū fieri rectū: cū oē mouēs intendat sinē determina-
 tū quē p̄sequit p̄ motū: qz aliē moueret i vanū. va-
 nū aut nō est in opib^o nature sic ostendim^o in. ij. li-
 bro supra. Si aut diceret q̄ eēt reflectens i eo qd
 est finitū rectū: z sic duraret in infinitum: tūc eēt ex
 duob^o oppositis motibus: z eēt duo mot^o: z nō
 vnus cōtinuus: qz inter oēs eos intercidit quies si-
 cut ostēdim^o p̄us. Oportet ergo q̄ omnis rect^o sit
 finitus: oīs aut rectus finitus possibilis ē ad rece-
 ptionē additionis: ergo imp̄fect^o est et corrupt^o: lz
 enī forte ascēfōi ignis nihil possit addi: nec descē-
 sioni terre: tū motū in genere possibile ē addi: sicut
 linee recte: ita qz adhuc manet in rōne recti motus
 iquātū est rect^o. Sed circulari inq̄ntū est circularis
 nihil addi pōt quin maneat circularis: ergo rect^o
 est cessans in tpe: siue corrupt^o. Circularis aut in-
 quātū est circularis nunq̄ pōt cessare: quia si cessa-
 ret hoc eēt in p̄cto q̄ actu describeret sup circulus
 z talis nullus ē in circulo: qz si aliq̄s eēt in circulo
 tunc i illo p̄cto reciperet circulus additionem in
 potētia. Id aut qd est p̄fectū z icorruptibile z inces-
 sabile fm̄ tps est p̄us triplicif. s. natura: tpe: z diffi-
 nitione: q̄ imp̄fectū z corruptibile: z veritas oīum
 barū plana est ex supra habitis. Ampl^o inē mot^o
 prior motus est ille quē cōuenit esse p̄petuū q̄ ille
 quē non cōuenit esse p̄petuū: sed circolare cōuenit
 eē p̄petuū: z nullū aliū: neqz loci mutationē videlz
 altā: neqz aliū motū quēcūqz cōuenit esse p̄petuūz.
 In oibus enī talib^o quādo reflectūtur: uel quādo
 sunt in extremo ad quod est motus oportet fieri
 statū z quietē. Cum aut quies sit p̄uatio mot^o tūc
 oportebit motū cessare z corrupti quādo intercidit
 quies. **Tex. z cō. lxxvj.** **C** Et rōnabilē accidit
 vnū solū circularē eē vnū z cōtinuū z nō rectum:
 eius enī qd mouet in recto determinatū ē principiū
 z mediū z finis: z oīa hec in seipso h3 fm̄ actuz: et
 nō fm̄ potētia. Principiū enī recti ē indiuisibile:
 z simili finis: z iō in oī motu recto nece est eē du-

as quietes: vnā. s. a qua est mot^o: z aliā ad quā est
 motus. **M**ediū aut qd actu ē in recto non ē indi-
 uisibile: sed totū qd interiacet duob^o indiuisibilib^o
 hoc est in quo ē motus ipse: qz p̄batuz est in. v. qz
 mot^o nō est nisi in intermedio: z nō in extrēis q̄ sūt
 principiū z finis: g^o quicqd mouet in recto h3 def /
 minare vnde incipit qd mouet: et vbi finis ē mot^o
 et vbi mouet: quia omne qd mouet quiescit iuxta
 terminos vnde est mot^o siue sit termin^o vbi: h^o est ad
 quē est mot^o. **H**ec autē oīa put sūt ipsi^o mot^o circu-
 laris sūt indefiniata. Si enī hec in circūferētia acci-
 piant: que posset esse rō qz punctū vnū magis eēt
 principiū vel mediū vel finis q̄ aliud: ex q̄ oīa sūt
 in potētia z nullū in actu descriptū sup p̄yferiaz
 vnūquodqz enīz fm̄ suā silitudinē z principiū est et
 mediū et finis: quia in oī puncto possū imaginari
 principiū arcus: vel mediū: vel finē: fm̄ qz voluerō:
 ergo mot^o circuli semp est eq̄liter in principio medio
 et fine: z nūq̄ in aliquo isto: qz potētia semp ē in
 principio medio z fine: z nūq̄ fm̄ actū: z hec est etiā
 cā q̄re spera quodāmō mouet z quodāmō quiescit
 sic dixim^o aū sinē sexti. s. **N**ō qdē ut qdā dixerūt
 ut quiescat fm̄ totū z moueat fm̄ partes: lz qz fm̄
 totū mouet formalit^o z nō fm̄ s̄b̄m: fm̄ partes autē
 mouet z formalit^o z fm̄ s̄b̄iectū: quia p̄tes renouāt
 suū in motu spera de vbi ad vbi. Spera autē imo-
 bilis est s̄ba: quia s̄b̄iectū eius semp eundē cōtinuet
 locum. **C**ausa autē hui^o est: quia oīa hec que sunt
 principiū mediū et finē esse accidit centro spera: siue
 centrū accipiat mathēatice pro puncto indiuisibili
 siue accipiat phisice pro corpore sperico qd est in
 centro: hoc est pro terra. **C** Spera enī tota diu-
 ditur in duo: in circūferētia. s. z centrū: et centrū est
 principiū mediū z finis spera: z magnitudinis ei^o
Licet autē ista ratio mathēatica sit tū applicat phis-
 icis in quātū qōnes phisicor^o s̄b̄alternant mathe-
 maticis: ita qz in mathēaticis est p̄pter qd: z in phis-
 icis quia. **D**is enim spera magnitudinis sue pn-
 cipiū habet centrū: in quātū est magnitudo circa
 centrum vnū eq̄liter circūducta. **M**ediū autē h3
 ipsam fm̄ qz est motus eius vnus motū localū:
 quia tunc erunt motus tres. s. sursum z deorsū: h^o est
 a medio z ad mediū z circa mediū. **F**inis autē est
 cōtinuitatis: eo qz magnitudo tota spera ipsi^o conti-
 nuat ad centrū: et ideo etiā oīs virtus eoz que sūt
 in circūferētia referit ad centrū: nec alibi vnū nisi in
 ipso. **E**t hui^o dicti causā dicit **P**tolomeus in lib^o
 qui vocat arabice **A**larba: z latine **Q**uadruplū
 qz radij stellaz non congregant nisi in centro spera
Et forte etiā hui^o est cā qz solū corpus essērialit^o sūtū
 in spera est p̄fectus locus generatiōis. **C** Si aut
 quis obijciat qz circūferētia vniuersi nō est corpus

generabile: sed corpus centrale: et ideo dicitur centrum non esse principium generationis sphaere. Intellegat quod nos non loquimur hic de corpore mobili tractato ad formam philosophicam: sed loquimur hic de eo solum. putabitur ubi solum unde mobile est in genere: et ad hoc magnitudo sufficit: et sic considerat tunc principium generationis eius est ex centro: et centrum est ingenerabile quoad modum dum principium generationis. Diximus enim in vi. libro quod nihil prohibet aliquid accidere mobili in quantum est mobile quod tamen non accidit alicui mobili philosophico in quantum est mobile ad formam philosophicam determinatam: propter id ergo quod principium et medium et finis sphaere extra circulationem que est motus circuli non est aliquid punctum in quo quiescat id quod fertur circulariter: sicut in recto necessario sunt duo puncta ut diximus in prehabitis: semper enim fertur sphaera circa medium et nunquam fertur ad ipsum sicut ad ultimum motus: et propter hoc ipsum semper quiescit quodammodo semper mouendo subiectum suum in eodem loco totum: et non mouet continue quia motus suus accidit conuersiue circa idem centrum. Adhuc autem alia ratio est quare hoc est et perfectio: et hoc est quia est mensura omnium motuum loci mutatio: sicut enim probatur hic in prima philosophia: omnia que sunt duz mensurant aliquo sui generis principio: et quia iste motus circularis est primus: sicut iam dudum probauimus: tunc oportet quod sit omnium motuum aliorum principium. Adhuc autem et hec causa est quare conuenit ipsum solum esse regulare quia ille qui est in recto regulariter fertur a principio usque ad finem: omnia enim talia quanto plus distant a quiescente primo alicuius quiete est motus eorum velocius: et velocius feruntur: et huius causam diximus superius: quia omnes motus naturales intendunt in finem: et violenti intenduntur in principio: sed cum circularis solum nec principium nec finem habet in se: nec aptum natum sit habere: sed extra ipsum sicut habitum est iam: tunc semper equaliter distat a principio et a fine: et ideo semper est uniformis.

Capitulum x. quod omnes philosophice loquentes testantur motum localem primum esse cui natura inest motus. **T**extus. c. lxxvij.

Quod autem loci mutatio secundum generem sit primum quod motuum: testantur omnes naturales philosophi quicumque de motu fecerunt mentionem: principia motus tradunt que sunt mouentia secundum huiusmodi motum qui est localis motus. Disgregatio enim et congregatio sunt motus secundum locum: et tale motum dixerunt esse primum in entibus illi qui dixerunt principia prima mouentia esse concordiam et discordiam sic fecit Empedocles. horum enim duorum principiorum disgregat discordiam: et concordiam congregat. Anaxagoras autem qui posuit intellectum agere esse primum principium faciens motum: dixit eundem primum motum facere congregando et disgregando. Similiter autem et illi qui nec unam causam mouente dicitur esse: eo quod illi dicitur quod primum motus fuerit per vacuum: et illi quod dicitur primum motum esse loci mutatio-

nis: et dicitur quod est natura prior ceteris hic motus. Motus enim per vacuum autem est loci mutatio: autem est sic in loco motus: quia vacuum licet non sit actus: tamen ponitur sic locus ab ipsis qui sunt auctores vacui. Aliorum autem motuum neque unum dicunt inesse principijs primo que sunt secundum eos inane et atomis: sed potius opinatur ea que sunt ex atomis et vacuo: sic ex principijs moueri alijs motibus postquam constituta sunt ex ipsis. Dicitur enim quod res augmentatur: et quando imbibitur in sua vacua atomos: et diminuitur quando emittit eas ex suis vacuis: et similiter dicitur quod res generatur et corrumpitur congregatione et segregatione atomorum: quia generationem dicitur fieri congregatione et segregatione atomorum. Alterationem autem non ponebatur fieri nisi ex situ et uersione atomorum: et ideo generationem dicebatur esse quadam alterationem sicut determinare habemus in primo libro per ygeneos. Et huius quod dicitur finem auctores fuerunt Democritus et Leucippus. Eodem autem modo quod ponebatur generationem fieri per densitatem et raritatem dicitur loci mutationem esse primam inter omnes motus. Omnes enim illi ponunt habere similitudinem generationem per disgregationem raro: uel congregationem densorum. primum autem disgregationem et congregationem ostendimus fieri per motum localem: quia congregata mouentur a circumferentia versus centrum in locum primum: et disgregata mouentur a centro versus circumferentiam in locum magnam. Xutos autem quod dicitur philosophus fuit huius secte defensor. Amplius autem preter hos omnes platonici dixerunt aiam esse causam motus: et aiam mundi esse causam primi motus. Dicitur autem loci mutationem esse primam inter motus in generatione. **D**i. n. sunt qui dicitur quod illud est principium primi motus quod mouet ipsum seipsum: et hoc dicitur esse principium omnium que mouentur: sicut patuit in priori tractatu: quem ei in quo nunc sumus proposuimus. **C**onstat autem quod aia et omne aiatum motum ab aia mouet proprie localem motum si mouetur secundum ipsum et non ab alio sic nos probauimus supra. **L**uz igitur hic Platonem ita sit in maiori mundo sic est in minori philosophus platonis est primum motum in uniuerso esse motum localem. Sic igitur ab omnium naturalium philosophorum iudicio manifestum est quod motus localis prior est inter motus. hoc autem rationale est: quia etiam ipsi philosophi victi ratione consenserunt in id quod loci mutatio est prima: quia in veritate illud proprie et per se dicitur moueri: et per quidem mouet secundum loci mutationem. Si enim aliquid quiescat in seipso a loci mutatione: et tamen augeatur: uel decemetur paciatur uel alteretur licet tunc contingat ipsum quodammodo moueri alijs motibus qui sunt ad formam: dicitur quod ipsum non simpliciter mouet: sed quodammodo: et huius causa est: quia motus dicitur per prius et posterius: et prius quidem est motus localis: sed alij motus sunt modi quidam motus per se. Dicitur igitur est nobis sufficiens quod aliquid motus est quod est per se secundum omnes philosophos: et dicitur est quis est ille motus qui erit in omni tempore: et dicitur est quod est

principium mouēs pprie istū motū. Adhuc autē dicitū est qd ē motū: et in qñe et in specie p̄m: et que motū solū in oēs mo: puenit eē ppetuū et cōtinuū et dicitū ē nihilomin⁹ a nobis qd p̄mo p̄mū mouēs est imobile: trāsibim⁹ igitur nūc ad cōsiderāda ea que hic dicenda sūt de p̄mo motore: et finim⁹ nostrum librum.

Tractatus. iiii. viij. libri philosophicoꝝ in quo intēdit qd motores p̄mi sunt imp̄biles non habētes magnitudinē. Capi. i. que tractat⁹ intentio: et qd dicēdoꝝ ordo: et qd nullū finitū mouet mobile finitū s; tēpus infinitū. **Tex. et com. lxxviii.**

Unc igitur dicem⁹ in vltimo tractatu nri libri qd p̄mū motore necesse ē eē imp̄bile: et nō hēre magnitudinē penitus: hoc autē cōtēplari cōgrue non possum⁹ nisi ponam⁹ qdā p̄ de his que quo ad nos p̄ora sunt. s. de motorib⁹ diuisibilib⁹ qd hnt magnitudinē et diuisibilitatē p accidēs sed nō per se. Nō enī possum⁹ in cognitionē p̄mi motoris venire nisi ex posteriorib⁹ ipso qd sūt p̄iora quo ad nos. Hōꝝ autē vnū et primū est qd dicitur qd impossibile est qd aliqd hnt diuisibilem et finitū vtūe moueat fm tps infinitū. Dico autē diuisibile virtutē: sic est leuitas vel grauitas vel aliqua alia forma corpalis qd in maiori mā est maior: et in minori minor: et hōi qdē cām tā ostēdm⁹ in. vi. qd nō mouet in tpe infinito nisi sup spaciū infinitū et tale impossibile ē fieri: vel ic tpe fieri: et ideo nullus motor corporeus est ad hoc qd moueat tali motu. **H**ui⁹ tñ inducem⁹ hic ppriā demōstrationē dicētes qd talia sūt in oī motu. s. qd mouet h⁹ ē subiectus motus: et mouēs qd est efficiēs cā motus: et tertiu in quo ē motū: sicut in mēsurate: et hoc ē tps. **H**ec autē oia qñ corpales sūt vtutes mouentes: aut sunt simul finita: aut simul infinita: aut quedaz sūt finita et quedā infinita: et tūc aut duo sunt finita: et tertiu infinitū: aut vnuz est finitū et duo sūt infinita: qñq; eē illa dicant. **S**i ergo possibile ē qd mouens finituz mobile moueat tpe infinito: ponam⁹ in terminis vltibus: et dicam⁹ qd a. signet mouēs corporeū p̄bile et finitū: et b. signet id qd mouet qd est corp⁹ finitū: et c. signet tps infinitū in quo ē iste motū. **C**ū autē corpea virt⁹ particularis corpis diuisione non sit nisi in corpe: tale mouēs necessario erit corp⁹: et supra habitū est qd corpus nō mouet nisi motū ab alio extrinseco sibi: ergo tale mouēs erit motū ab aliquo extrinseco sibi. **T**ali igitur positōe facta ponam⁹ etiā qd q. a. mouens ē p̄bile: et qd. d. significet aliquā ptē mouentis que sit aliquota in ipso: sic in decima: vel q̄rta: vel media: vel fm aliā aliquā p̄portionē denotatam sic sub sexgaltera: et

sub sexquitercia: et sic de alijs p̄portionibus que p̄t esse in totū et partē. **S**iliter ponamus qd. e. si significet aliquā ptē ei⁹ qd fertur vel mouet: hoc est ipsi⁹. b. que in tali p̄portionē se habeat ad totū qd mouet: sic se h; d. ad. a. tunc enī per ea que dicta sunt in vltimo tractatu. viij. libri sic totū mouet totū ita pars mouebit partem. **H**ac igitur positōe facta dico qd. d. mouebit. e. qd est. b. in aliquo tpe qd est min⁹ q̄ infinitū: et iā posuim⁹ qd totū mouet in tēpore infinito: et iō ptē oportebit moueri in minori q̄ sit infinitū: et dicam⁹ qd illud min⁹ tps infinituz signat per lram. 3. g. si addā aliquotā eq̄le mouētis ad. d. mouens: et aliquotā motū ad motū. e. tūc mouebit ipsū in maiori tpe q̄ sit. 3. tantū quantuz est ipm. 3. et sic addēdo opponā oēs ptes mouentis ad mouens: et fm oēs ptes motū ad motū: et tūc etiā quiescēt incrementa tps fm ptes eq̄les tps: et qd ptes sūt finite erit necessario tps qd cōponitur ex oib⁹ illis p̄tib⁹ finitū: ergo mouens qd est eq̄le oibus p̄tib⁹ mouentis: et motū qd equale oib⁹ p̄tib⁹ motū mouet in tpe finito: s; eq̄lia mouētia mouent eq̄lia mota in eq̄lib⁹ t̄pibus: g. tps infinituz fuit equale tpi finito: h. est impossibile: g. positio fuit impossibilis ex qua seq̄tur qd mouēs finitū moueat aliquod finitū motū in tpe infinito. **I**stud autē qd dicitur sic intelligendū est qd nō sit p̄portio nisi i diuisione mouētis ad quātitatē tps: et eq̄litas vel locitatis sp moueat eadē: sic si totū ex cōgregatione omnū partū suarū moueat. x. dies: qd quelibet decima dat ei mouere vnū diem: et tūc necessaria ē ista cōsequētia. **S**ic enī auferentes p̄tinue ipsi. a. qd diuidi possum⁹ apponemus diuisas ptes ab ipso ei qd est. b. et tandē consumemus diuidendo p equalia totū. a. et oēs ei⁹ ptes apponem⁹ ipsi. d. et ipsi. e. **S**iliter ponem⁹ oēs ptes q̄s secam⁹ eq̄les ab ipso. b. et cū pueniam⁹ ad totū mouēs et mobile: tūc nō possumus puenire p partes tps ad totū tps qd est infinitū: et iō seq̄tur qd oīs pars. a. si mul collecta mouet oēs ptes. b. simul collectas in pte tps. c. finita: qd erit impossibile et cōtra h̄ipothēsim. **N**ō igitur possibile ē aliqd moueri a finito fm tps infinitū: et motū infinitū. **E**t hui⁹ cā expressa est qd nihil mouet fm tēpus infinitū nisi moueat fm motum infinitum: et nihil mouetur fm motum infinitum nisi quod mouetur fm spaciū infinitum vel fm reflexum motum. **C**um autem modo contingat infinite moueri fm reflexum motum: oportet infinitum motum esse fm spaciū infinitum et hoc non potest esse si motor sit finitus et motuz finitum: sicut probatum est in. vi. **M**anifestuz igitur est qd non conuenit finitum mouere finitum fm tempus infinitum.

Capi. ij. q. non est infinita potentia mouens in magnitudine finita. *Tex. 7 com. lxxix.*

Uod autem oino in finita magnitudine q. non conuenit esse potentiam corporalem in finita m. ex his que nunc dicuntur e manifestuz. Supponamus eni qd in .vj. libro est habituz: q. i. potentia mouens quod est plus: hoc est maior i minori tēpore facit equale: quia maior potentia necessario facit velocius mouens: et cū velocius sit q. in minore tempore facit equale ei quod tardius facit in maiori tēpore: oportet etiā q. maior potentia faciat equale in tēpore breuiori ei quod facit in potentia minor in maiori tēpore: sicut magis calefaciens: aut magis dulce inferens: aut prohibens ista: aut vniuersaliter maioris potentie in mouēdo: q. fm hāc cōm pceptionē ai que tñ etiā supra pbata est: necessariū est si aliquid finituz habeat potentia mouentem finitam q. id qd patitur ab ipso breuiori tpe paciat q. ab aliquo finito: et plus tñ patit ab ipso q. ab aliquo finite potentie eo q. infinitū excellit: et plus ē potētia ifinita q. sit aliq. potētia finita. Sz fm rōnez istā seqtur q. nullū tēpus sit in quo moueat potentia ifinita: sed potius q. mouebit in nūc: et cum in nūc non possit eē motus: tunc ostendet q. ista positio est impossibilis. Sit eni tēp⁹ in quo vis infinita calefacit designatū per .a. ita tñ q. a. su ipsū finitū quodcunq. voluerit: aut etiā in quo depulit motu violento. i. vis in finita: sed ipsū quod signat per .a. b. sit illud i quo depulit uel calefacit virtus finita: hoc eni necesse ē esse longius q. ipsū pñū in quo mouet vis infinita: sed cū illud ipsū virtutis finite in aliqua pporitione se habeat ad tēpus determinatū virtutis infinite: eo q. triplū uel quadruplū ad ipm uel in aliqua alia pporitione. Si ergo ego augeā virtutē finitam mouentē supra diminueā tēpus: ergo aliquñ veniet ad tēpus in quo mouet virtus infinita: et sic tunc virtus que aggregatur ex finitis erit finita: et illa mouetur tñ in .a. tēpore: sed si ego addā ad finitam potentiam nunq. veniam ad infinitam: q. ipse excellit oē infinitum: et hoc est siue auferam ab infinito et faciā eam deficere siue addā: ergo tunc potētia finita et infinita mouebūt in tēpore equali hoc autē est impossibile: sic per se patet cuilibet: ergo non cōuenit q. aliquid finituz in magnitudine habeat in se potentiam infinitam: quia aliter potentia mouens extenderet se vltra suum subiectuz et hoc etiā intelligi non potest.

Capi. iij. q. in magnitudine infinita nō potest esse potentia finita. *Tex. 7 cō. lxxx.*

Et tamen nec etiā in finita magnitudo habet in se potētiā infinitā: licz aliquā

do contingat in minori corpore esse maiorem potentiam q. in maiori: quia licz hoc aliquando cōtingat: tamen totiens posset accipi reduplicari maius q. in maiori esset plurima q. in minori. Si eni in maiori corpore ponatur esse minor q. in maiori: sicut in lapide paruo cadēte maior est caliditas q. in magno aere: et in plūbo paruo maior grauitas est q. in spongia magna: tamen totiens potest reduplicari siue aer siue spongia q. maior esset in aere uel in spongia q. in lapide uel in plumbo. Si autē aliquis aduersarius ponit q. in magnitudine infinita conuenit esse potentiam finitam. Dicamus tunc q. a. b. sit infinitum fm magnitudines sed b. c. sit aliq. ps eiusde q. in aliquoto tpe mo uet h^o mobile qd signat p. d. i aliquoto tpe finito qd signat p. e. 3. Si igitur ego duplicē potētiā .b. c. finitā tūc mouebit idē mobile i dimidio tpe. e. 3. quia talis est proportio mouentis ad tempus: q. quanto mouens fuerit fortius super mobile tanto in breuiori tempore mouebit: sicut patet ex his que dicta sunt in septimo. Hec vero medietas temporis sit signata per .3. c. Si igitur sic accipiam duplicem ad .b. c. nunquam veniam ad quantitatem infinitam que est ad .a. b. quia infinitum non conuenit transiri aliquo numero partium. Quocūq. enim tempore dato nos accipiemus semper minorem partem temporis in quo mouet maior potentia que est accepta ex duplicatione prius date potentie: sed qd non conuenit transiri habet in finitam potentiam ut dictum est in principio huius capituli: id eni subiecte magnitudinis quod remanet semper accipiendus vltra omne acceptuz habet aliquid potentie: ergo sua potentia erit infinita cum infinitum sit qd excellit omne acceptum finituz: et hoc est contra hypothesis. Istud autem sequitur ex hoc q. omnes potentie finite necesse est tempus in quo mouet finitum. Si enim detur q. mouet hoc potentia in quodam tempore causato tunc maior mouebit in minori: sed cuz finito et determinato fm quantitatem: sed fm conuersionem proportionis: ut quanto tempore fuerit minus tāto potentia sit maior mouens et conuerso. Si autem aliquis dicat q. infinitis partibus subiecti sūptis conuenit potentiam esse finitam: hoc esse non potest: quia diffinitio potentie infinite est q. sit sicut multitudo et magnitudo excellens omne finitum. Cum igitur loquamur de potentia corporis que mouet corpus infinita potētia erit que erit ex infinitis partibus subiecti ex quib⁹ per additionē constituitur magnitudo infinita que excellit omne infinitū sicut partes numerate in ipsa excellent omnes numeros partium in magnitudine finita.

Tex. r. cō. lxxxj. Est etiam hoc aliter demonstrare leuiori modo quā dictum est. Si enim dicatur quod in magnitudine infinita sit potentia finita: tunc accipiamus corpus eiusdem generationis cuius est infinitum: et hoc sit finitum in quo sit tanta potentia quantum est potentia finita corporis infiniti: quia omnis potentia infinita potest esse in corpore finito. Illa igitur in potentia finita que est in tempore infinito mensurabitur per equalitatem potentiam finitam corporis infiniti. Hoc autem est impossibile: quia sicut diximus in corpore quidem minori potest esse potentia maior quā in maiori: sed in corpore minori eiusdem generis non potest esse potentia maior: uel equalis ei que est in corpore maiori: ergo multo fortius in corpore finito potest esse potentia equalis ei que est in corpore infinito. Ex his patet quod non conuenit aliquo modo quod potentia terminata sit in magnitudine infinita: neque quod potentia sit infinita in magnitudine finita.

Capit. iij. de solutione dubitationis que est in his que feruntur expulsa.

Et quia iam diximus in precedentibus quod aliquis motus est unus et continuus: et diximus quod non potest esse medium inter motorem et id quod mouetur ab eo. **Tex. r. cō. lxxxij.** Oportet nos mouere dubium de his que feruntur localiter per medium motu violento: que expulsiōem uocamus supra in. vij. Hanc enim dubitationem antequā determinemus de primo motore oportet nos determinare: quia forte aliter instaretur nostre determinationi per ea que videntur accidere in motibus expulsiōis. Potest enim aliquis dubitare et dicere quod si ea que mouentur de aliquo mouentur extrinseco sibi coniuncto per tactum: quicquid non ipsa se mouent: sicut animata: quomodo potest esse quod aliqua tunc mouentur continue non existente aliquo mouente quod continue tangat ea que mouentur: sicut sunt proiecta et sagittata. Si autem dicatur quod in talibus motibus non est nisi unum primum mouens: sed est et aliud mouens a primo mouente: sicut aer qui mouetur a manu et corda: et mouet lapidem uel sagittam proiectam: tunc adhuc videtur sequi impossibile: quia supra determinauimus quod quando primum mouens quod non contingit motum non mouet: tunc non conuenit moueri ab aliquo secundo mouentem: sed potius secundum ea que sunt determinata conuenit simul omnia moueri primo mouente: aut simul omnia quiescere cum primo mouens quiescit: aut etiam si facit sicut lapis dictus magnes mouere quod mouet: tunc adhuc uidemus quod primo non mouente nihil mouet secundo mouentem: quia si lapis magnes moueat acum: uel aliud ferrum: et aliud motus a magnete moueat aliud: tamen

abstracto magnete primo lapide a primo ferro motus per lapidem: ferrum quod secundo mouet non mouebit: et sic adhuc sequitur quod primo non mouente non debet manere motus projectionis: et uniuersaliter omnis expulsiōis: et hoc nos non uidemus accidere: quia manu quiescente et corda arcus stante quiete: adhuc mouetur lapis uel sagitta. **Tex.** hoc uidetur adhuc quod ad hoc quod sit motus continuus non oportet motorem mouere continue: et sic superioribus habita doctrina tota est uana et nulla: ut uidebitur. Sed ad hoc dicendum est quod necesse est dicere et concedere quod primum mouens non continue mouet: sed potius motu suo facit et agit uirtutes et robur suum in hoc quod possibile est suscipere vim et robur suum quod est aer aut aqua: aut aliquid talium quod aptum est de facili moueri et mouere: sicut nubes uel nebula uel cetera corpora que sunt media inter aquam et aere. Talia autem corpora sunt que tria maxime in se ipsis habent: quorum unum est quod nullius sunt figure determinate: quia per hoc sunt omnes figure susceptibilia: et tunc necessario erunt humida: sicut aqua et aer. Secundum est quod talia sunt quorum una parte mota non necesse sit aliam partem moueri: et hoc habent ista corpora in quantum sunt spiritualia: sic enim accidunt corpora quod percipitur in ipsa: et tunc una pars inundat supra aliam: et expellit unam aliam donec cessat uolentia: sicut uidere possumus in lapide proiecto in aquam qui circulus aque a se expulsiō: facit et ille alium maiorem: et sic circuli crescunt donec deficit uolentia multitudine media. Et quod quidem cedunt aer et aqua corpori in se proiecto hoc habent in quantum corpus: quia duo corpora non possunt esse simul in eodem loco. Quod autem pars inundat supra partem et non extendat eam continue: hoc est in quantum est spirituale corpus aliquo modo: quia si esset terminatum: pars extenderet partem usque ad circumferentiam ultimam celi: et tunc tumultuaret celum ad iactum in lapidem in aerem uel in aquam: et hoc est inconueniens: et ideo persistat supra partem et cessat motus. Tertium autem est uicinitas talium corporum ad materiam: ex qua uicinitate omnes motus de facili recipiant: ideo concedendum est quod taliter mota mouentur ab aliquo extrinseco sibi: sed tamen non simul pausat secundum tertium mouens pausante primo mouente: sicut exemplum dedimus in circulis in aqua: quia lapide proiecto stante: adhuc circulus unus mouetur ad secundum circulum: et sic deinceps. Unde quod mouetur adhuc est mouens cum quiescit primum mouens in omni tali motu: et ideo in talibus habitum quod est comueniens prius mouens mouet ab ipso: et in hoc secundo mouente est eadem ratio: quia etiam illud mouet tertium mouens et tertium mouens quartum: et sic procedit semper quod diu

durat motus expulsionis: cum in habito hoc est consequenter moto fiat potentia et virtus minor quam in antecedent motis et mouentibus: ita scilicet quod vltimū habitum non nisi moueat: et non moueat: tunc aliquid quod vltius id quod ferebatur expulsum pausat quia finis vltimus mouentium quiescit a mouendo: cum primus hoc est proximum mouens non agit amplius: sed ipsum mouet terminum: et non mouet aliud: eo quod iam cessauit impetus violentie primi mouentis. Per hoc autem quod illud pausat necesse est simpliciter pausare et mouens et totus motum expulsionis qui fuit per diuersa mouentia successione per aerem et aquam. Hic autem motus sicut et prius diximus non fit nisi in illis corporibus que conuenit de facili aliquando moueri: et aliquando quiescere: et illa sunt humida propter quod materiae aliquid spiritualitatis habentia: per hanc enim illa sunt per se aliqua mouentia: et non sunt totum: et vna pars ipsorum potest moueri: et alia moueri ab ipsa: et de facili generantur in ipsa forme et violentie: et virtutes mouentium: et talia sunt neque simpliciter leuia: neque simpliciter graua: et ideo de facili in omnem suum mouentia: et sic coadiuuant motum expulsionis qui fit per ipsa ad quam eunquod diuersam situs fiat: propter quod etiam ista duo sola corpora sunt media sensuum illorum qui sentiunt eminus remoti a suis sensibilibus. Et oportet scire quod quando impetus generatur in talibus: oportet quod ad perfectam virtutem impetus fiat generatio in pluri aere vel aqua quod sit ille quem percutit expellens: et hoc est videre in eo qui percutit lapidem in aqua: ita quod iuxta centrum lapidis cadentis iaceant ligna pua vel media in quantitate: et remoti aliquantulum alia iaceant: tunc enim circuli aque generati a lapide cadente fortius impellunt ligna que aliquantulum distant quam illa que sunt vicina multum centro. Querit igitur impetus quantitate media debitam: in qua sit summa virtus eius: et illa non est que primo percutitur: eo quod illa est minus pua. Hic est etiam quod arcus: et baliste: et blicide: et tribuchis: et cetera instrumenta fortius percipiunt ad debitam quantitatem vel distantiam: quam iuxta cordam que primo percutit eo quod aer primo percussus fortius hanc impetum in potentia: tunc ille educitur in actum: quando fuerit in debita materie quantitate: sicut et alia omnis virtus corporalis. Motus autem talis nequaquam est continuus: sed sunt multi successiue: sed secundum sensum continuus esse videntur. Aut enim eorum que sunt consequenter mouentium et motorum: aut eorum que se tangentia mouent et mouentur. In aqua enim quod est elementum spissius videmus quod circuli sunt consequenter generati: et non per se tangentia: sed in aere propter subtilitatez elementi sunt tangentia. non enim vnum est mouens: sicut in continuo motu est vnum. Sed mouentia sunt habita: et consequentia. vnde

in duobus elementis que sunt aer et aqua: fit terminus huiusmodi motus: quem quidam obijciunt ferentes instantiam contra motus continuitatem: et ad hoc quod dicimus in continuo motu motore esse immediate coniunctum mobili quod mouet ab ipso. Sunt autem platonici qui ista obijciunt: et isti qui hunc motum vocauerunt successionem: et denominauerunt ab ea eum: eo quod isti dixerunt quod non est ibi mouens: nisi primum mouens: hoc est primum percutiens et expellens: preterquam quod virtus eius generatur in alijs mouentibus consequenter. Sed dicunt quod continuitas istius motus fit per materiam expulsam: quod dicunt quod quolibet pars expellit aliam successiue quod diu durat vis primi percutientis in percussio: hanc enim dicunt manere in percussio: et aerem non percutere: sed per expulsionem successiuam dare locum ei quod fertur primo impetu per ipsam. Hoc autem modo non potest solui predicta questio: quia sic primo motore penitus quiescente remanet motus in eo quod mouetur terminum: et sic separatim id quod mouetur a motore mouebitur: et hoc est cuius contrarium est supra demonstratum in secundo tractatu. Opposita igitur non potest solui nisi predicto modo qui dicitur est a nobis. oportet enim sic dicere sicut dictum est aut secundum platonicos oportet dici quod successio expulsionis est in causa: et tunc absque dubio sequitur quod omnia mouent simul et mouentur: et simul omnia quiescunt quia primum expellens est sicut cuius expulso: et secundo cum tertio: et sic deinceps: ergo primum est cum vltimo: et si concedatur vis motiua non successiue generari in expellentibus: quia tunc nulla vis est ibi mouens nisi primi percutientis: et cum illa quiescit tota expulsio cessat et quiescit. Sed hoc non est verum etiam secundum sensum visus: quia expelli videtur vnum aliquid: sicut sagitta vel lapis quod mouetur continue quo ad hoc quod non interruptatur aliquid de tempore: et mouetur a quolibet mouente secundo et tertio: et sic deinceps. scilicet modo qui dicitur est supra: non tamen est ibi vera motus continuitas quam diuersitas mouentium impedit: quia in vere continuo motu est vnum et idem mouens. Quod autem illud mouetur a quolibet mouentium dictorum: probatur ex hoc quod nos scimus quod non mouetur a seipso: et secundum dicta oportebit quod mouetur ab alijs successiue sibi coniunctis. Est autem hic error Averrois grauis: quia dicitur ex isto manifestum esse quod stelle non mouentur per medium: quia sequeretur quod motus earum non esset continuus. Et intendit probare metaphysicorum quorundam opinionem dicentium quod stelle non mouentur motu circulo:um aliorum deferentium eas: sed mouentur a se per medium corpus ethereum: et motu suo describunt in eo

circulos nō reales: sed intellectuales: et hec fuit opinio mathematicorum egyptiorum. Et nos opinemur hanc opinionem esse veram: tūc nō dicim⁹ falsitatis eius esse causam quā dicit Aver. q. 1. h. 3. opinionem illam motus earū nō esse continuus et vn⁹. Si. n. nos dicamus quod motus earū per medium ethereū est motus intellectus: sicut in precedentibus diximus quod intellectus mouet corpora celestia: tūc nō sequitur quod dicit Aver. quod intellectus vno modo se habet in mouendo: et mobile suū vno modo se habet in moueri absque eo quod intellectus moueat aliquod corpus quod vltimas moueat stellas.

Cap. v. q. motus primi motoris est infatigabilis et regularis motus. Text. et cō. lxxxiiij.

Quoniam autem sicut diximus a principio istius libri quod breuiter necesse est quod in his que sunt motus aliquis continuus vn⁹: quod sit tanquam vita quidam omnibus existibus. Continuum autem et vn⁹ oportebit mobile esse vnicū et indiuisū secundum actum: et sit diuisibile secundum quod est quantum: sicut etiam diximus quod necesse est esse vnū motorem: necesse est quod iste motus sit alicuius mobilis: nō renouari uel multiplicari secundum formas peregrinas in ipso: et necesse est quod sit alicui⁹ magnitudinis: quod sic nos ordinamus in philosophia quod impartibile nō est mobile et necesse est quod sit vnus ab vno motore: quia ab vno motore simplici nō potest esse nisi vnus motus. Si. n. mouens nō esset vnū: aut etiam si mobile nō esset vnū tunc motus nō esset continuus neque vn⁹: sed esset diuisus et habitus siue successiu⁹: sicut ex philosophia satis habetur. Si autem dicitur et concedatur mouens esse vnū: tunc oportet alterū duorum dare quod scilicet aut mouet in eo quod mouet: aut immobile est in eo quod mouet. Si autem detur quod mouet in eo quod mouet: tūc cum illo oportebit sequi quod ipsum mutat motu quod mouet. Mouens autem quod et ipsum mutat per se vel per accens nō est motor primus. De. n. quod mouet mouet ab aliquo extrinseco uel intrinseco sibi: et illud mouens aut mouet ab alio: aut a seipso: et hanc resolutionem oportebit stare in primo mouente immobili sicut sufficienter patet ex predictis. **¶** Hoc autem quod sic est immobile tanquam per se quod per accens nō est necesse sibi mutari cum eo quod mutat: quod nō est actus alicui⁹ corporis: sed spiritus poterit mouere et mutare. Tale autem motorem mouere est infatigabile: quod omnis fatigatio aut puenit ex motore: aut ex eo quod mouetur: et ex motore quidem separata non poterit puenire fatigatio: quod per hoc quod ipse nulla est virtus que situm habeat in materia subiecti: tunc ipse non mouet: et omnis fatigatio est ex motu aliquo vincente super facultatem eius quod mouet. Mouens igitur illud nō fatigat ex seipso: ex eo autem quod ipse mouet nō fatigat etiam: quod corpus hoc ex se est ad motum ordinatum quod mouet a motore: sicut nos supra ordinamus. Fatigatio autem puenit ex inobediencia eius quod mouet ad motorem: et ideo ex neutra causa fatigatiois fatigat: et habet in

secundo de celo. et in. x. prime philosophie latine habet tractari.

Cō. lxxxiiij. ¶ Ex hoc autem quod diximus quod celum ordinat ad suscipiendum motum primi motoris sumit Aver. actionem: et reprehendit Aui. dicentem quod celum et omne corpus et omne creatum possibile est et non necesse: quod necesse est nō est nisi prima causa quod est ens primum. Dicit enim Aver. quod celum est ens necessarium: et necessitas eius in suscipiendo sit: et nō in agendo. Et hec reprehensio non est rationalis: quia necesse dicitur dupliciter. Dicit enim necesse quod suū esse nō dicitur alij: et est sine omni dependentia ad aliud: et hoc modo nō est necesse nisi prima causa: que cum nulla habet: quia omne quod habet causam uel causas sui esse suum debet alij: et hoc modo corpus et omne causatum est possibile esse. Alio iterum modo dicitur necesse esse quod nō potest nō esse: et cui⁹ causa nunquam fuit secundum actum esse ipsa: causa inquam essentialis sicut forma uel materia: et habet motum celum et cetera immotabilia sunt necesse esse. Sed in hoc sensu nō loquitur Aui. sicut patet inspicienti verba sua in prima philosophia. Ex predictis etiam patet quod solus iste motus est primus motoris vno modo se habens: et qui est mobilis primi vno modo se habens et regularis: aut maxime regularis et vni formis: mouens enim suū nullam habet mutationem spiritus vno modo se habens: et oportebit quod id quod mouet ab vno iuxta ipsum et sibi sibi sit in hoc quod nullam habeat mutationem: quantum vno modo et spiritus et sibi se habens sit motus. Hec autem omnia patent sufficienter ex premissis.

Cap. vi. ubi sit in sphaera primus motor. Text. et com. lxxxiiij.

¶ Hinc autem motorem qui nec corpus est nec aliqua virtus que sit actus alicui⁹ corporis necesse est secundum aliquid esse immobile: et cum totum non diuidatur nisi in duo principia motus: et habet est in circūferentia et centrum sphaere: necesse est ipsum esse in altero istorum. Videmus enim in motibus membrorum animalium quod omne quod mouet in eis circa aliquid immobile mouet: in quo situs est motor eius: et ideo virtus motiua membrorum que coniuncta est organo sita est in nervis motiuis et muscularis. Musculus autem membrum mouens spiritus est extra illud quod mouet: et membrum motum iungitur ei articulus circa quem mouet qui in motu est motu membrorum: et alio motu moueat: sicut manus que mouet in articulo restis manus: ubi coniungitur ad asseid brachij que dicuntur artus brachij et brachium cum mouet motu proprio voluit in cubito que non mouet: et sic de alijs. Nisi enim sic esset: tūc ad motum vni⁹ membrorum: quodlibet extenderet de loco suo et hoc nō conuenit. Omnia autem membra motiua ad vnū vltimum motorem ordinantur: que vis sita in posterioribus partibus cerebri: uel in vicario cerebri que est micha per spondiles dorsales descendens: uel aliquid loco cerebri uel micha in animalibus que nō habet cerebrum vel micham et habet vis immobilis ibi consistens: a qua fluit totus

motus in totū corpus aialis. Et siquē p̄m^o motor
eēt vīr^o talis vt haberet sitū in corpore: et eēt actus
ei^o: absq; dubio oportet q; ip̄s eēt sitū in cētro sup
qđ est mot^o: p̄m^o enī ē mobile. Mōi enī v̄tus est
stare perpetuo: quia aliter extruderet motus totius
mūdi totus de loco ad locum: et hoc non cōuenit
Sed q; ip̄e est v̄tus sepata et suba nō infusa alicui
materie: o; ip̄m esse vbi maior ē effectus ei^o qui est
mot^o: erit igit in circūferentia: eo q; circūferētie ista
it motū q; in oibus p̄tibus circūferentie est equalis
et hoc maxime verū ē de p̄mo motore et p̄mo mo
bili: q; illi^o est totū mūdi mot^o p̄m^o qui velocissim^o
est: et quē p̄cipāt oīa mobilia inferiora: et cū i spera
sint mlti circuli imagiati: sic palelli circuli quos de
scribit axis circuli signoz circa polos: et paraleli cir
culi quos describit sol motu suo diurno: quoz sūt
duo solsticial q; maxie distāt: et vn^o egnocialis qui
maximoz circuloz ē vn^o: stat q; mot^o velocissim^o
est orbis sup circū illū egnociale. **Dixim^o**. n. p̄p̄
hoc q; motus totū orbis diurn^o est sup circū egnociale: et sup polos ei^o: et videm^o ocul n̄ris q; stel
le que sūt in hoc circulo velociores sunt motus q; stelle
iuxta polos site: tūc o; q; vis motoris maxie
sit in circulo q; ē eq̄tor: diei et noctis appellat: nō ita
q; sit ibi vt i loco q; nullū h; locū p̄pe loquēdo: s; q; ē
ibi effect^o pot^o: cū tñ ip̄e sit s; esse sepat^o: et nō
s; tactus alicui^o corpis: quē admodū diximus sepe
Hec autē ē cā q; oēs gentes in hoc pueniunt q; de
est in celo: vidētes ibi maiores effect^o ei^o apparere.
Capit. vij. q; p̄m^o motor neq; corp^o est neq; vī^o
in corpore: s; ē idiuisibil p̄petu^o. **Tex. et cō. lxxxv.**

Abet autē dubitationē vtrū aliqd eoz q;
b mouent puenit moueri p̄tinue oīno: et h^o
est querere vtrū p̄m^o motor sit corpus uel
alia v̄tus sitū h̄ns i mā corporis. Videt enī omne
qđ mouet mouere sicut impellēs iterū et iterū h^o qđ
segitur ipsuz p̄tinue sine t̄pis interruptiōe: q; aut o; p̄mū
motorē ipellere: ita q; nō deficiat ipulsio si h; motū a
seip̄o: cui^o mobili n̄ deficiat: aut o; ipsū trahē
si motū h; ad seip̄m: aut o; ip̄m vtroq; mō istoz
modoz mouere: sic si v̄togene ducit: aut o; esse aliē
quē aliū motū sub alio factū p̄ expulsioē in q; mo
uens deficit ei qđ mouet: sic olim dixim^o in his q;
p̄ficiunt. **Dixim^o** enī in. vij. q; s; isti motus sunt vio
lenti: et etiā mot^o n̄ales siles sunt illis. **¶** Si autē
dicat q; aliq; istoz modoz mouet motor p̄m^o: tūc
absq; dubio ipsū erit corpus mouēs: et moueret s; hoc
situm in aere: aut in aqua: q; illa duo elementa
sūt facile diuisibilia: sicut p; ex dictis: sed si sic mo
ueret tunc motus ille esset sic motus q; sit iterato sp̄
et succedente motore: sic diximus q; multis moto
ribus p̄ficiunt motus corū qui serunt ex pulsione

Et sile his h; motor n̄alis qui ē corpus: eo q; ip̄e
nō in vna dispositiōe se h; ad mobile suū: eo q; nō
equalit̄ vincit ip̄m in p̄ncipio et fine: sicut p; ex p̄
habitis: et iō s; motor n̄alis vn^o sit in subarū mul
tus ē i dispositiōib^o: et nō vno mō mouet. **¶** Vn vtro
biq; tñ in motu in q; nō deficit mouēs mouenti: q; in
motu expulsiois in q; deficit mouēs mouenti non
possibile ē motū vnū et eūdē eē oīo: s; pot^o ē h̄tus
et p̄ns ad minus ex pte mouentiū: s; forte nihil inē
cipiat de tpe ex pte eius qđ mouetur. Cum autem
p̄mus motus sit p̄tinuus oīno: sic in p̄habitis p̄ba
tū est: nō pot p̄m^o motor esse corpus vel aliq; v̄tū in
corpore sua: sic in mā: et q; ip̄e solus separatus est
et vno mō se h̄ns suus motus cōtinuus est: eo ip̄e
est immobilis p se et per accūs exūs: et s̄lr se h; in se
et in cōpatione ad mobile: et ad id qđ mouet ab eo
se h; vno mō. Sed at motoz inferiorū orbium
eo q; ipsi sūt sepati p̄ diffinitiones suas: etiā vno et
p̄tinuo mouēt motu. **¶ Tex. et cō. lxxxvj.** **¶** De
terminatis at his manifestū ē q; impossibile ē q; p̄mū
mouēs qđ ē imobile h̄at magnitudinē aliquā
eo q; ip̄m nō ē corp^o: sic iā p̄batū ē. Si enī diceret
q; magnitudinē h; necesse eēt q; finitū aut infinitū
esset fm v̄tutē et q̄ntitatē. **¶** Probatū ē aut q; nō pue
nit magnitudinē aliquā esse infinitā fm actū in ter
tio libro supra. **¶** Qđ aut corpus finitū impossibile
sit h̄ere potentia infinitā: et iterū q; a finito corpore
possibile est moueri aliqd fm tēpus infinitū demō
stratū est nūc in isto vltimo tractatu: et h̄itum est iaz
aū q; p̄mū mouens imobile mouet motu p̄petuo
fm ipsū infinitū fm naturā. **¶** Manifestū est igit
q; neq; corpus est neq; v̄tus aliq; q; sit actus corpo
ris: g; est indiuisibile in se et imptibile: et cū nec cor
pus sit ut p se diuidat: nec virtus corpis vt diuidat
p accūs: et etiā est incorruptibile in se et in q̄ntū mo
uet. Cā aut incorruptionis eius in se est: q; separa
tum est p̄ diffinitionē: et cā incorruptibilitatis eius
in q̄ntū est mouēs ē: quia nō est actus corpis: sicut
ex p̄bitis est manifestū: et ideo est simplex nullā ha
bens magnitudinē penitus. Hec autē est conclusio
vltima a nobis in hoc opere intenta. Et p̄tinuus
ab omnibus hoc opus inspecturis vt diligēt exa
minēt non conceptiones suas: sed dicta antiquo
rū p̄p̄theticoz: et tunc vel rephendant: vel dimit
tant fm q; placuerit eis.

¶ Explicit cōmentum Doctoris excellentissimi
Alberti magni ordinis p̄dicatoz in libros phy
sicoz. Impressū Venetijs p̄ Joānem de solunio
et Gregoriū fratres. Anno dñi. M^o cccc lxxxviij
die. viij. Januarij.

a
Primum vacat
Incipit liber philosophorum
derent illos terminos
mixti scientia in
est innata nobis

b
ponitur esse
hec enim dicebant
ex ratione antecedente.
monia fiat

c
Sed quod per ipsum
ceptibilis est
pariendo ex ipsa
esse peplim palladis

d
dictis quod nullum
enim vltima forma esse
forma et species.
veritatem: et altera

e
intendimus ut
mouentis. Et vno
tur materia hominis
Sunt autem quidam

f
Nam si verum dicit
Non enim esset
ergo instinctus
Quecunq; enim

g
proprie sunt actio
incipiet nec deficiet
autem dicebant
iterum. Necessesse est

b
vel simplex. Et si
moueantur partes
minant ad diversas
dicitatem illius

i
magis est vicinus
ostendimus
nigrum: et nunc
primens humidum

k
proiciatur contra
portio quam utriusque
excessum motoris
natura vacui

l
supra in tertio
quod equalitas
Ex dictis non
substantia quedam

m
quod est sine principio
sub eternitate
ut alterabile per se
ratur affirmatione

n
significat tempus
Consequenter
paratio nisi
nihil habet in primo

o
continuum dividet
necessario sequitur
et hoc diximus
in sequentibus

p
quidam aduersarij
totiens tempus
alterum esse
Credebat enim

q
oppositum. scilicet
impossibile etiam;
etiam linea ex qua
puncta recte linee

r
sicut diximus
scire quod habitus
non quidem
Sed forte dicit

s
tanquam principia
subiectum generationis
orbis celestes
circulo: sicut

t
non non potuit
tractam ad materiam
aut alia quiescunt
habet motorem a se

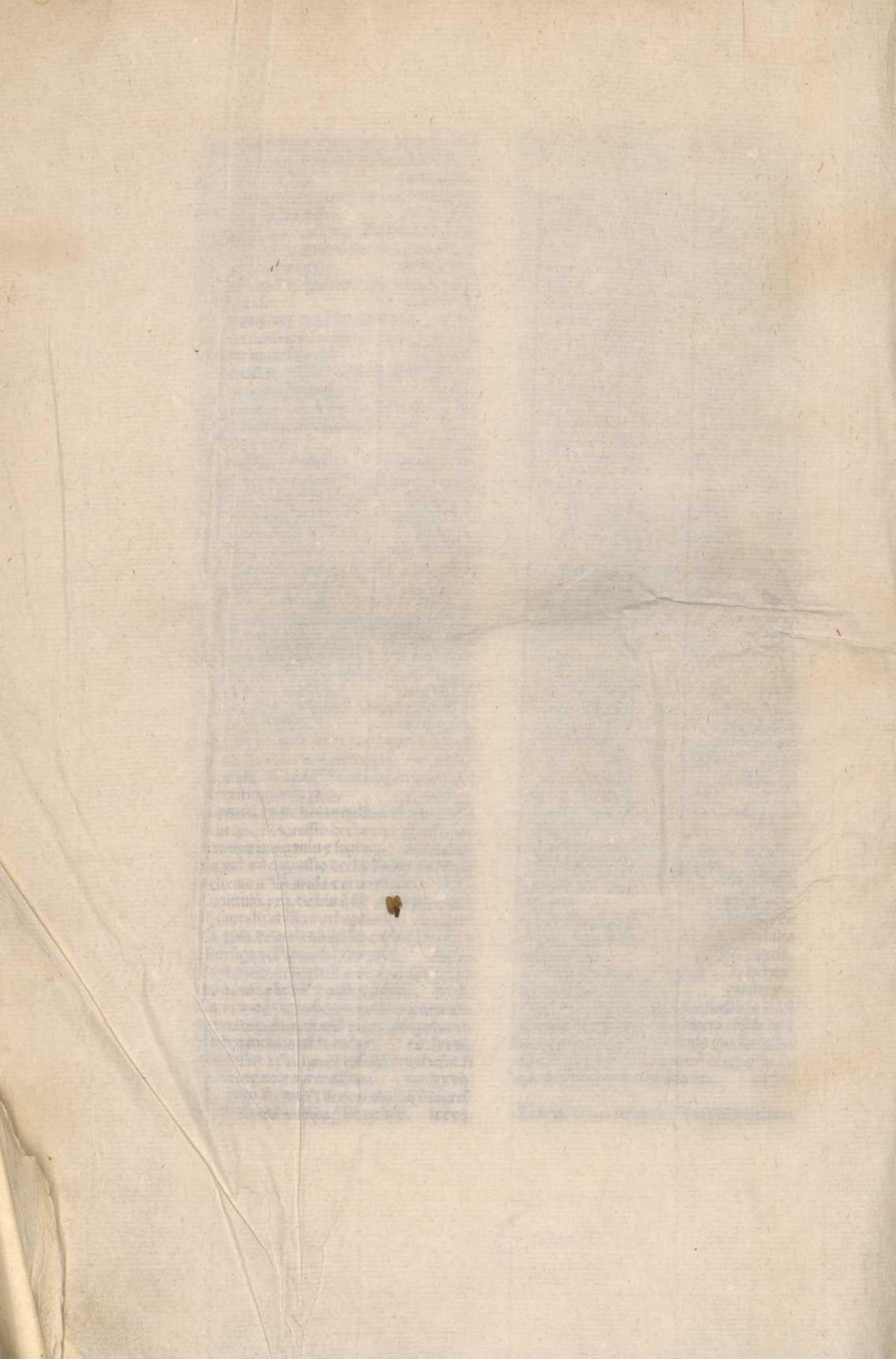
u
ex motore
tunc. a. quod est
orbis idem numero
suum sicut sunt

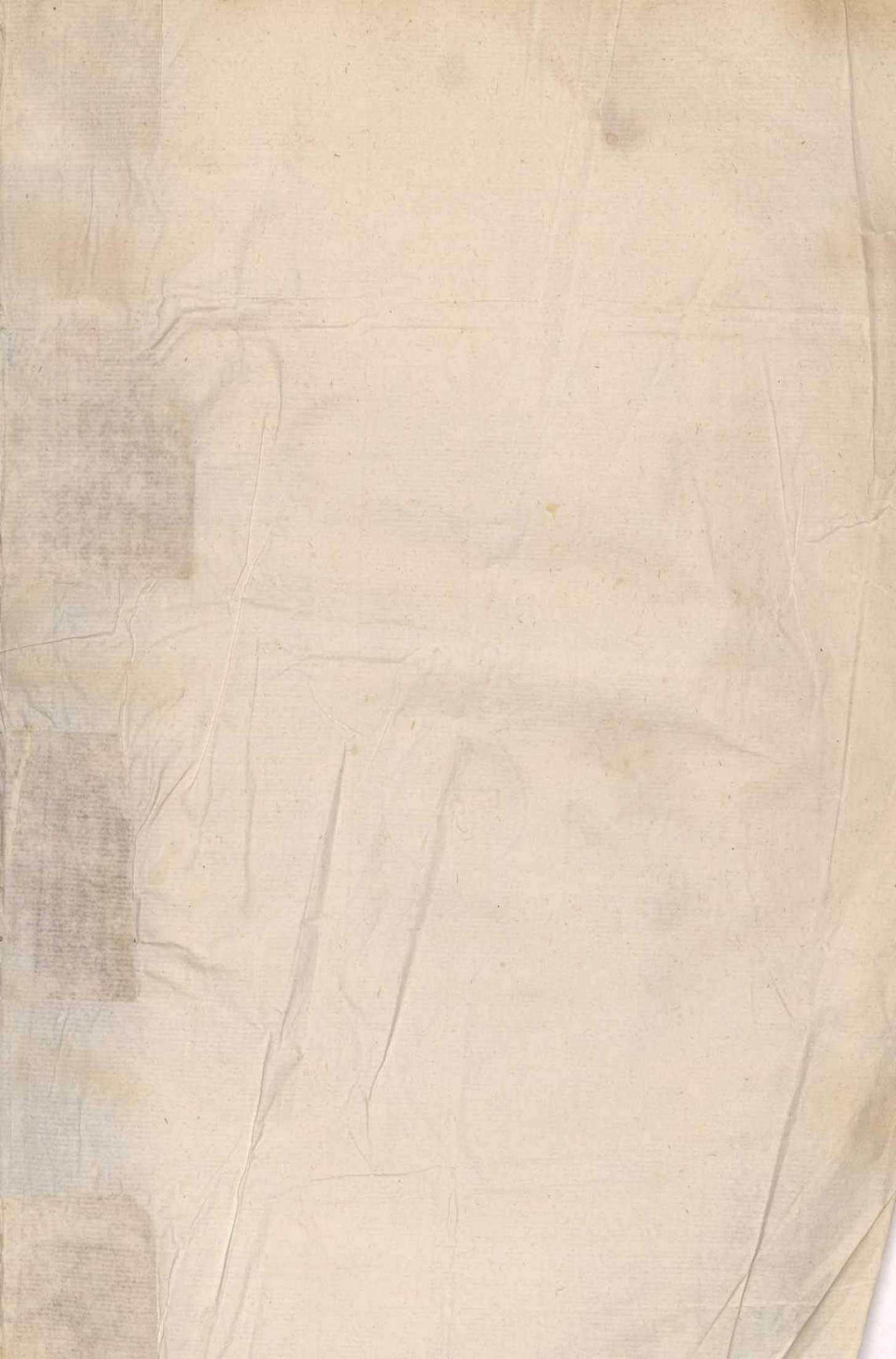
x
vnam reflexionem
motu: et ideo cum
principium mouens

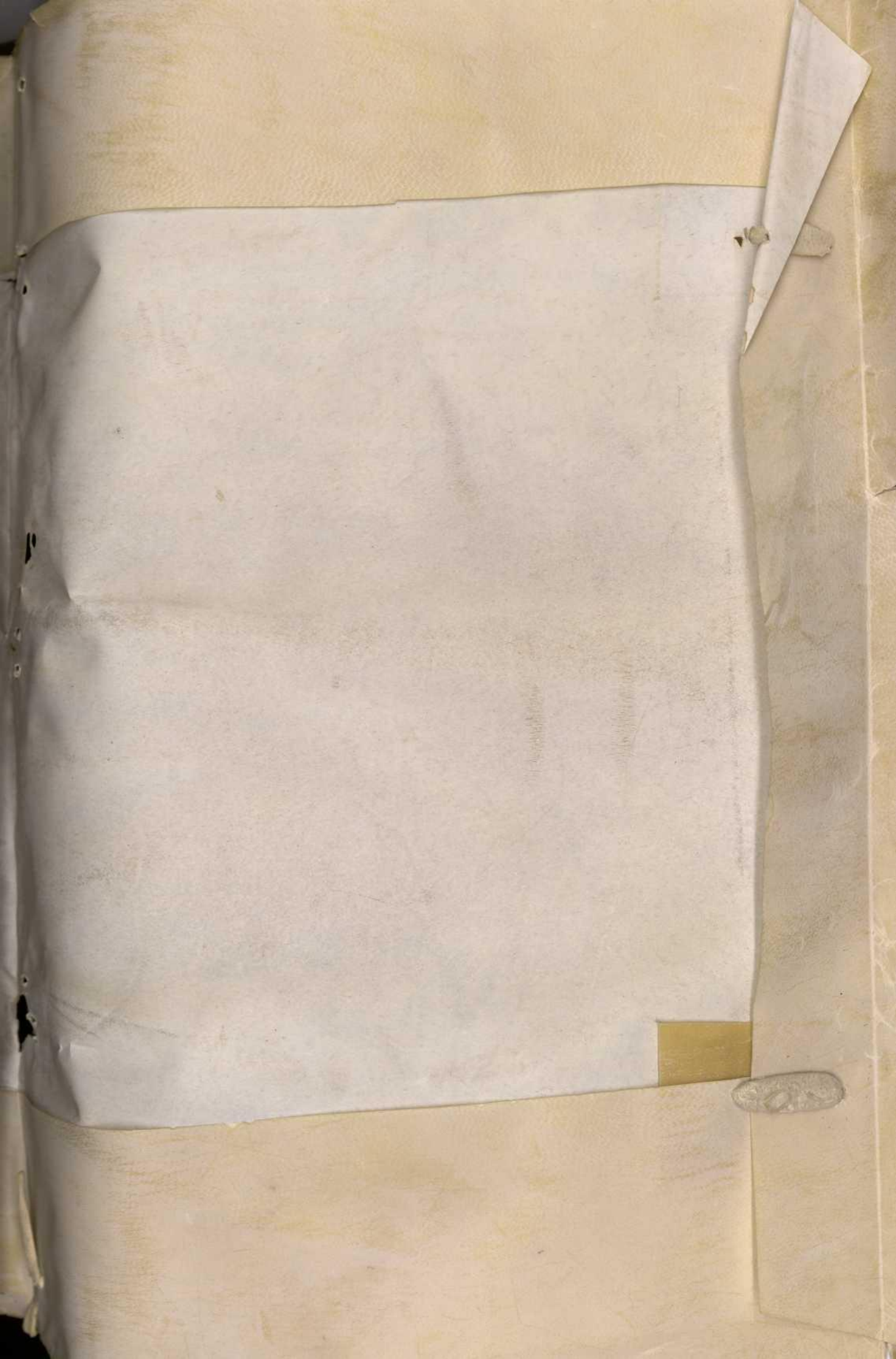

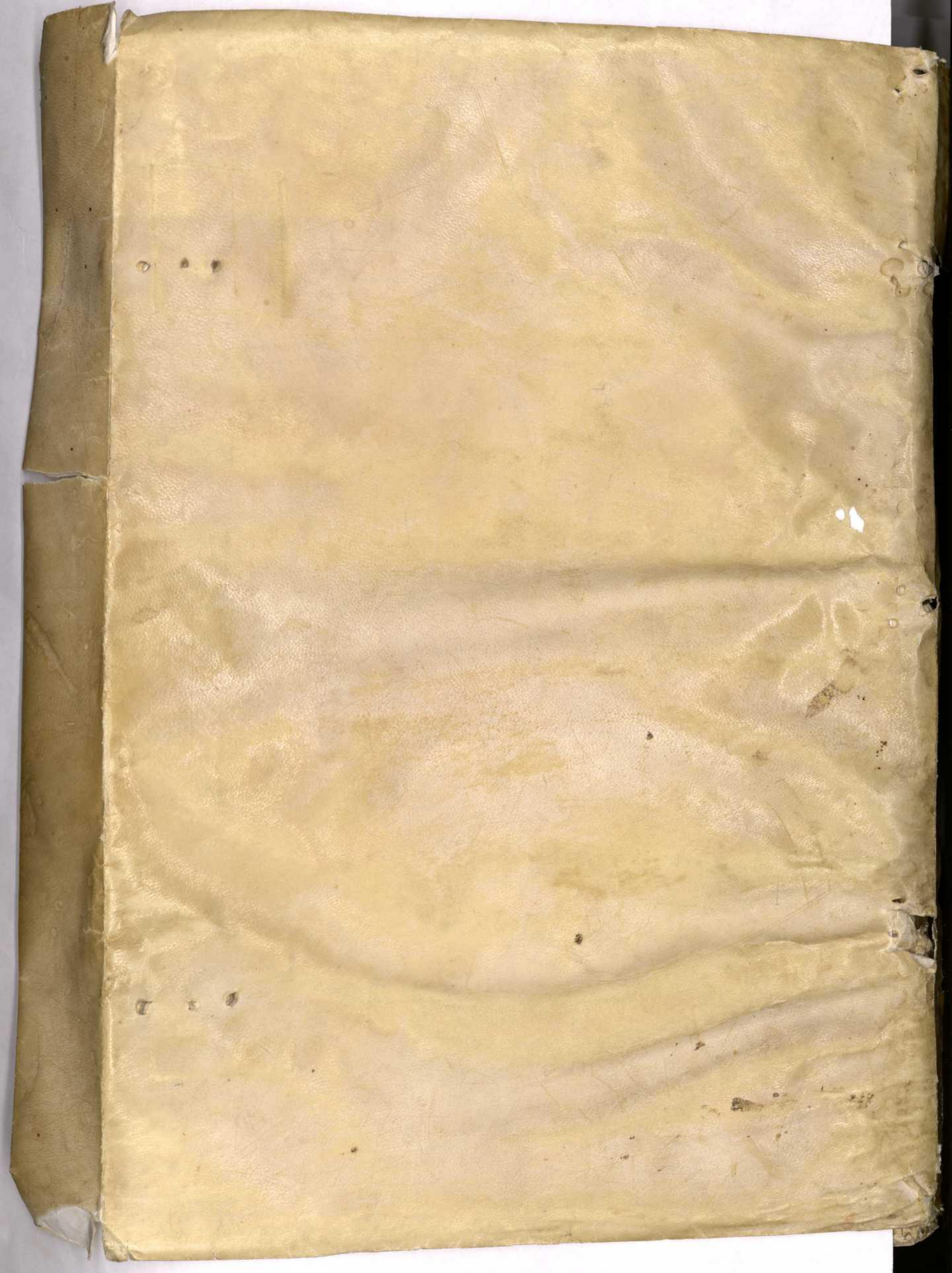
in obitu
morum

2

No. Caja
A-5